

Lukion Opetussuunnitelma 2014-2016

Päivitetty
15.8.2015, tuntijako
14.8.2014 opiskeluhoolto

Sisällysluettelo

1 Lukion tehtävä ja arvoperusta	5
1.1 Toiminta-ajatus	5
1.2 Arvopohja	6
2. Opetuksen toteuttaminen	7
2.1 Toimintakulttuuri	7
2.2 Oppimiskäsitys	8
2.3 Opetusmenetelmät ja työtavat	9
2.4 Opiskeluympäristö	10
2.5 Opiskelijoiden osallisuus	11
2.6 Yhteistyö	11
2.6.1 Yhteistyö perusopetuksen kanssa	11
2.6.2 Yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioden kanssa	11
2.6.3 Yhteistyö muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa	11
2.6.4 Yhteistyö kodin kanssa	12
2.7 Opintojen rakenne	13
3.0 Opiskelijan ohjaus ja tukeminen	13
3.1. Ohjaustyö	13
3.1.1 Ohjauksen tavoitteet ja tehtävä	13
3.1.2. Ohjauksen toteuttaminen ja työnjako	14
3.2 Opiskeluhoito	15
3.2.1 Opiskelijahuollon tavoitteet ja toimintaperiaatteet	15
3.2.2 Yhteisöllinen opiskeluhoito	16
3.2.3 Yksilökohtainen opiskelijahuolto	18
3.2.4 Opiskeluhoitotyön arviointi	19
3.2.5 Tiedotus	19
3.3 Opiskeluun liittyvä erityinen tuki	20
3.4 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus	21
4 Opiskelun järjestäminen	21
4.1 Itsenäiset suoritukset	21
4.2 Opinnoissa eteneminen	22
4.3 Opintojen hyväksilukeminen	22
4.4 Poissaolot	23
4.5 Uusintakuulustelut	23
5.0 Tuntijako	24
6.0 Kieliohjelma	25

7.0 Oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt.....	25
7.1 Aihekokonaisuudet ja eheyttäminen	25
7.1.1 Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäys	25
7.1.2 Hyvinvointi ja turvallisuus	26
7.1.3 Kestävä kehitys.....	26
7.1.4 Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus	27
7.1.5. Teknologia ja yhteiskunta	27
7.1.6 Viestintä- ja mediaosaaminen	27
7.2 Oppiainekohtaiset osuudet, tavoitteet, sisältö ja arviointi	28
7.2.1 Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi.....	28
7.2.2 Toinen kotimainen, ruotsi (B1-oppimäärä)	37
7.2.3 Suomi toisena kielenä	39
7.2.4 Vieraat kielet	41
7.2.5 Matematiikka	72
7.2.6 Biologia	82
7.2.7 Maantiede	89
7.2.8 Fysiikka	95
7.2.9 Kemia	99
7.2.10 Uskonto.....	103
7.2.11 Elämänkatsomustieto	110
7.2.12 Filosofia	116
7.2.13 Historia	121
7.2.14 Yhteiskuntaoppi	126
7.2.15 Psykologia	130
7.2.16 Musiikki	136
7.2.17 Kuvataide	142
7.2.18 Liikunta	150
7.2.19 Terveystieto	153
7.2.20 Eurytmia	155
7.2.21 Työharjoittelut.....	157
7.2.22 Opinto-ohjaus	159
7.2.23 Kulttuurimatka	160
7.2.24 Käsiyö	161
7.2.25 Teknologia	164
7.2.26 Päätötyö.....	164
7.2.28 Puutarhaopetus.....	164
7.2.29 Eettinen yrittäjäys	165
8.0 Tietostrategia	166

9 Arviointi	167
9.1 Opiskelijan oppimisen arviointi ja arvioinnin tavoitteet.....	167
9.1.2 Kurssisuorituksen arviointi.....	168
9.1.3 Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet	169
9.1.6 Oppiaineen oppimäärän suoritus ja arviointi	169
9.1.7 Lukion oppimäärän suoritus ja lukion antamat todistukset	170
9.1.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu.....	170
9.2 Koulun toiminnan kehittäminen ja arviointi.....	170

1 Lukion tehtävä ja arvoperusta

Espoon Steinerkoulun lukion opetussuunnitelma muodostaa koulutyön suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin perustan. Lukion opetussuunnitelman pysyvänä lähtökohtana on antaa opetukselle ja kasvatustyölle opiskelijoiden kehitystä tukevat yleiset ja ainekohtaiset kasvatustavoitteet ja ne metodiset suuntaviivat, joiden avulla tavoitteisiin pyritään. Opetussuunnitelmassa menetelmällisenä lähtökohtana on oppimis- ja kasvuvirikkeiden tarjoaminen kehitykseen nähden oikeaan aikaan.

Opetussuunnitelma antaa myös tietoa opiskelijalle ja hänen vanhemmilleen koulun tarjoamista opiskelumahdollisuuksista. Valtakunnalliset säädökset antavat raamit opetussuunnitelman laadinnalle. Espoon Steinerkoulun lukion opetussuunnitelma noudattaa lukiolakia sekä voimassaolevia vastaavia asetuksia ja valtioneuvoston päätöstä lukion tuntijaosta. Lukion opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat lukiolaki ja -asetus, valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja lukiokoulutuksen tuntijaosta, Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista ja lukioasetuksen 3 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Opetussuunnitelman laatiminen on aktiivinen ja jatkuva kehittämisprosessi. Opetussuunnitelman rakennetta, sisältöä ja toteutumista tarkistetaan ja uudistetaan vuosittain. Tässä työssä otetaan huomioon kouluyhteisön jäseniltä, vanhemmilta ja ympäröivästä yhteiskunnasta saatu palaute. Espoon Steinerkoulun opetussuunnitelma on nähtävillä koulun kotisivuilla www.espoonsteinerkoulu.fi

1.1 Toiminta-ajatus

Espoon Steinerkoulun lukion tavoitteena on kokonaisvaltaisesti tukea opiskelijoiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Yksilön persoonallisuuden kehitys tapahtuu vaiheittain. Yksilöllisyyden kehitysedellytyksiä ovat oleellisen tavoittava ja luova ajattelu, toimintakyvyn pohjana oleva terve tahtoelämä, sekä tasapainoinen tunne-elämä, joka on edellytyksenä arvostelukyvyn ja vastuullisen sosiaalisuuden kehittymiselle. Monipuoliset työtavat ja opiskelijoiden omien vahvuuksien tunnistaminen, sekä huomioiminen tukevat opiskelijoiden erilaista oppimista ja totuttavat heidät erilaisiin oppimistapoihin.

Espoon Steinerkoulun opetus on korkeatasoista ja yleissivistävää. Opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden edellytyksiä persoonallisuuden monipuoliseen ja kokonaisvaltaiseen kehittämiseen, sekä elinikäiseen oppimiseen. Opinnoissa korostetaan kykyä hahmottaa todellisuutta ja arvioida tietoa kriittisesti, jolloin opiskelija saa hyvät valmiudet jatko-opintoihin ja elämään. Lukio-opetuksen ja -kasvatuksen päämääränä on tasapainoinen, vastuuntuntoinen ja aktiivinen kansalainen, jolla on laaja-alainen, vahva yleissivistys ja valmiudet toimia kansainvälistyvässä, monikulttuurisessa sekä teknologisoituvassa maailmassa.

1.2 Arvopohja

Hyvyys, totuus ja luovuus

Steinerpedagogiikan taustalla on antroposofisen hengentieteen ihmiskäsitys, joka on Rudolf Steinerein tutkimuksiin perustuva laaja, kokonaisvaltainen (holistinen) ihmiskäsitys. Kasvattamalla koko ihmistä steinerkoulu toteuttaa klassisia kasvatushanteita: pyrkimystä tiedossa totuuteen, tunteessa kauneuteen ja teoissa hyvyteen. Opetus lähtee siitä ajatuksesta, että ihmisen moraali, luovuus ja viisaus eivät kehity ulkoisten määritelmien ohjaamina, vaan sisäisen runsauden lähteistä.

Kasvatuksen ja opettamisen tavoitteena on, että opiskelija kiinnostuu opetettavasta asiasta ja saa siihen omakohtaisen suhteen. Kokemukseen ja elämykseen perustuvan steinerpedagogisen opetuksen tavoitteita ovat tunne-elämän alueella elävien kykyjen, kuten ihanteellisuus ja luovuus, elävinä säilyttäminen ja vahvistaminen. Ihanteet ovat perusinhimillinen piirre, joka ilmentää jokaisessa ihmisessä olevaa käsitystä hyvästä, jonka pohjalta ihminen pyrkii parempaan niin itsensä kuin ympäröivän maailmankin suhteen. Taiteellinen opetus yhdistettynä itse tekemiseen on tie tämän alkuperäisen ja jatkuvasti kehittyvän luovuuden säilyttämiseen, luovuuden, jota tulevaisuudessa tarvitaan vähintään yhtä paljon kuin tiedon hallintaa.

Yhteisöllisyys ja myötätunto

Niin ikään elämykseen perustuvan kasvatuksen ja opetuksen tavoitteena on pysyvän ja syvän myötätunnon herättäminen oppilaassa. Jos ihmisen tunne-elämä on avoin ja vastaanottava, ihmisessä herää luontainen myötelämisen tarve erilaisissa tilanteissa. Tämä on sosiaalisen elämän: auttamisen, suvaitsevaisuuden ja heikomman asemaan asettumisen perusta. Tunne-elämän lisäksi syvän myötätunnon kokemiseen liittyy varsinaisen minuuden kokemus toisen ihmisen minuudesta, kokemus toisesta ihmisestä, joka jakaa saman perusinhimillisen kuin mikä itsessä on. Samastuminen, itsen kokeminen toisessa, luo perustan aidolle yhdessä elämiselle ja asettaa samalla rajat esimerkiksi sille, miten ihmiset kohtaavat ja kohtelevat toisiaan.

Varsinaisen minuuden vahvistaminen steinerkoulussa alkaa hyväksyvistä ilmapiiristä. Voimakas kasvatuksellinen ote edistää opiskelijan kasvua omaksi todelliseksi itsekseen, siksi ihmiseksi joksi hänen on määrä kehittyä. Steinerkoulu edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista, sekä myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä ja tasa-arvoa. Kasvatuksen tavoitteena on, että nämä arvot kehittyvät sisäsyntyisiksi, kokemukseksi ”oikeasta” ja ihmismäisestä, ei niinkään ulkoapäin noudatettaviksi hyveiksi.

Vastuullisuus ja osallisuus

Steinerkoulu edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista, sekä myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä ja tasa-

arvoa. Demokratiaa ja asioihin vaikuttamista harjoitellaan oppilas- ja opiskelijakuntatyössä ja luokan yhteisistä asioista päätettäessä. Hyvät kansalaistaidot (kriittinen tiedonhallinta, kyky ja halu vaikuttaa), tietotekniset valmiudet ja sosiaaliset kyvyt (kyky itseilmaisuun, toisten huomioon ottaminen, vastuu ryhmän työskentelystä) antavat opiskelijoille vaikutusmahdollisuuksia myös opintojen jälkeen. Opiskelijoiden kanssa järjestetään myös yhteisiä keskustelutilaisuuksia, joissa keskustellaan ajankohtaisista asioista ja maailman tapahtumista

Ihmisen kehityksen idea läpäisee kaiken steinerkoulussa harjoitettavan opetus- ja kasvatustoiminnan. Tietoisuuden vahvistuessa ja laajetessa ihminen on valmis ulottumaan teoillaan maailmaan ja kasvavan itsetietoisuuden myötä ottamaan vastuun teoistaan. Koulu osallistuu aktiivisesti erilaisiin kansainvälisiin avustusprojekteihin. Osallistuminen käytännön avustustoimintaan edistää opiskelijan kasvua ottamaan vastuuta maailmasta. Kriisien ja katastrofien yhteydessä huomion kiinnittäminen käytännön pelastustoimintaan kasvattaa opiskelijan omaa aktiivisuutta ja estää nuorta vaipumasta välinpitämättömyyteen. Opiskelijat tutustuvat lähiympäristöönsä esimerkiksi sosiaalialan työharjoittelun muodossa ja pääsevät käytännössä auttamaan yhteisönsä jäseniä päiväkodissa, vanhustenhoitolaitoksessa tai esimerkiksi kehitysvammaisten toiminnassa.

Luonnon monimuotoisuus ja kestävä kehitys ovat merkittävässä asemassa Steinerkoulun opetussuunnitelmassa ja koulun arjessa. Ruokailuissa ja hankinnoissa pyritään ottamaan eettisyys, kestävän kehityksen periaatteet ja ympäristöystävällisyys huomioon ensisijaisina kriteereinä. Opinnoissa ympäristön arvostaminen ja toiminta ja siitä huolehtiminen, sekä luonnonmukainen ruuantuotanto ovat tärkeässä asemassa. Keskeisenä päämääränä Espoon Steinerkoulussa on kasvaminen ympäristövastuullisuuteen. Tähän tarjotaan myönteisiä ja mielekkäitä luonto- ja osallistumiskokemuksia sekä tietoa ja käytännön toimintamalleja. Nämä yhdessä sytyttävät halun sitoutua kestävän kehityksen periaatteisiin ja toimia sen mukaisesti.

2. Opetuksen toteuttaminen

2.1 Toimintakulttuuri

Steinerkoulun kasvatustavoite perustuu käsitykseen arvokkaasta ihmiselämästä, joka ei rakennu pelkästään ulkoisen, yhteiskunnallisen tarkoituksenmukaisuuden varaan, vaan siihen, että yksilöllisiä kykyjä täysipainoisesti hyödyntämään kykenevä ihminen palvelee parhaiten sitä maailmaa, missä hän toimii. Ihmisen kehityksen idea läpäisee kaiken steinerkoulussa harjoitettavan opetus- ja kasvatustoiminnan. Tietoisuuden vahvistuessa ja laajetessa ihminen on valmis ulottumaan teoillaan maailmaan ja kasvavan itsetietoisuuden myötä ottamaan vastuun teoistaan.

Jokaisen ihmisen ominaislaatu katsotaan arvoksi sinänsä ja itsessään arvokkaaksi ”panokseksi” inhimillisessä kirjossa. Siksi steinerkoulussa opiskelija hyväksytään omana itsenään ja hänen ominaislaatuun pyritään kykyjen ja valmiuksien ohella vaalimaan ja

edistämään. Hyväksyvä suhtautuminen toimii perustana ihmisen kehitymiselle omaksi itsekseen ja sille, että ihminen rohkaistuu toimimaan omista lähtökohdistaan käsin. Se, että ihminen eksyy itsestään omaksuessaan suorittamisen kautta hyväksytyksi tulemisen, on tragedia yksilön lisäksi maailmalle. Siksi steinerkoulun kasvatus ei perustu oppilaiden keskinäiseen vertailuun ja kilpailuun eivätkä opiskelijan suoritukset nosta tai laske hänen arvoaan.

Yhteisöllisessä koulussa tapakasvatus on myös tärkeä osa koulun toimintaa. Espoon Steinerkoulu on yhtenäiskoulu ja erilaiset juhlat ja tapahtumat rytmittävät koko koulun koulutyötä. Erilaisten juhlien ja tavallisen arjen keskellä tapakasvatuksen tehtävänä on totuttaa opiskelijat hyvään kohteliaaseen käytökseen ja auttaa heitä ymmärtämään hyvien tapojen merkitys elämässä. Koulu tekee läheistä yhteistyötä kotien ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa kasvatustehtävässään.

Steinerkoulun tavoitteena on, että koulun käytännöt rakentuvat johdonmukaisesti tukemaan kasvatus- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Yksittäisten opettajien, opettajakunnan ja muun henkilökunnan johdonmukainen päivittäinen työ luo vahvan perustan toimintakulttuurin toimivuudelle koulun arjessa.

Koulun henkilöstö huolehtii koulutyön laatuun kuuluvien toiminta- ja käyttäytymismallien, arvojen, periaatteiden ja kriteerien toteutumisesta. Opiskelijat osallistuvat koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen erityisesti oppilaskunnan hallituksen toiminnan kautta. Oppilaskunta osallistuu säännöllisesti opettajainkokouksiin ja koulun hallinnollisten elinten tapaamisiin. Opiskelijat pystyvät vaikuttamaan koulun toimintakulttuuriin myös luokanohjaajan tuokioiden aikana käytyjen keskustelujen avulla.

Espoon Steinerkoulun tavoitteena on olla tasa-arvoinen, kaikkia kunnioittava ja avoin työyhteisö, jossa jokaista kuullaan ja arvostetaan. Espoon Steinerkoulussa oppilaskunta ja kaikki henkilöstöryhmät pyritään ottamaan huomioon yhteisistä asioista päätettäessä. Kouluyhteisö kannustaa opettajia ja muuta henkilökuntaa jatkuvaan steinerpedagogiikan, oman työnsä ja ammattitaitonsa kehittämiseen.

Espoon Steinerkoulun oppilaskunta, johon kuuluvat 1.–13. luokkien oppilaat ja opiskelijat, on useimmissa käytännön yhteyksissä hallituksensa kautta opiskelijoita koulun toiminnan suunnittelussa edustava elin. Espoon Steinerkoulun oppilaskunnan toiminnasta säädetään tarkemmin koulun johtosääntöön kirjatuissa oppilaskunnan säännöissä, jotka hyväksyy opettajakunta ja oppilaskunnan hallitus.

2.2 Oppimiskäsitys

Steinerpedagogiikassa oppiminen nähdään keskeisenä osana ihmisen kehitystä. Tälle kehitysnäkemykselle perustuu steinerkoulun kasvatus ja opetustoiminta. Ihmisen tietoisuus kehittyä, vahvistuu ja laajenee hitaasti. Pääasiallisesti oppiminen steinerkoulussa

tapahtuu tekemällä, kokemalla ja oivaltamalla itse asioiden laatuja, merkityksiä ja yhteyksiä. Steinerpedagogisen kasvatuksen keskeinen tehtävä on ihmisen kokonaisvaltainen kasvu. Opetuksessa kiinnitetään huomiota yksilön aloitteellisuuden ja toiminnallisuuden, tasapainoisen tunne-elämän sekä ja selkeän ja kriittisen ajattelun kehittämiseen.

Oppiminen ymmärretään tietojen ja taitojen oppimisen lisäksi asteittain muuntuvaksi kyvyksi oman elämän hallintaan ja sitä myötä hyvään elämään, joka perustuu omien kykyjen toteutumiseen kiinteässä yhteydessä ympäröivään maailmaan. Elinikäisen oppimisen lisäksi steinerpedagogiikka korostaa elinikäistä kehittymistä ja sen todellisia mahdollisuuksia.

Oppimaan oppiminen on keskeinen syy sille, miksi steinerkoulussa korostetaan oman tekemisen merkitystä. Ponnistelu erilaisten asioiden parissa johtaa tärkeisiin kokemuksiin oppimisesta kuten omiin oivalluksiin suhteessa asioihin, itselle sopivien ja luonteenomaisten oppimisteiden löytämiseen sekä parhaassa tapauksessa näistä elämyksistä syntyviin, toistuviin flow-kokemuksiin. Oppiessaan uutta ihminen kokee elävänsä ja sen, miten elämä jatkaa virtaamistaan.

Tekeminen ja kokeminen yhteydessä tietoisuuden kehitykseen tekevät mahdolliseksi jatkuvan ulottumisen ja yhä laajemman maailman, ihmisen ja itsensä ymmärtämisen. Rajana ovat oikeastaan vain perusvalmiudet, tahdon laatu ja voima sekä kiinnostus ja rakkaus maailmaa kohtaan – eikä tämäkään raja ole pysyvä. Itsekasvatus on varsinkin myöhemmässä vaiheessa kaiken oppimisen perusta ja edellytys.

2.3 Opetusmenetelmät ja työtavat

Opetuksessa käytettävien työtapojen tarkoitus on synnyttää opiskelijoissa halu kehittyä, kasvaa ja suuntautua tulevaisuuteen. Opiskelijat ovat aktiivisia toimijoita omassa oppimisessaan ja he saavat luovasti käyttää aiempia tietojaan ja taitojaan uusissa yhteyksissä. Eri työtapoja käytetään eri ikäkausille ominaisilla tavoilla vahvistamaan oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja, työskentelytaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä aktiivista osallistumista. Opettaja valitsee kulloisellekin ryhmälle oppiaineeseen sopivan suotuisan opetusmateriaalin ja opetustavan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Opetus tapahtuu enimmäkseen välittömässä ja suorassa kanssakäymisessä opiskelijoiden ja opettajan välillä. Opettaja työskentelee jatkuvasti opiskelijoitaan havainnoiden ja uusia työ- ja lähestymistapoja kehittäen ottaakseen huomioon opiskelijoiden yksilölliset kehityserot, valmiudet, kyvyt, edellytykset sekä taustat. Hänen tehtävänä on opettaa ja ohjata sekä yksittäisen opiskelijan että koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Opettaja käy aina kurssin alussa läpi opiskelijoiden kanssa kurssin tavoitteet ja arviointiperusteet. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa kursseja myös itsenäisesti ja osan kursseista voi suorittaa verkkokursseina. Verkkokursseja järjestetään yhteistoiminnassa muiden steinerlukioiden kanssa.

Tietotekniikkaa käytetään opetuksessa monipuolisesti oppimista vahvistamassa ja tukemassa. Erilaisen teknologian käyttö ei ole opetuksessa itsetarkoitus, vaan sen tuomia mahdollisuuksia käytetään opetuksen eriyttämisessä, medialukutaitojen kehittämisessä ja erilaisten oppimistapojen mahdollistajana. Myös tietotekniikan opetuskäytössä taiteellinen ilmaisu, itse tekeminen ja sosiaalinen oppiminen ovat tärkeitä.

2.4 Opiskeluympäristö

Jotta ihmisen sosiaalinen kasvu olisi suotuisaa, hänen on saatava sille aikaa ja tilaa sekä pysyvä ympäristö. Espoon Steinerkoulun koulurakennus tarjoaa opiskelijoille miellyttävän oppimisympäristön. Tilat on suunniteltu steinerpedagogisesti tarkoituksenmukaisiksi. Niiden muodot, värit, tilan käyttö, kalusteet, opetus- ja opiskeluvälineet tukevat kasvatus- ja opetustyötä ja pedagogisia tavoitteita ja vaikuttavat myönteisesti tavoiteltaviin tuloksiin. Espoon Steinerkoulun lukio on luokallinen lukio, jossa kursseja opiskellaan pysyvässä, tutussa ryhmässä. Tämä antaa opiskelijalle turvallisuudentunteen ja vähentää tehokkaasti koulukiusaamista. Opiskelu on pääosin luokkamutoista, jokaisella opiskelijalla on oma kotiluokkansa ja luokanohjaajansa. Tämän lisäksi koulussa on erikoisluokkia ja monitoimitila, joissa opiskelua voidaan monipuolistaa.

Espoon Steinerkoulun lukiossa opiskelijoiden käytössä oleva tietotekniikka ja rauhalliset opiskelutilat palvelevat oppimista. Monitoimitila toimii lisäksi rauhallisena opiskelutilana, jossa opiskelijat voivat ohjatusti harjoittaa itsenäisen tiedonhankinnan taitoja. Opiskelijoilla on myös mahdollista osallistua lukio-opintojensa aikana eri kursseilla järjestettävälle tutustumiskäynneille eri korkeakoulujen ja yritysten tutkimus- sekä työskentelytiloihin. Opetusta elävöitetään myös tutustumismatkoilla museoihin, taidenäyttelyihin ja historiallisiin kohteisiin.

Kokemuksellisuus ja elämyksellisyys opiskelussa ovat luovuuden synnyn elementtejä. Myönteinen ja hyväksyvä, kiireetön ja jännitteetön ilmapiiri rohkaisee opiskelijoita ja opiskelijoita olemaan oma itsensä ja ottamaan avoimesti ja aktiivisesti osaa koulun toimintaan. Espoon Steinerkoululle on laadittu hyvinvointisuunnitelma, jonka tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja kehittää sekä työyhteisön, että oppilaiden ja opiskelijoiden viihtyvyyttä koulussa. Suunnitelma sisältää päihdesuunnitelman, väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy-suunnitelman sekä toimintamalleja erilaisissa kriisitilanteissa. Lisäksi suunnitelma auttaa tunnistamaan syrjäytymisen oireita ja antaa lähtökohtia syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn. Lisäksi määritellään opiskeluhuoltoryhmän toimintaperiaatteet ja kartoitetaan hyvinvoinnin ylläpitämisen kannalta keskeiset yhteistyöverkostot. Myös henkilöstön hyvinvointiin kiinnitetään Espoon Steinerkoulussa aktiivisesti huomiota.

Espoon Steinerkoulussa on käytössä ratkaisukeskeisyyteen pohjautuva menetelmä, vertaissovittelu (**Verso**), jonka tarkoituksena on oppilaiden vuorovaikutustaitoja edistämällä vähentää koulujen toimintahäiriöitä. Ajatuksena on luoda myönteinen ilmapiiri, jossa ristiriitatilanteet ymmärretään tavalliseen elämään kuuluviksi ilmiöiksi,

joiden ratkaiseminen on enemmänkin haaste kuin hankala tai ikävä asia. Vertaissovittelulla puututaan mieltä pahoittavaan tilanteeseen mahdollisimman varhain.

Vertaissovittelussa riidan osapuolia hieman vanhemmat sovittelijoiksi koulutetut oppilaat auttavat osapuolina olevia oppilaita löytämään itse ratkaisun ristiriitaansa. Sovittelun aikana osapuolet saavat kertoa oman näkemyksensä tapahtuneesta, kuvata tuntemuksiaan ja pohtia ratkaisuvaihtoehtoja. Kaavaa noudattamalla vertaissovittelijaoppilaat ja ristiriidan osapuolet etenevät lopulta sopimukseen, jonka toteutumista seurataan. Verso-toimintaan koulutetaan opettajia ja koulun henkilökuntaa ja sovittelijoiksi koulutetaan halukkaita oppilaita ja opiskelijoita.

2.5 Opiskelijoiden osallisuus

Espoon Steinerkoulussa ja lukiossa toimii oppilaskunta, jonka hallitukseen valitaan kuusi edustajaa luokilta 7.-9. ja kuusi edustajaa lukiosta. Oppilaskuntaa ohjaa kaksi opettajaa.

Oppilaskunnan hallitus valitsee keskuudestaan oppilaskunnalle puheenjohtajan ja sihteerin. Oppilaskunnan hallitus osallistuu aineenopettajien kokouksiin säännöllisesti ja saa osallistua myös koulun muiden toimielimien, kuten johtokunnan kokouksiin. Rehtori vierailee oppilaskunnan hallituksen kokouksissa säännöllisesti ja kuulee oppilaskuntaa.

2.6 Yhteistyö

2.6.1 Yhteistyö perusopetuksen kanssa

Espoon Steinerkoulu toimii yhtenäiskouluna perusopetuksen 1. luokasta lukion 13. luokkaan asti. Perusopetuksessa ja lukiossa on yhteinen toiminnasta vastaava rehtori. Suurin osa opettajakunnasta opettaa sekä perusopetuksessa että lukiossa. Opetustilat ovat yhteiset kummallekin koulumuodolle. Lisäksi suurin osa juhlista järjestetään yhteisesti sekä lukiolle, että perusopetukselle.

2.6.2 Yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioden kanssa

Espoon Steinerkoulun lukio tekee tiivistä yhteistyötä muiden steinerlukioden kanssa Suomessa ja kansainvälisesti. Yhteistyö on jatkuvaa ja monipuolista ja sisältää sekä opiskelijoiden, että opettajien ja rehtorien yhteistyötä. Koulu tekee yhteistyötä myös Olarin lukion ja muiden Espoon kaupungin lukioden kanssa järjestämällä yhteistä kurssitarjontaa. Espoon Steinerkoulun lukiolla ja Olarin lukiolla on yhteistä kurssitarjontaa, mikä mahdollistaa esimerkiksi kielten ja pitkän matematiikan kurssien suorittamisen toisessa oppilaitoksessa. Yhteistyötä koordinoivat edellä mainittujen oppilaitosten rehtorit.

2.6.3 Yhteistyö muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa

Espoon Steinerkoulun lukio toimii tiiviissä yhteistyössä Steinerkasvatuksen liiton ja

Snellman-korkeakoulun kanssa. Koulu tekee myös yhteistyötä pedagogiikan kehittämiseksi muiden eurooppalaisten toisen asteen steinerkoulujen kanssa. Opetuksellista yhteistyötä tehdään mm. lähiseudun yritysten ja maatilojen kanssa.

Espoon Steinerkoulussa toimii huoltajien yhdistys Cecilia ry. vastaa yksittäisten oppilaiden soitinopetuksesta, lasten ja vanhempien vapaa-ajalla tapahtuvasta kuorotoiminnasta sekä konserttien järjestämisestä.

2.6.4 Yhteistyö kodin kanssa

Espoon Steinerkoulu pyrkii läheiseen yhteistyöhön opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajien ja koulun välinen tiivis yhteistyö on välttämätöntä steinerkouluissa, sillä kasvatuksen onnistuminen parhaalla tavalla edellyttää vanhempien tukea. Huoltajilla on ensisijainen vastuu nuoren kasvatuksesta. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa opiskelijan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten välinen kunnioitus, joka perustuu luottamukseen, että vanhemmat toimivat vanhempina lastensa parhaaksi ja että opettaja edistää kasvatuksen ja opetuksen ammattilaisen näkökulmasta opiskelijan parasta.

Yhteistyön tavoitteena on luoda turvalliset puitteet opiskelijan kasvuun ja kehitykselle, sekä antaa huoltajille riittävästi tietoa steinerpedagogiikasta. Toteutuskeinoista tärkeimpiä ovat säännöllisesti pidettävät luokittaiset ja koko koulun yhteiset vanhempainillat. Luokittaisissa vanhempainilloissa käsitellään mm. luokan ajankohtaisia asioita, opiskeluun liittyviä asioita ja tutustutaan steinerpedagogiikan filosofisiin ja pedagogisiin periaatteisiin. Jälkimmäisiä aiheita voidaan käsitellä myös koulun yhteisissä vanhempainilloissa ja seminaareissa.

Yhteydenpito kodin ja koulun välillä voi tarvittaessa olla päivittäistä. Myös vanhempien keskinäistä yhteydenpitoa pyritään edistämään. Opettajien ja opiskelijan huoltajien henkilökohtaisia tapaamisia pyritään järjestämään säännöllisesti. Tapaamisten järjestämisessä aloitteentekijänä voi olla opiskelija, opettaja tai huoltaja. Yhteydenpito kodin ja koulun välillä voi tarvittaessa olla päivittäistä. Tapaamisten lisäksi yhteydenpidon välineitä ovat wilma, sähköposti ja puhelin.

Kaikista opiskelijan koulunkäyntiin oleellisesti vaikuttavista asioista tiedotetaan huoltajille. Opettajat kirjaavat oppilaiden poissaolot, myöhästymiset ja laiminlyödyt tehtävät ja näistä tiedotetaan huoltajille Wilman kautta. Koko koulun tai luokan hyväksi pidettävät yhteiset tapahtumat toimivat myös kodin ja koulun yhteistyön lujittajina.

Kodin ja koulun välinen yhteistyö painottuu suoraan neuvotteluun opiskelijan itsensä kanssa häntä koskeissa asioissa. Vanhempainiltoja pidetään kuitenkin säännöllisesti ja myös opiskelijat voivat osallistua niihin käsiteltävien asioiden luonteesta riippuen. Huoltajia tuetaan ottamaan yhteyttä luokanohjaajaan, mikäli opiskelijan elämäntilanteesta

on tapahtunut jotain sellaista, josta koulun olisi hyvä tietää. Luokanohjaaja on yhteydessä huoltajiin, mikäli koulussa on herännyt huoli opiskelijasta. Yhteydenoton syitä voivat olla runsaat poissaolot, alhainen kurssikertymä, aleneva opintomenestys tai jokin muu syy. Ennen yhteydenottoa opiskelijan kanssa keskustellaan ja hänelle kerrotaan yhteydenotosta kotiin.

2.7 Opintojen rakenne

Espoon Steinerkoulun lukio on erityisen koulutustehtävän saanut lukio. Lukion kurssit koostuvat pakollisista, syventävistä, soveltavista ja erityisen koulutustehtävän mukaisista kursseista. Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Lukiossa opiskellaan erityisen koulutustehtävän mukaisia kursseja vähintään 12 lukion pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi. Opiskelija voi erityisen koulutustehtävän perusteella vähentää lukion pakollisista kursseista enintään kahdeksan kurssia. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, oppiaineen pakollisiin kursseihin liittyviä kursseja, joita opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen.

Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista, menetelmäkursseja taikka saman tai muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä ammatillisia opintoja tai lukion tehtävään soveltuvia muita opintoja. Soveltaviin kursseihin kuuluu myös taito- ja taideaineissa suoritettaviin lukiodiplomeihin kuuluvia kursseja. Lukiodiplomit suoritetaan Opetushallituksen ohjeiden mukaan.

Opiskelijat valitsevat kursseja kiinnostuksensa mukaisesti lukion määrittelemässä järjestyksessä ja aikataulussa.

3.0 Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

3.1. Ohjaustyö

3.1.1 Ohjauksen tavoitteet ja tehtävä

Jokaisella opiskelijalla on oikeus saada opetuksen lisäksi ohjausta. Ohjauksella tuetaan opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa. Ohjaustoiminnan tarkoituksena on tukea opiskelijan onnistumista opiskelun eri vaiheissa, vahvistaa opiskelutaitoja ja itseohjautuvuutta sekä kehittää opiskelijan valmiuksia tehdä opintojaan koskevia itsenäisiä valintoja. Opintojen edetessä työelämään tutustumisen ja tulevaisuuden vaihtoehtojen suunnittelemisen merkitys kasvaa. Ohjauksella vahvistetaan myös yhteistyötaitoja sekä kykyä toimia erilaisissa ryhmissä ja ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä. Ohjauksen tehtävänä on osaltaan estää opiskelijoiden syrjäytymistä ja edistää tasa-arvoa

Opinto-ohjauksen avulla ohjataan opiskelijaa tekemään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma lukio-opintojen sisällöstä ja aikataulusta sekä käyttämään valtakunnallisia sähköisiä hakujärjestelmiä. Opiskelija saa valmiuksia jatko-opintojen ja

elämänuran suunnittelussa sekä tukea erilaisissa oppimis- ja elämäntilanteissa. Jokaisella opiskelijalla on oikeus saada opintojensa tueksi tarvitsemaansa henkilökohtaista ohjausta kurssimuotoisen ja pienryhmäohjauksen lisäksi.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen siten, että hän pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja etsimään tietoa, miten hän saa apua näihin ongelmiin. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tapansa ja vahvuutensa opiskelijana. Opiskelija saa ohjausta omien lukio-opintojensa suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Opiskelijaa ohjataan opinto-ohjauksessa hankkimaan tietoa ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutus- ja ammatinvalintaan liittyvät sivustot ja muut tietolähteet sekä osaa käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opiskelijaa ohjataan ja tuetaan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa. Opiskelija saa ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hänellä on tietoa opiskeluvaihtoehtoista lukion jälkeen ja että hän tuntee toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Tarkoituksena on, että opiskelijalla on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa.

3.1.2. Ohjauksen toteuttaminen ja työnjako

Ohjausta annetaan Espoon Steinerkoulun lukiossa koko lukioajan. Ohjauksen keskeisenä tavoitteena on tukea opiskelijaa valinta- ja päätöksentekotilanteissa sekä ohjata ja tukea häntä erilaisissa elämäntilanteisiin liittyvissä kysymyksissä. Ohjaukseen Espoon Steinerkoulun lukiossa osallistuvat kaikki lukion ohjauksen työnjaon mukaisesti.

Rehtorin vastuulla on luoda ohjaukselle sellaiset toimintamahdollisuudet, että erilaisten ohjausmenetelmien ja työnjaon toteuttaminen on mahdollista. Rehtorin tehtävänä on myös tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista.

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaissuunnittelusta ja toteutuksesta. Lukio-opintojen kuluessa opiskelijalla on oikeus saada luokkamuotoisen ohjauksen lisäksi henkilökohtaista ohjausta tai pienryhmäohjausta. Opinto-ohjaajan päävastuulla on jatko-opintoihin ohjaaminen.

Opiskelijalle ja huoltajalle järjestetään tilaisuuksia neuvotella opiskelijan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, opiskelijan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Luokanohjaaja on opiskelijan lähiohjaaja, joka tapaa ryhmäänsä säännöllisesti. Luokanohjaajan päävastuulla on oman luokkansa ryhmäyttäminen, opintojen etenemisen seuranta sekä toiminta ennaltaehkäisevässä roolissa mm. puuttumalla lisääntyneisiin poissaoloihin ja opintomenestyksessä tapahtuviin mahdollisiin muutoksiin. Luokanohjaaja hoitaa myös ensisijaisesti yhteydenpidon kodin ja koulun välillä.

Jokaisen aineenopettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa koko lukio-opintojen ajan. Kaikkien aineopettajien tehtävänä on auttaa opiskelijaa kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on opiskelijoiden kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen. Kaikki aineenopettajat myös ohjaavat opiskelijaa jatko-opintoihin ja tulevaisuudensuunnitteluun liittyen, esimerkiksi esittelemällä erilaisia, omaan alaansa liittyviä ammatteja tai suuntautumisvaihtoehtoja

Työelämään tutustumisen keskeisiä toteuttamismuotoja ovat työelämän ja yhteiskunnan eri osa-alueiden edustajien vierailut oppitunneilla, työpaikkakäynnit, erilaiset yhteistyöprojektit, eri alojen tiedotusmateriaalin käyttö opetuksessa sekä työharjoittelut. Eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opetukseen sisältyy ainesta, joka liittyy opiskelun tuottamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

3.2 Opiskeluhoito

3.2.1 Opiskelijahuollon tavoitteet ja toimintaperiaatteet

Lukion opiskelijahuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia yhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.¹ Lähtökohtana on se, että yhteisön hyvinvointiin voidaan ja tulee vaikuttaa. Espoon Steinerkoulun opiskeluhoito on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää ja se koskee koko yhteisöä, sekä jokaista opiskelijaa yksilönä. Yhteisöllisen opiskeluhoitoon toimilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Opiskeluhoitoa toteutetaan myös yksilöllisenä opiskelijahuoltona.

Opiskeluhoitoon kokonaisuuteen sisältyvät opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito sekä opiskeluhoitoon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa ja Espoon Steinerkoulun opetussuunnitelmassa on hyväksytty opiskeluhoitoon periaatteet ja

¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §)

keskeiset toimintatavat. Koulun opiskeluhuollon kokonaisuuteen kuuluu myös kuntatasoinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Vuosittain päivitetään koulukohtaista oppilas- ja opiskeluhuoltosuunnitelmaa, joka liitetään lukuvuosisuunnitelman osaksi.

Espoon Steinerkoulun lukion opiskeluhuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Espoon Steinerkoulun opiskeluhuoltoon kuuluu kolme ryhmää. Jokaisella ryhmällä on omat tehtävänsä ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

4

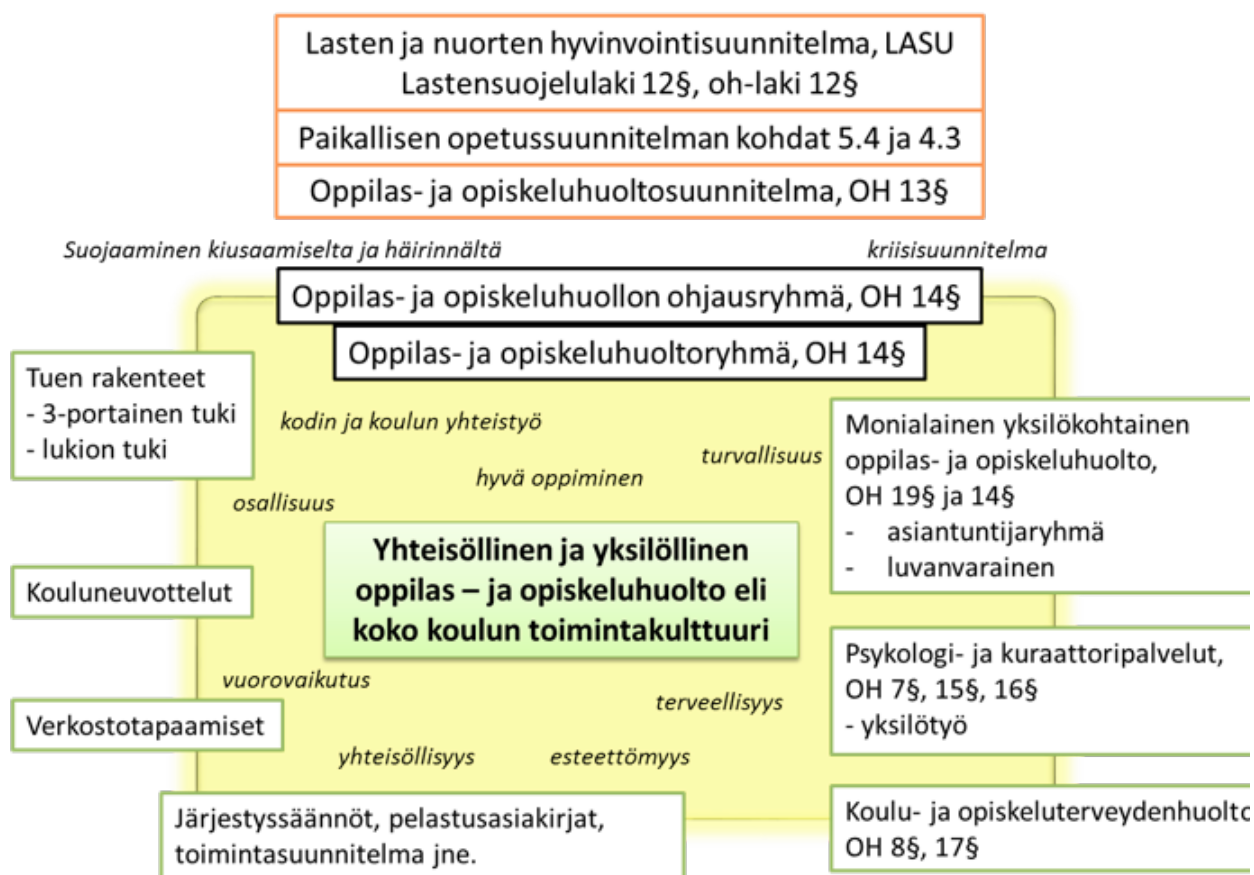
Opiskelijahuoltoryhmiä ovat:

1. Opiskeluhuollon ohjausryhmä (Yksityiskoulujen liitto ry:n yhteinen)
2. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä (koulukohtainen)
3. Yksilökohtainen tapauskohtaisesti koottava asiantuntijaryhmä (tapaus- ja koulukohtainen)

3.2.2 Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Espoon Steinerkoulussa oppilas- ja opiskelijahuolto ymmärretään keskeisenä osana oppilaitoksen toimintakulttuuria ja käytännön toimia. Koulun yhteisöllinen toimintakulttuuri rakenteineen edistääkin kokonaisuudessaan yhteisöllistä ja yksilöllistä opiskeluhuoltoa. Yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. Se perustuu luottamukselliseen, vastuulliseen ja osallistavaan yhteistyöhön koulun henkilökunnan, opiskelijoiden huoltajien ja viranomaisten/asiantuntijoiden kanssa. Yhteisöllistä opiskeluhuollon toimintaa koordinoi ja sitä arvioi yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä.

Yksityiskoulujen yhteisöllinen toimintakulttuuri

Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän jäsenet ovat opiskeluhoollon ammattilaisia. Vuosittainen kokoonpano on tarkistettavissa opiskeluhooltosuunnitelmasta. Ryhmän tapaamisiin osallistuvat myös säännöllisesti lukion luokanohjaajat. Opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelusta, toimintatavoista, ohjauksesta, arvioinnista ja kehittämisestä. Yksityiskoulujen yhteinen opiskeluhoollon ohjausryhmä kokoontuu säännöllisesti. Opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten Espoon Steinerkoulussa on laadittu vuosittain päivitettävä opiskeluhooltosuunnitelma, joka sisältää suunnitelman kriisitilanteiden varalle ja suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Opiskeluhooltoryhmän kokouksiin voidaan tapauskohtaisesti kutsua huoltajien edustajia, opiskelijan edustajia, muita asiantuntijoita sekä viranomaisia. Opiskeluhooltoryhmä kokoontuu säännöllisesti, kuitenkin vähintään kerran kuukaudessa. Mikäli opiskeluhooltoryhmän kokouksista laaditaan muistio, on sitä sisällön luottamuksellisuuden vuoksi säilytettävä siten, ettei se ole asiaankuulumattomien saatavilla. Opiskelijalla ja/tai opiskelijan huoltajilla on oikeus tarkastaa muistiossa olevat itseään koskevat tiedot ja/tai saada niistä jäljennös.

Koulun yhteisöllisen oppilashuollon toiminnan toteuttamisesta vastaa rehtori. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä

työskenteleville. Espoon Steinerkoulussa yhteisöllinen ryhmä huolehtii koulun turvallisuussuunnitelmien (suunnitelma väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, kriisisuunnitelma ja pelastussuunnitelma) päivittämisestä yhteistyötahojen kanssa, sekä koulun järjestyssääntöjen päivittämisestä yhdessä opiskelijoiden kanssa. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä laatii yhteistyössä opettajakunnan kanssa periaatteet poissaolojen seuraamiseen, niistä ilmoittamiseen ja niihin puuttumiseen..

3.2.3 Yksilökohtainen opiskelijahuolto

Yksilökohtaisella opiskelijahuollolla tarkoitetaan opiskeluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa, jota tarjotaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Keskeisenä toimintaperiaatteena yksilökohtaisessa työssä ovat luottamuksensuoja ja hyväksikäyttökielto. Yhteistyö opiskelijan sekä hänen huoltajansa kanssa on ensiarvoisen tärkeää.

Yksilökohtaisen opiskelijahuollon tavoitteena on opiskelijan kokonaisvaltaisen kehityksen, terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuranta ja tukeminen. Erityinen huomio kiinnitetään varhaiseen tukeen ja ongelmien ennaltaehkäisyyn. Toimintatavoissa keskeistä on arvostava ja luottamukseen perustuva kohtaaminen sekä nuoren omien mielipiteiden ja toivomusten huomioiminen.

Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Opiskelijan suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia tahoja. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Tapaamisesta tehtävä opiskeluhuoltokertomus arkistoidaan opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti.

Koulupsykologi on kaikkia koulun opiskelijoita varten. Koulupsykologin työn tavoitteena on nuorten koulunkäynnin, oppimisen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen. Koulupsykologi tarjoaa keskusteluapua, konsultoi ja toteuttaa tarvittavia tukitoimia yhteistyössä asianosaisten kanssa. Koulupsykologi tarjoaa tukikeskusteluja oppilaille sekä tekee psykologisia tutkimuksia mm. oppimisvaikeuksien selvittämiseksi. Koulupsykologi osallistuu opiskeluhuoltoryhmiin, konsultoi ja osallistuu tukitoimien suunnitteluun. Koulupsykologin työn ei tarvitse aina olla ongelmakeskeistä. Se voi olla myös opiskelijoita, vanhempia ja opettajia tukevaa työtä ennalta ehkäisevässä mielessä esim. lisäämällä ymmärrystä nuoren kehitysvaiheiden sisällöstä ja merkityksestä matkalla aikuisuuteen.

Kouluterveydenhuolto toimii osana opiskeluhuoltoa yhteistyössä koulun henkilöstön,

oppilaiden ja kotien kanssa. Sen tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja oppilaiden terveyden, kasvun ja kehityksen tukeminen. Kouluterveydenhuolto edistää, seuraa ja valvoo koulun työolojen ja koulutyön turvallisuutta ja terveellisyyttä yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Koululääkäri tekee laajat terveystarkastukset vuosittain Espoon kaupungin asettamien linjausten mukaisesti. Opiskelijakohtaisten terveystarkastusten lisäksi opiskelijat ja opettajat voivat hakeutua terveydenhoitajan vastaanotolle, kun tuntevat sen tarpeelliseksi. Vanhemmat, opettajat ja koulun muu henkilöstö voivat myös ohjata opiskelijoita kouluterveydenhuoltoon oppilaiden fyysisten, sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien takia.

Koulukuraattori toteuttaa työssään Espoon Steinerkoulun oppilashuollon tavoitteita sosiaalityön keinoin. Koulukuraattorin palvelut ovat tarjolla opiskelijoille. Koulukuraattorin työn tavoitteena on opiskelijan koulunkäynnin ja psykososiaalisen hyvinvoinnin tukeminen. Koulukuraattoriin voi ottaa yhteyttä erilaisissa koulunkäyntiin, käyttäytymiseen, ikävaiheen kasvuun, tunne-elämään, perhetilanteeseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä kysymyksissä. Yhteyttä voi ottaa opiskelija, vanhemmat, opettajat tai yhteistyökumppanit. Tarvittaessa koulukuraattori ohjaa opiskelijan muihin nuorille tarjolla oleviin palveluihin ja toimii yhteistyössä näiden tahojen kanssa.

Luokanohjaajan ja aineopettajan vastuualueina ovat kasvattaminen, opettaminen ja ohjaaminen, oppilaan edistymisen arvioiminen, tiedottaminen koulun henkilöstölle ja huoltajille, moniammatillisen yhteistyön tekeminen oppilashuollon ja sosiaalitoimen kanssa, opiskelijan ohjaaminen tarvittaessa koulussa tarjottavan tuen piiriin, opiskeluhuoltoryhmän toimintaan osallistuminen, siirtymävaiheen yhteistyö lähettävän ja/tai vastaanottavan tahon kanssa, yhteistyö kodin kanssa, sekä tarvittaessa yhteiset palaverit eri yhteistyöverkostojen kanssa.

3.2.4 Opiskeluhuoltotyön arviointi

Opiskeluhuoltoa arvioidaan vuosittain yhteistyössä koulun henkilökunnan kanssa. Opiskeluhuoltoryhmä pyrkii vuosittain kehittämään toimintaansa arvioinnin pohjalta. Osana arviointia voidaan käyttää hyvinvointiin liittyvistä kyselyistä saatua tietoa. Opiskeluhuoltoryhmä päättää keskeisten tulosten tiedottamisesta ja niiden hyödyntämisestä opiskeluhuollon kehittämisessä.

3.2.5 Tiedotus

Opettajakunnalle, opiskelijoille ja vanhemmille tiedotetaan opiskeluhuoltoryhmän toimintaperiaatteista ja -käytännöistä, ja yksittäisten opiskelijoiden asioiden käsittelyssä toimitaan yhteistyössä opiskelijan ja huoltajien tai vanhempien kanssa. Opiskeluhuoltoryhmän toiminta on luottamuksellista ja siinä otetaan huomioon, mitä tietojen saannista ja salassapidosta eri laeissa säädetään.

Opiskeluhuollosta tiedotetaan vanhempainilloissa, koulun verkkosivuilla ja wilmassa. Lukuvuoden alussa koulu päivittää verkkosivuilleen myös opinto-oppaan, josta opiskelijat ja huoltajat saavat perustiedot opintoihin ja opiskeluhooltoon liittyvistä asioista. Lukukauden alussa opiskeluhooltohenkilöstöä vierailee kaikissa luokissa. Opiskeluhooltoryhmän jäsenet osallistuvat myös koulun yhteisten vanhempainiltojen toteutukseen. Henkilökunnalle opiskeluhoollon käytänteistä kerrotaan opettajainkokouksissa.

3.3 Opiskeluun liittyvä erityinen tuki

Erityisen tuen tarkoituksena on auttaa ja tukea opiskelijaa siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa lukio-opintonsa. Lukiolain 29 a §:n mukaisesti koulutuksenjärjestäjän on huolehdittava siitä, että vammaiselle tai muuten erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle annetaan tieto hänen käytettävissään olevista terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluista ja hänet ohjataan näihin palveluihin.

Erityistä tukea tarvitsevat ne opiskelijat, jotka ovat jääneet jälkeen opinnoissaan tai joiden opiskelun edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Lisäksi erityisen tuen piiriin kuuluvat opiskelijat, jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea. Opiskelijalla voi olla erityisen tuen tarve myös mielenterveyteen, sosiaaliseen sopeutumattomuuteen tai elämäntilanteeseen liittyvien ongelmien vuoksi.

Edellä mainittuihin vaikeuksiin puututaan välittömästi, kun ne on havaittu. Opiskelija voi saada erityisopetusta, opiskeluhoollon palveluita tai hänet voidaan tarvittaessa ohjata käyttämään koulun ulkopuolisia palveluita. Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan opiskelu voidaan lukiolain 13 §:n mukaan järjestää myös osittain toisin. Jos opiskelija vapautetaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy. Espoon Steinerkoulun lukio on erityisen koulutustehtävän saanut lukio ja erityisen koulutustehtävän perusteella opiskelija voi saada myös huojennusta enintään kahdeksasta lukion pakollisesta kurssista.

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan opetus- ja koetilanteet järjestetään siten, että hänen yksilölliset tarpeensa huomioidaan kaikkien aineiden opetuksessa ja eri oppimisympäristöissä. Opiskelijalle laaditaan yksilöllinen suunnitelma, johon kirjataan, miten hänen tukitoimensa koulussa järjestetään. Suunnitelmaa koordinoi luokanohjaaja yhdessä koulun opiskeluhooltoryhmän kanssa ja sitä toteuttavat kaikki opiskelijaa opettavat opettajat.

Keskivaikea lukivaikeus mahdollistaa opiskelijalle erityisjärjestelyjen käytön lukioaikana. Erityisjärjestelyt suunnitellaan moniammatillisena yhteistyönä yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa hänen huoltajiensa kanssa. Erityisjärjestelyt riippuvat opiskelijan tuen tarpeesta, mutta sellaisia voivat olla lisäaika, osittain tai kokonaan muu kuin koenäyttö, käsitteitä selventävät tekstit tms. Opiskelijan on kuitenkin saatava arvioinnin avulla

realistinen käsitys edistymisestään. Ylioppilastutkintolautakunnalta anotaan erikseen erityisjärjestelyt ylioppilaskoetta varten.

Lukion erityisopetus on ensisijaisesti pedagogista tukea, jonka perustavoitteena on opiskelijan oman oppimistyylin ja oppimisen ilon löytäminen sekä itsetunnon vahvistaminen. Erityisopetusta voidaan antaa pienryhmä- tai kurssimuotoisena esimerkiksi kielten ja matematiikan pohjatatokurssien muodossa. Kurssit ovat soveltavia kursseja ja ne arvioidaan suoritusmerkinnällä.

3.4 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Kieli- ja kulttuuriryhmillä tarkoitetaan tässä maahanmuuttajia, maahanmuuttajataustaisia tai muita vieraskielisiä, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen tavoitteena on turvata eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluville opiskelijoille toimiva kaksikielisyys, tasavertaiset lähtökohdat jatko-opintoihin ja identiteetin vahvistuminen oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta.

Vieraskieliset opiskelijat voivat opiskella oppiainetta Äidinkieli ja kirjallisuus Suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan, mikäli heidän suomen kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Suomi toisena kielenä -opetussuunnitelman mukaista opetusta järjestetään 6 pakollista kurssia. Opetus toteutetaan keskitetysti Espoon lukioden kesken yhteisesti sovittavana aikana ja yhteisesti sovittavissa opetuspisteissä.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän pakolliset ja syventävät kurssit voidaan korvata suomi äidinkielenä -oppimäärän pakollisilla ja syventävillä kursseilla täysimääräisesti. Opiskelijalle, joka ylioppilaskirjoituksessa suorittaa suomi toisena kielenä -kokeen, suositellaan ainakin kurssin Kohti toimivaa kaksikielisyyttä (S26) suorittamista suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan. Opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan kirjataan, mitkä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen kurssit suoritetaan suomi äidinkielenä ja mitkä suomi toisena kielenä -oppimäärään mukaan. Mikäli riittävä määrä opiskelijoita ilmoittautuu oman äidinkielen opetukseen samassa kielessä, pyritään opetus järjestämään keskitetysti yhteistyössä muiden Espoon oppilaitosten kanssa. Soveltavat oman äidinkielen kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä.

4 Opiskelun järjestäminen

4.1 Itsenäiset suoritukset

Opiskelija voi suorittaa osan lukiokursseistaan itsenäisesti. Itsenäiseen opiskeluun on aina oltava ainetta opettavan opettajan lupa. Kurssin itsenäistä suoritusta anotaan aineenopettajalta ja rehtorilta kirjallisesti Wilman kautta. Kurssin itsenäisen suorittamisen tapa ja aikataulu sovitaan etukäteen. Kursseja voi myös suorittaa verkko-opintoina. Jos

sovittua itsenäisen suorituksen aikataulua ei noudateta (esim. opiskelija ei tule kokeeseen tai sovittuun tapaamiseen, palauta kurssitöitä tms. ilman painavaa syytä), itsenäinen suoritus voi keskeytyä. Jos itsenäinen suoritus hylätään, kurssin voi sen jälkeen suorittaa vain opetukseen osallistumalla. On tärkeää, että opiskelija ymmärtää oman vastuunsa merkityksen kurssin itsenäisestä suorittamisesta.

Itsenäisen opiskelun tavoitteet ovat samat kuin normaalisti suoritettuun verrattuna. Arviointikriteerit voivat kuitenkin poiketa normaalikursista suoritustavasta riippuen. Asianomainen opettaja selvittää opiskelijalle arviointikriteerit itsenäisen opiskelun suunnittelun yhteydessä.

4.2 Opinnoissa eteneminen

Jos opiskelija saa oppiaineessa kaksi hylättyä kurssiarvosanaa tai kurssi muuten hylätään, hänelle tulee oppiaineessa etenemiseste eli hän voi suorittaa seuraavan kurssin vasta, kun hän on suorittanut ainakin toisen kurseista hyväksytysti. Muiden aineiden opiskelu voi jatkua etenemisesteestä huolimatta. Erityisen painavista syistä opiskelija voi jatkaa opintojaan etenemisesteestä huolimatta. Etenemisesteen saanut opiskelija saa myös osallistua oppiaineen muille oppitunneille. Etenemisesteen valvonnasta huolehtii kyseisen aineen opettaja, joka yhdessä luokanohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa ohjaa opiskelijaa etenemisesteen poistamiseksi.

Opiskelija voi yrittää korottaa hyväksyttyä arvosanaa suorittamalla kurssin uudestaan opetukseen osallistumalla. Tällöin kurssiarvosanaksi tulee parempi arvosana. Opiskelijalle varataan mahdollisuus uusaa hylätty kurssisuoritus uusintakuulusteluissa, joiden järjestämisestä päätetään vuotuisessa opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa. Hylättyä kurssisuoritusta voi yrittää korottaa kahdesti. Opiskelijalle varataan myös mahdollisuus korottaa oppiaineen arvosanaa päättöarviointia varten opettajan ja opiskelijan parhaaksi näkemällä tavalla.

4.3 Opintojen hyväksilukeminen

Opiskelijalla on oikeus hyväksilukea muualla suoritettut opinnot, jotka tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään ovat lukion opetussuunnitelman mukaisia. Espoon lukioissa yhteisen kurssitarjonnan kursseilla suoritettut opinnot hyväksiluetaan lukiossa kyseisen oppiaineen kursseihin tai soveltaviin opintoihin. Muutoin muualla suoritettujen opintojen hyväksilukeminen tehdään sisältöjen vertailujen pohjalta ja tarvittaessa arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää lisänäyttöjä. Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta tehdään sitä opiskelijan erikseen pyytäessä ennen mainittujen opintojen aloittamista.

Ulkomailla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Mikäli ne luetaan hyväksi pakollisina tai

syventävinä kursseina, annetaan niistä mahdollisuuksien mukaan numeroarvosana. Poikkeustapauksissa niistä voidaan antaa myös hyväksytty-arvosana.

Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan.. Jos opiskelija pyytää, järjestetään lisäkuulustelu osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään, menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5 lukioasteikko		asteikko 1–3
1 (tydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä) 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alemmaa, vastaavuus määritellään opiskelijan eduksi.

4.4 Poissaolot

Lukiolain mukaan jokaisella opiskelijalla on läsnäolovelvollisuus². Opiskelija voi olla poissa opetuksesta vain jos hän on saanut siihen luvan tai sairastuttuaan. Lupa voidaan myöntää sairauden tai muun ennalta arvaamattoman syyn takia myös jälkikäteen. Luvan poissaoloon voi myöntää aineenopettaja oppitunneiltaan, luokanohjaaja 1- 3 päiväksi ja sitä pidemmäksi ajaksi rehtori. Lupa poissaoloon anotaan kirjallisesti. Poissaoloista aiheutuva näyttöjen puuttuminen voi olla esteenä kurssin arvioimiselle. Selvittämättömien poissaolojen tai ei-hyväksyttävien poissaolojen takia opiskelija voi menettää oikeuden jatkaa kurssia.

4.5 Uusintakuulustelut

Hylätyt kurssisuoritukset suoritetaan pääsääntöisesti ensimmäisessä mahdollisessa uusintakuulustelussa. Hylätyn kurssin saa yrittää uusia kahdesti uusintakuulustelussa. Mikäli opiskelija ei tällöin saa hyväksyttyä arvosanaa, hänen on osallistuttava kurssin

² Lukiolaki 25 §

opetukseen.

Uusintakuulustelut järjestetään opettajakunnan vuosittain päättäminä päivinä. Uusintakuulusteluun on aina (vaikka uusinnasta olisi sovittu opettajan kanssa) ilmoitauduttava kirjallisesti Wilmassa.

5.0 Tuntijako

Lukion tuntijako	Valtakunnalliset		Erityisen koulutustehtävän mukaiset ja soveltavat
Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset	Syventävät	mukaiset ja soveltavat
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3	5
Suomi toisena kielenä S2	6		
Kielet			
A-kieli	6	2	1
B-kieli	5	2	1
muut kielet		8	1
Matematiikka			
lyhyt oppimäärä	6	2	2
pitkä oppimäärä	10	3	1
Biologia	2	3	1
Maantiede	2	2	1
Fysiikka	1	7	1
Kemia	1	4	2
Uskonto/Elämänkatsomustieto	3	2	
Filosofia	1	3	
Psykologia	1	4	
Historia	4	2	1
Yhteiskuntaoppi	2	2	
Terveystieto	1	2	
Liikunta	2	3	2
Musiikki	1- 2.	3	5
Kuvataide	1- 2.	3	7
Tekstiili-/Tekninen työ			4
Teknologia			3
Eurytmia			7
to-ohjaus	1	1	
Työharjoittelut			3
Kulttuurimatka			1
Puutarhaopetus			1
Päättötyö			1
Eettinen yrittäjyys			2

Pakolliset kurssit	47-51
Syventävät kurssit vähintään	10
Soveltavat ja erityisen koulutustehtävän mukaiset kurssit	
Kurssit yhteensä vähintään	75

6.0 Kieliohjelma

Espoon Steinerkoulun lukiossa opetettava A1-kieli on englanti ja A2-kielinä ranska ja saksa. B-kieliä ovat ruotsi, ranska, saksa, ja espanja, joista lukiossa alkavia vieraita kieliä (B3) ovat espanja, ranska ja saksa. Yhteiseen kurssitarjontaan sijoitetut vieraat kielet takaavat tasavertaiset mahdollisuudet opiskella näitä kieliä lukioissa, joiden kieliohjelma on suppeampi.

7.0 Oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opetuksen ja opiskelun tavoitteena Espoon Steinerkoulun lukiossa on, että opiskelija löytää oman oppimistekniikkansa ja -tyylinsä, saavuttaa itselleen asettamansa opiskelutavoitteet parhaalla mahdollisella tavalla ja että hän saavuttaa tarpeelliset tiedot ja taidot lukion jälkeen tulevia opintojaan varten. Tavoitteena on, että opiskelu olisi motivoivaa ja monipuolista siten, että opiskelijoille muodostuu into elinikäiseen oppimiseen.

7.1 Aih kokonaisuuudet ja eheyttäminen

Espoon Steinerkoulussa opetusta toteutetaan ainejakoisena voimassa olevan hyväksytyn tuntijaon mukaan. Opetusta eheytetään lukuvuoden kuluessa erilaisten teema- ja toimintapäivien, aih kokonaisuuksien ja koulun juhlien avulla. Eheyttämistä tapahtuu jatkuvasti eri aineiden opetuksen yhteydessä sopivia teemoja käsiteltäessä ja oppiainerajoja ylitettäessä.

Steinerpedagogiikan lähtökohtana on ehyt ja kokonaisvaltainen ihmiskuva. Oppimisympäristö luo mahdollisuudet kasvuun eheäksi ja kokonaisvaltaisen tiedonhaltijaksi. Oppiaineiden järjestämisen taustalla on eroon pääseminen tiedon sirpaleisuudesta. Siksi eheyttäminen ei ole vain didaktinen ja pedagoginen raami, vaan syvempi koko koulun ja opetuksen suunnittelua ohjaava filosofia ja arvopäämäärä.

7.1.1 Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aih kokonaisuuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuta kantaviksi, ja kriittisiksi kansalaisiksi. Opettajat pyrkivät eri tavoin aktivoimaan ja

kannustamaan opiskelijoita osallistumaan yhteiskunnan eri alueiden toimintaan. Steinerkoulun oppilaskunta on eräs hyvä väylä aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyden käytännön harjoitteluun. Vaikka laaja-alaisesti yleissivistävät opinnot eivät valmista tiettyyn ammattiin, vaativat opiskelutottumukset ja opinnoissa menestyminen sisäistä yrittäjyyttä.

Erilaisten yhteistyöprojektien ja yritysvierailujen lisäksi aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuus tulee esiin monissa eri oppiaineissa kuten esimerkiksi matematiikassa, teknologiassa, historiassa ja erityisesti yhteiskuntaopin taloustiedon kurssilla.

Jokainen luokka on myös vuosittain vastuussa jonkun koko koulun tapahtuman järjestämisestä. Yhdessä luokan kanssa projekteja suunniteltaessa opiskelijat pääsevät harjoittelemaan osallistumista yhteisön toimintaan ja tuottavat yhteistä hyvää. Opiskelijat pääsevät myös työharjoitteluiden muodossa tutustumaan työelämään ja vaikuttamiseen eri ammattien kautta. Eettinen yrittäjyys-kurssilla opiskelijat voivat kehittää omasta ideastaan vuoden pituisen yritysprojektin. Opiskelijat perustavat oman yrityksensä, jonka tehtävänä on liikeyrityksen toiminnasta oppimisen lisäksi hyödyttää yhteiskuntaa opiskelijoiden valitsemalla tavalla.

7.1.2 Hyvinvointi ja turvallisuus

Espoon Steinerkoulun lukiossa luodaan edellytyksiä osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemiselle. Nämä ovat tärkeitä elämänilon, mielenterveyden ja jaksamisen lähteitä. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää sekä oman että yhteisönsä hyvinvoinnin perusedellytykset.

Oman luokkayhteisön ja erilaisten yhteistyökykyä kehittävien projektien kuten näytelmien merkitystä painotetaan. Henkistä ja fyysistä hyvinvointia pyritään lisäämään myös erilaisilla teemapäivillä esimerkiksi liikuntapäivillä ja teatterimatkoilla. Hyvinvointia ja turvallisuutta käsitellään myös monien eri oppiaineiden kursseilla. Psykologian kursseilla korostuu luonnollisesti eniten psyykkisen hyvinvoinnin näkökulma, historian ja yhteiskuntaopin kursseilla turvallisuus yhteiskunnassa jne. Myös terveystiedossa kiinnitetään laajalti huomiota hyvinvointiin. Yhteisöllisyys korostuu luokkamuotoisessa opiskelussa, jossa opiskelijat ovat läheisesti ja kiinteästi suhteissa toisiinsa kaikessa lukiotoiminnassa.

7.1.3 Kestävä kehitys

Sosiaalisen tuntemiseen, toisten ihmisten ja ympäristön huomioonottamiseen kiinnitetään steinerkoulun kasvatuksessa erityistä huomiota. Kestävä kehitys on aihekokonaisuutena esillä kaikissa oppiaineissa monipuolisesti. Kestävää, luontoa säästävää toimintatapaa käytetään kaikessa toiminnassa. Steinerkouluissa käytettävät materiaalit ovat luonnonmukaisia, uusiokäyttö, kierrätys ja lajittelu ovat arkipäivää. Koulun hankinnoissa otetaan huomioon kestävä kehitys ja eettiset näkökulmat. Opiskelijat tutustuvat luonnonmukaiseen tai biodynaamiseen ruuantuotantoon maatalouteen suuntautuvan työharjoittelun muodossa ja pohtivat samalla erilaisten ruuantuotantomenetelmien

vaikutusta ympäristöön. Maatalousharjoittelussa ja puutarhakurssilla opiskelijat saavat myös elämyksellisesti kokemusta luonnon toiminnasta.

7.1.4 Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Espoon Steinerkoulu on osa kansainvälistä steinerkoululiikettä. Opiskelijat pitävät yhteyttä maailman steinerkouluihin esimerkiksi yleensä Euroopan historiaperintöä syventävän kulttuurimatkan yhteydessä. Kulttuurien tuntemus ja arvostus kehittyvät luonnollisella ja myönteisellä tavalla osana lukio-opintojen kokonaisuutta. Kulttuuri-identiteettiä syvennetään esimerkiksi maantieteen, historian, yhteiskuntaopin ja kuvataiteen kursseilla. Opiskelijoita rohkaistaan myös seuraamaan kurssien aikana mediaa ja opiskelijoille järjestetään yhteisiä museo- ja teatterimatkoja. Kulttuurien tuntemusta lisäävät edellä mainittujen, erityisesti maantieteen, lisäksi erityisesti äidinkieli, taide- ja käytännön aineet sekä vieraat kielet.

Opiskelijat osallistuvat yhdessä perusopetuksen kanssa maailmanlaajuiseen steinerkoulujen taksvärkkiä muistuttavaan World of Waldorf-päivään, jossa tutustutaan johonkin kansainväliseen kehitysyhteistyöprojektiin ja kerätään sille rahaa. Espoon Steinerkoulussa järjestetään vuosittain paljon erilaisia juhlia, joiden ohjelman järjestämiseen myös lukiolaiset osallistuvat. Juhlien kautta erilaiset kulttuuriperinteet tulevat tutuksi.

7.1.5. Teknologia ja yhteiskunta

Teknologia ja yhteiskunta- aihekokonaisuus löytyy teknologian kurssien lisäksi elämänkatsomustiedon ja filosofian pakollisista ja fysiikan, maantieteen ja biologian syventävissä kursseissa. Yhteiskuntaopin taloustiedon jaksolla käsitellään teknologian taloudellisia ja työhön ja yrittäjyyteen kohdistamia vaikutuksia. Erityisesti ympäristöekologian kurssilla arvioidaan eettisiä ja hyvinvointinäkökohtia sekä vaikutuksia elämäntapaan ja luonnonympäristön tilaan. Yleensä lukuaineiden opetuksessa rohkaistaan itsenäistä arviointikykyä ja perusteltua kannan ilmaisua. Maatalousalan harjoittelussa opiskelijat saavat tutustua alan teknologiaan, teollisuusalan työharjoittelussa opiskelijat taas tutustuvat valitsemansa teollisen alan tuotantoon ja teknologiaan, sen etuihin ja haittoihin.

7.1.6 Viestintä- ja mediaosaaminen

Steinerpedagogiikka pohjaa jatkuvaan itseilmaisuun ja sen asteittain syvenevään reflektioon. Eri medioiden mahdollisuuksia käytetään monipuolisesti hyväksi opiskelussa ja projekteissa. Mediakriittisyys on tärkeä osa yhteiskuntaopin ja historian opiskelua, sekä erityisesti äidinkielen kurssien mutta myös taide- ja katsomusaineet tarjoavat siihen eväitä eri osa-alueilla. Kaikkien lukuaineiden opiskelussa harjoitellaan aktiivista ja monipuolista tiedonhankintaa ja tiedon kriittistä käsittelyä. Opiskelijoita ohjataan huomaamaan, etteivät kaikki mediasisällöt ole totta tai hyviä, ja että media on väline, ei itseisarvo. Tietotekniikan,

erityisesti tietokoneen käytön, opetuksessa voi osa tästä tulla myös esille. Koulun tietostrategia sisältyy olennaiselta osaltaan opetussuunnitelmaan.

7.2 Oppiainekohtaiset osuudet, tavoitteet, sisältö ja arviointi

Lukio-opinnot muodostuvat valtioneuvoston antaman asetuksen mukaisesti Lukion opetussuunnitelman perusteisiin 2003 kirjatusta pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Tämän lisäksi Espoon Steinerkoulun lukiossa opiskellaan myös erityisen koulutustehtävän mukaisia kursseja. Koska steinerkoulun pedagogisena tavoitteena on huolehtia kokonaisvaltaisesta kasvusta ja monipuolisesta yleissivistyksestä, kurssien suoritusjärjestyksen yksilöllinen valitseminen tulee tehdä siten, että kokonaisvaltaisuus ja monipuolisuus säilyy. Käytännössä tämä merkitsee kaikille yhteisen opetuksen suhteellisen suurta osuutta. Lukiovaiheessa opiskelija voi suunnata opintojaan oman kiinnostuksensa ja taipumustensa mukaan; valinnaiset, vapaaehtoiset ja laajennetut opinnot ovat luonteeltaan täydentäviä ja painottavia.

7.2.1 Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta ohjaa näkemys äidinkielestä käsitejärjestelmänä, jolla ihminen jäsentää maailmaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. Äidinkielen myötä ihminen omaksuu yhteisönsä kulttuurin ja rakentaa omaa identiteettiään. Tämä mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä kulttuurin jatkuvuuden ja sen kehittämisen.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa aineksia kielelliseen ja kulttuuriseen yleissivistykseen. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Kielen, kirjallisuuden ja viestinnän tietoja sekä lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja opitaan erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus opastaa arvostamaan omaa kulttuuria ja kieltä. Oppiaine ohjaa monikulttuurisuuden ja monikielisyyden ymmärtämiseen ja kielelliseen ja kulttuuriseen suvaitsevaisuuteen.

Lukion kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja omien ilmaisuvarojen monipuolistamiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tähtää sellaisiin viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin, jotka luovat riittävät edellytykset jatko-opinnoille, osallisuudelle työelämässä ja aktiiviselle kansalaisuudelle. Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen perustuvat monipuoliseen viestintäosaamiseen ja vankkaan luku- ja kirjoitustaitoon sekä taitoon käyttää kieltä tilanteen vaatimalla tavalla. Oppiaine äidinkieli ja kirjallisuus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn ja tulkintaan.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat toiminnallisessa yhteydessä toisiinsa. Niitä yhdistävänä tekijänä on kieli ja näkemys ihmisestä tavoitteellisesti toimivana, itseään ilmaisevana, merkityksiä tulkitsevana ja tuottavana viestijänä

Opetuksen tavoitteet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa
- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta
- syventää tekstitaitojaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempaan niiden tavoitteista ja konteksteista
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatiota, sekä soveltamaan tietojaan tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa
- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden
- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituksiperiä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oppiaineen opiskelussa
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

Arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittämisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

PAKOLLISET KURSSIT

Kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa

keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta

KIELI, TEKSTIT JA VUOROVAIKUTUS (ÄI1)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

Tavoitteet

Kurssin

tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitystään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempina tulkintaansa ohjaavista seikoista
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojään ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuloksellisuuden kannalta.

Sisällöt

- tekstien tulkintaa ja tuottamista ohjaavia perustekijöitä kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi
- viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin
- tekstikäsitteen syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit
- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys
- tekstien referointi ja kommentointi
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta
- vuorovaikutustaidot ryhmässä

TEKSTIEN RAKENTEITA JA MERKITYKSIÄ (ÄI2)

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyä erilaisten tekstien tuottajana.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaalisista, kausaalisista, kontrastiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena, oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti
- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puhe-esityksensä pohjaksi.

Sisällöt

- tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinnat, kielen kuvallisuus; jaksotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokusointi, aiheen rajausta ja näkökulman valinta
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi
- kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku, kriittinen valikointi ja siihen viittaaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliasun hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta.

KIRJALLISUUDEN KEINOJA JA TULKINTAA (ÄI3)

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää tietoaan kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä
- kehittyä fiktiivisten tekstien analyysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti

- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan

Sisällöt

- kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa tulkinnan kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen
- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljö, teema, motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omassa teksteissä

TEKSTIT JA VAIKUTTAMINEN (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan, jolloin hän pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

Sisällöt

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia
- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä

- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka

TEKSTI, TYYLI JA KONTEKSTI (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnassa ja tekstin tuottamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä tekstejä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnista ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskelevan tekstin laadintaan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausia ja tyylejä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien kuten sananvalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa

KIELI, KIRJALLISUUS JA IDENTITEETTI (ÄI6)

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen

- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja. Hän osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana.

Sisällöt

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykyviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista

Arviointi

- Kurssin arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti puheviestinnän taitojen hallintaan. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto puheviestinnän kurssin tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy arvioimaan omaa edistymistään. Käytännössä tätä arvioidaan videoidulla puheviestintätilanteella, joka on ryhmäkeskustelu annetusta aiheesta. Siinä arvioidaan sekä opiskelijan henkilökohtaista kykyä viestiä argumentatiivisesti, ymmärrettävästi muut puhujat huomioiden sekä hallita ja käyttää puheen retorisia keinoja ryhmäkeskustelun hallituksi loppuun viemiseksi. Videoinnin ja sen analyysin tarkoituksena on lisäksi kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden kautta hän pystyy rakentamaan myönteistä mutta realistista käsitystään itsesään puhujana.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

TEKSTITAITOJEN SYVENTÄMINEN (ÄI8)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä.

Sisällöt

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa

KIRJOITTAMINEN JA NYKYKULTTUURI (ÄI9)

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyyttä oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä.

Sisällöt

- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua
- osallistumista lukija- ja kirjoittajayhteisöön

ERITYISEN KOULUTUSTEHTÄVÄN MUKAISET KURSSIT

Sanataide (ÄI10) erityisen koulutustehtävän mukainen soveltava kurssi

-
- Sanataiteen kurssilla tutkitaan eri tapoja, joilla kielestä tulee taidemuoto. Erityisesti tässä käytetään runoutta havainnollistamaan puhutun ja kirjoitetun sanan voimaa. Tarkastellaan runoutta sekä näkemisen että kuulemisen yhdistävänä taidemuotona. Tarkastellaan runoutta ja sen keinoja historiallisesti muuttuvana prosessina antiikista nykyaikaan. Tavoitteena on sekä kehittää opiskelijan kykyä kokea runoutta eri aistien kautta että oppia itseilmaisua eri tyyli- ja laajien runojen

kirjoittamisen avulla. Tarkoitus on myös oppia antamaan taiteen avulla hahmo omille ajatuksille ja tunteille.

Arvionti

Tehdään Sanataiteen vihko, joka arvioidaan sisällöllisenä ja esteettisenä toteutuksena. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyn osalta opiskelijan osallistumisen aktiivisuutta erilaisten suullisten ja kirjallisten esitysten tekemisessä.

Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittämisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

Parsifal (ÄI11) erityisen koulutustehtävän mukainen soveltava kurssi

Kurssi keskittyy tutkimaan Wolfram von Eschenbachin teosta *Parsifal*. Tämä tärkeä keskiaikainen kehityskertomus kuvaa ihmisen tietoisuuden kehitymisprosessin tavalla, joka avaa monia mielenkiintoisia psykologisia, historiallisia ja kirjallisia tulkintanäkökulmia teokseen. Siinä on mahdollisuus tarkastella keskiajan maailmankuvaa ja ihmiskäsitystä nykyaikaa ja -kirjallisuutta vasten. Kurssin tavoitteena on teoksen teemojen ja kirjallisen tyylitavan tarkastelu.

-

- **Arviointi**

- Tehdään Parsifal-vihko, joka arvioidaan sisällöllisenä ja esteettisenä kokonaisuutena. Oppitunneilla opiskelijoiden ja opettajan väliset teosta tulkitsevat keskustelut ja analysointitaito arvioidaan koko kurssin ajalta.

Näytelmä (ÄI12) erityisen koulutustehtävän mukainen soveltava kurssi

Arviointi

Kurssin arviointi koostuu näytelmäprosessin kokonaisarviosta, jossa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus näytelmän valmistamisessa esitettävään kuntoon. Siinä arvioidaan sekä hänen halukkuuttaan toteuttaa omaa rooliaan näytelmän tekijänä että hänen kykyään edistää koko ryhmän pyrkimyksiä omien sosiaalisten taitojensa avulla. Arvioidaan samalla myös prosessin aikana opiskelijassa näkyvä kehitys edellä mainittujen taitojen osalta. Myös itsearvioinnin taitoja kehitetään näytelmäprojektin lopuksi henkilökohtaisen kirjallisen itsearvioinnin ja ryhmäkeskustelun avulla.

SOVELTAVAT KURSSIT

AI14 LUOVA KIRJOITTAMINEN

Kurssilla tutustutaan erilaisiin luovan kirjoittamisen menetelmiin ja tekstilajeihin, kuten novelliin ja runoon. Kehitetään omaa kirjallista ilmaisua, harjoitellaan sanataiteen ilmaisutapoja ja kokeillaan monipuolisesti erilaisten tekstien tuottamista sekä harjoitellaan tekstin muokkaamista, palautteen antamista ja prosessikirjoittamista.

Tavoitteet

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija
- vapautuu luomaan fiktiota
- tiedostaa proosan, lyriikan ja draaman rakenteet
- ymmärtää kirjoittamisen kautta lisää itsestään
- ilmaisee tunteitaan kirjoittamalla
- löytää uusia tapoja tarkastella maailmaa

Sisällöt

- proosa
- lyriikka
- draama
- sarjakuva
- henkilöhaastattelu
- reportaasi

7.2.2 Toinen kotimainen, ruotsi (B1-oppimäärä)

Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Se auttaa opiskelijoita syventämään tietojaan kaksikielisestä Suomesta. Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille valmiudet ruotsin kielen omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ruotsin kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa oppimäärässä kielitaidon kuvausasteikon (kts. liite) tasot seuraavasti:

Oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1-oppimäärä	B1.2	B1.1	B1.2	B1.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla

- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa kurssien tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan
- .

Kurssien sisällöt

Kursseilla käsitellään eri aiheita oman kulttuurin sekä suomenruotsalaisen että pohjoismaisen kulttuurialueen kannalta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Jokaiselle kurssille määritellään omat tavoitteensa, sisältönsä sekä kurssiarviointinsa. Opiskelijoita kannustetaan myös itsearviointiin.

Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kurseittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään myös äidinkielen ja ruotsinkielisen viestinnän eroihin.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla ja heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa kielen opiskelijoina. Opiskelijoita ohjataan myös käyttämään eri strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia kyseessä olevan opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti

PAKOLLISET KURSSIT

10. luokka

1. Koulu ja vapaa-aika (RUB1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeen mukaan. Aihepiireinä ovat opiskelu ja nuorten harrastukset. Kieli on tuttavallista ja epämuodollista.

2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB2)

Kurssilla jatketaan nuorten elämän, opiskelun, työn, harrastusten, palveluiden ja vapaa-ajan tarkastelua. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun.

11. luokka

3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB3)

Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita.

4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUB4)

Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu ”hyvinvointi ja turvallisuus”.

12. luokka

5. Elinympäristömme (RUB5)

Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”teknologia ja yhteiskunta” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

6. Puhu ja ymmärrä paremmin (RUB 6)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Kurssi vankentaa myös jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteissa tarvittavaa suullista kielitaitoa. Kurssilla pidettävästä suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

12.- 13. luokka

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB7)

Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksentekoon osallistumista sekä kansainvälistä vaikuttamista ja vastuuta. Kurssilla painotetaan entistä vaativampaa kieliaainesta.

SOVELTAVAT KURSSIT

10. luokka

RUB0 Kertauskurssi

Kurssilla kerrataan ja vahvistetaan perussanastoa ja – rakenteita lukion lähtötasoa vastaavaksi.

7.2.3 Suomi toisena kielenä

PAKOLLISET KURSSIT

Perusteet hallintaan (SU01)

Tavoitteet ja sisältö:

Opiskelija harjoittelee lukio-opinnoissa tarvittavaa yleiskielistä esitystapaa ja varmentuu suomen kielen perusrakenteiden hallinnassa sekä pystyy asettamaan tavoitteita suomen kielen opiskelulle ja rohkaistuu suomen kielen käyttäjänä. Kurssilla opiskellaan opiskelijan kielitaito, tausta ja kokemukset sekä kulttuuriset lähtökohdat huomioon ottaen. Opiskelija tutustuu lukion opiskelukulttuuriin sekä suomen kielen opiskelutekniikkaan. Opiskelija harjoittelee erilaisin suullisin ja kirjallisin harjoituksin suomen kielen keskeisiä äänne- ja muoto-opillisia piirteitä.

Arviointi:

Tuntiaktiivisuus, suullisen ja kirjallisen kielitaidon kehittymisen arviointi, aineistopohjainen kirjoitelma/koe, koe

Kieli käyttöön (SU02)

Tavoitteet ja sisältö:

Opiskelija harjaantuu viestimään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, oppii erottamaan tyylejä ja sävyjä sekä erittelee ja hallitsee kielen lauserakenteita ja sanaston muodostumiskeinoja. Opiskelija perehtyy kielen vaihteluun erilaisissa tilanteissa, tutustuu kaunokirjallisiin ja asiateksteihin sekä raportoi hankkimaansa tietoa suullisesti ja kirjallisesti.

Arviointi:

tuntiaktiivisuus, referaatti, kirjallisuustunnit, koe sekä aineistokoe

Kielellä vaikutetaan (SU03)

Tavoitteet ja sisältö:

Opiskelija ymmärtää mielipiteen ilmaisemiseen sekä vaikuttamiseen liittyviä seikkoja ja suomen kielen sijamuotojen merkitystehtäviä ja reaktioita. Opiskelija harjoittelee mielipiteen perustelemista suullisesti ja kirjallisesti, ottaa kantaa, analysoi ja tulkitsee tekstejä sekä opiskelee nominaalimuotoja, lauseenvastikkeita ja vertailumuotoja.

Arviointi:

jatkuva näyttö, suullinen esitys, kirjoitelma, koe ja mahdollinen aineistokoe

Syvämmät tekstitaidot (SU04)

Tavoitteet ja sisältö:

Opiskelija harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon, löytää erilaisista teksteistä niiden pääajatuksukset ja tulkitsee tekstin ydinsisältöä sekä rohkaistuu persoonallisen kielen tuottamiseen. Kurssilla harjoitellaan kirjoittamiseen, teksteihin ja referointiin liittyviä asioita.

Arviointi:

tuntiaktiivisuus, referaatti, kirjallisuustunnit, koe sekä aineistokoe

Suomalainen kulttuuri tutuksi (SU05)**Tavoitteet ja sisältö:**

Opiskelija tutustuu suomalaiseen kulttuuriin sekä erilaisiin kulttuurisiin teoksiin. Opiskelija vertailee eri kulttuureja esim. elokuvan, teatterin tai kuvataiteen avulla sekä tutustuu kirjallisuuden keskeisiin lajeihin. Opiskelija lukee kokonaisteoksen ja esittelee kirjailijan ja hänen teoksensa.

Arviointi:

tuntiaktiivisuus, referaatti, kirjallisuustunnit, koe sekä aineistokoe

Kohti toimivaa kaksikielisyyttä (SU06)**Tavoitteet ja sisältö:**

Opiskelija syventää varsinkin kirjoitetulle suomen kielelle tyypillisen kielenaineksen tarkastelua, vahvistaa kielitaitoaan sekä käsitystään suomalaisuudesta. Opiskelija kertaan suomen kielen rakenteita, syventää kirjakielen normien hallintaa ja kartuttaa sanavarastoaan erilaisilla vaativilla teksteillä ja tehtävillä, lukee suomalaisen kaunokirjallisen teoksen sekä valmentautuu ylioppilaskirjoitusten erityyppisiin tehtäviin.

Arviointi:

jatkuva näyttö, kurssitehtävien suorittaminen, kirjoitelma ja koe sekä mahdollisesti aineistokoe

SYVENTÄVÄT KURSSIT**Erilaisten tekstien kirjoittamista (SU08,)****Tavoitteet ja sisältö:**

Opiskelija syventää ja monipuolistaa kirjallisen ilmaisun taitojaan ja varmentuu kielen rakenteiden hallinnassa

Arviointi:

Numeroarviointi, johon vaikuttavat kurssikoe, jatkuva näyttö ja aktiivisuus, kirjalliset tuotokset ja loppukoe.

7.2.4 Vieraat kielet

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa heille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja ja tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten

opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen yleistavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon tasot seuraavasti:

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Muut kielet A	B1.1–B1.2	B1.1	B1.2	B1.1–B1.2
Muut kielet B3	A2.1–A2.2	A2.1	A2.1–A2.2	A1.3–A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Kurssit

Aiheita käsitellään oman maan, opiskeltavan kielen kulttuurialueen ja kielestä ja aiheesta riippuen myös laajemmasta näkökulmasta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kurseittain. Opiskeltavan kielen rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kurseilla kunkin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärissä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja opiskeltavan kielen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi tulee opiskelijoita ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Aihekokonaisuuksien toteutuminen

Aihekokonaisuuksia käsitellään kursseilla kurssien aihepiireihin liittyen. Kuitenkin niin, että aihekokonaisuus “ kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” on kaikkien kurssien läpiulottuva aihekokonaisuus.

Suoritusjärjestys

Kurssit tulee yleensä suorittaa numerojärjestyksessä, koska ne pohjautuvat aiemmin opitulle. Kurssin FA10 / FC10 voi kuitenkin suorittaa muussa kuin numerojärjestyksessä.

Itsenäisen opiskelun periaatteet

Kurssit on mahdollista suorittaa itsenäisesti lukuun ottamatta kurssia FA10 / FC 11. Itsenäisestä suorituksesta on sovittava erikseen opettajan kanssa, jolloin sovitaan vaadittavista tehtävistä ja niiden suorituspäivämääristä.

Opetusjärjestelyt

Kursseilla tehdään runsaasti suullisia ja kirjallisia pari- ja ryhmätöitä. Lisäksi oppilaat työskentelevät itsenäisesti. Käytetään hyväksi TVT:n mahdollisuuksia kurssisisältöjen oppimisessa. (ks. eri kurssien sisällöt). FA-kursseilla on kurssikirjan lisäksi käytössä erillinen kielioppikirja sekä sanastoharjoituskirjoja. FC-kursseilla ei käytetä erillisiä kielioppi- tai sanastokirjoja. Opetuksessa hyödynnetään erilaisia oppimista edistäviä opiskelustrategioita. Toisten kanssa työskentely kehittää erilaisia sosiaalisia strategioita. Tärkeää on myös se, että oppija huomaa pystyvänsä viestimään sekä kirjallisesti että suullisesti myös puutteellisilla taidoilla; tähän häntä auttavat viestintään ja rohkaiseminen, kannustaminen ja esim. kompensoivien viestintästrategioiden oppiminen ja harjoitteleminen.

Arviointi

Kurssit arvioidaan ottamalla huomioon suullinen kielitaito, jatkuva näyttö, kirjalliset tuotokset sekä formatiiviset ja summatiiviset kokeet. Kurssien lopussa on yleensä kurssikoe. Vaaditut työt on palautettava ennen kurssikoetta.

RANSKA A-KIELI (FA)

FA01 Nuori ja hänen maailmansa (P)

Tavoitteet

Perehdytään lukiotyöskentelyyn. Kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opittua sanastoa, rakenteita sekä vahvistetaan viestinnällisiä valmiuksia. Tutustutaan ranskankielisten maiden kulttuureihin.

Aihepiirit

Aihepiirit liittyvät jokapäiväiseen elämään, harrastuksiin ja nuorten maailmaan.

Kurssin aiheet keskittyvät aihekokonaisuuteen kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus.

Strategiat ja opiskelutaidot

Harjoitellaan pitkäjänteistä työskentelyä. Perehdytään itsearviointiin ja vertaisarviointiin.

Suullinen viestintä

Kurssin pääpaino on suullisen viestinnän harjoittelulla, jolloin opiskelijoiden viestintärohkeus lisääntyy.

Kirjallinen viestintä

Kurssilla laaditaan lyhyitä, viestinnällisiä tekstejä sekä esim. omaa elämänpiiriä kuvaavia kirjoitelmia.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti.

Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia.

Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FA02 Viestintä ja vapaa-aika (P)

Tavoitteet

Kehitytään edelleen puheviestinnässä ja kasvatetaan suullista ilmaisuvarmuutta. Laajennetaan ja vahvennetaan ranskan kielen perusanaston ja –rakenteiden hallintaa. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua ja pohditaan, miten mielipiteenilmaisu ranskankielisissä maissa poikkeaa suomalaisesta kulttuurista.

Aihepiirit

Kurssin aihepiirit liittyvät mm. vapaa-aikaan ja harrastuksiin sekä niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin.

Aihekokonaisuus

Kurssin aiheet keskittyvät aihekokonaisuuteen kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ja hyvinvointi ja turvallisuus.

Strategiat ja opiskelutaidot

Pyritään tunnistamaan omia heikkouksia ja vahvuuksia kieltenopiskelijana ja miettimään, miten omia opiskelutaitoja voisi kehittää.

Suullinen viestintä

Opiskelijoiden ilmaisurohkeutta pyritään kasvattamaan runsaan ja monipuolisen suullisen harjoittelun avulla. Tutustutaan erilaisiin puheviestintästrategioihin. Harjoitellaan erityisesti oman mielipiteen ilmaisua.

Kirjallinen viestintä

Kirjoittamistaitoa harjoitellaan mm. lyhyehköjen viestinnällisten tehtävien avulla.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia. Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FA03 Opiskelu ja työ (P)

Tavoitteet

Opiskelija harjoittelee opiskeluun ja työelämään liittyviä suullisia ja kirjallisia viestintätilanteita. Opiskelija oppii ymmärtämään paremmin em. aihepiirejä koskevia tekstejä sekä auditiivista materiaalia.

Aihepiirit

Kurssin aihepiirit liittyvät opiskeluun ja työelämään.

Aihekokonaisuus

Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoavat näkökulmia kurssille.

Strategiat ja opiskelutaidot

Kiinnitetään huomiota erilaisiin oppimista edistäviin opiskelustrategioihin.

Suullinen viestintä

Harjoitellaan opiskeluun ja työelämään liittyviä suullisia viestintätilanteita.

Kirjallinen viestintä

Opiskelijat voivat laatia esim. CV:n ja ansioluettelon, kuvailevat ihannekouluaan tms.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti.

Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia. Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FA04 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (P)

Tavoitteet

Opiskelija harjoittelee keskustelemaan ja kirjoittamaan yhteiskunnallisista aiheista sekä ymmärtämään yhteiskuntaa koskevia tekstejä sekä audiitiivisia materiaaleja. Opiskelija tutustuu ranskankielisten maiden yhteiskuntiin ja altistuu vähitellen autenttiselle ranskankieliselle materiaalille (esim. TV-lähetykset, lehtitekstit jne.).

Aihepiirit

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat ranskankielisten maiden ja Suomen yhteiskuntiin liittyvät aihepiirit.

Aihekokonaisuus

Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Myös aihekokonaisuus ”viestintä- ja mediaosaaminen” voi antaa kurssille työvälineitä.

Strategiat ja opiskelutaidot

Harjaannutaan lukemaan vaativahkoja yhteiskuntaa käsitteleviä mediatekstejä sekä

ymmärtämään esim. autenttisia uutislähetystyksiä.

Suullinen viestintä

Opiskelijat keskustelevalat yhteiskunnallisista aiheista ja ottavat niihin kantaa. Harjoitellaan myös selostamaan uutisia.

Kirjallinen viestintä

Kurssilla voidaan kirjoittaa mm. lyhyitä tiivistelmiä uutisteksteistä.

Menetelmät

Kurssilla käsitellään runsaasti ajankohtaista materiaalia (esim. internet-uutislähetystykset, mediatekstit jne.). Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia. Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntiöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FA05 Kulttuuri (P)

Aihepiirit

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti ja voidaan perehtyä opiskelijoiden ja opettajan mielenkiinnon mukaan mm. ranskalaisen kielialueen elokuvataiteisiin, kirjallisuuteen, kuvataiteisiin, teatteriin ja musiikkiin.

Aihekokonaisuus

Kurssin aihekokonaisuuksia ovat kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä viestintä- ja mediaosaaminen.

Strategiat ja opiskelutaidot

Harjoitellaan ymmärtämään kulttuuriin liittyviä tekstejä ja auditiivisia materiaaleja sekä yhä enenevässä määrin muodollisen tekstin kirjoittamista.

Suullinen viestintä

Harjoitellaan ilmaisemaan suullisesti mielipide esim. kaunokirjallisesta teoksesta, elokuvasta tai musiikkikappaleista sekä kuvailemaan niitä. Kerrotaan omista kulttuuritottumuksista suullisesti. Harjoitellaan esim. elokuvaalippujen ostoa.

Kirjallinen viestintä

Voidaan opiskelijoiden ja opettajan kiinnostuksen mukaan esim. lukea ranskankielinen kaunokirjallinen novelli / romaani ja / tai kirjoittaa elokuva-arvostelu. Opiskelijat voivat myös vaihtoehtoisesti laatia ranskankielisen blogin tms. valitsemastaan kulttuuriteemasta tai harjoitella kirjallista viestintää jollain muulla tavoin.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia. Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssi-arvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FA06 Tiede, talous ja tekniikka (P)

Aihepiirit

Kurssin aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset sekä talouselämä.

Aihekokonaisuus

Kurssilla korostuu aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta”.

Strategiat ja opiskelutaidot

Kurssin aikana harjoitellaan erityisesti lukemaan kurssin aihepiirejä käsitteleviä vaativahkoja autenttisia tekstejä.

Suullinen viestintä

Voidaan harjoitella esim. lyhyiden suullisten esitysten pitämistä ja suullisen esityksen pitämiseen liittyviä ilmauksia sekä mm. siirtymistä aiheesta toiseen.

Kirjallinen viestintä

Voidaan kirjoittaa esim. suomen- ja kohdekielisiä tiivistelmiä kurssin aihepiirejä käsittelevistä autenttisista teksteistä.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita. Tehdään paljon itsenäistä tiedonhakua.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia. Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10

FA07 Luonto ja kestävä kehitys (VS)

Aihepiirit

Kurssi antaa opiskelijoille valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehityksen aihepiireihin liittyvää kieltä.

Aihekokonaisuus

Aihekokonaisuus ”kestävä kehitys” tarjoaa näkökulmia kurssille.

Strategiat ja opiskelutaidot

Pyritään kehittämään kaikkia kielitaidon osa-alueita (puhuminen, kuullun ymmärtäminen, kirjoittaminen, tekstinymmärtäminen) monipuolisesti.

Suullinen viestintä

Kurssin aikana keskustellaan maailmanlaajuisista, kestäväan kehityksen teemoista ja kerrataan tässä yhteydessä mielipiteen ilmaisua. Voidaan halutessa valmistella väittely jostain aiheesta.

Kirjallinen viestintä

Otetaan kantaa kirjallisesti luonnontieteisiin, luontoon ja kestäväan kehitykseen liittyviin aiheisiin.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita. Tehdään paljon itsenäistä tiedonhakua ja käytetään autenttista materiaalia.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia. Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely

- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4–10.

FA08 / FD11 Puhu ja ymmärrä paremmin

Ranskan kielen suullinen kurssi on tarkoitettu A-oppimäärän lukijoille, mutta mukaan voidaan hyvin ottaa myös motivoituneita B2/B3-oppimäärän opiskelijoita, jotka ovat saaneet aiemmin suorittamistaan ranskan kielen kursseista pääosin kiitettäviä (=9–10) arvosanoja. Kurssilla kertaantuvat aiempien kurssien aihepiirit ja sanastot, minkä vuoksi olisi suotavaa, että oppilas on käynyt kurssit FA01-FA07 tai FD01-FD07.

HUOM! Kurssi on ehdottoman välttämätön A-oppimäärän ylioppilaskokeisiin osallistuville, koska sen aikana kertaantuvat ja syvenevät edellisten kurssien sanastot ja aihepiirit.

Tavoitteet:

Kurssin keskeisin tavoite on harjoitella luontevaa, ranskan kielelle ominaista suullista viestintää. Kehitetään puheen sujuvuutta ja vuorovaikutustaitoja. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun kielen tärkeimpiin eroihin sekä kerrataan systemaattisesti ranskan kielen ääntämisen perusteet. Tarkoitus on myös lisätä opiskelijoiden ilmaisurohkeutta ja tehdä heidät tietoisiksi niistä viestinnän keinoista, joilla he voivat korvata puutteellisia tietojaan (esim. kompensatiostrategiat ja sanaton viestintä). Pyritään myös vahvistamaan ja laajentamaan opiskelijoiden sanavarastoa. Kurssilla harjoitellaan sekä valtakunnalliseen kirjalliseen loppukokeeseen että Opetushallituksen laatimaan suulliseen kokeeseen, josta opiskelija saa erillisen todistuksen.

Sisällöt:

Opiskelussa käytetään apuna lähinnä ajankohtaisia, sanastoltaan vaativia tekstejä ja audiovisuaalista materiaalia (esim. tv-ohjelmat, internet-videot ja elokuvapätkät), joiden pohjalta voidaan tarkastella puhutun kielen ominaispiirteitä sekä laajentaa sanavarastoa ja jotka toimivat myös omaehtoisen suullisen viestinnän virikkeinä. Suullisen kielitaidon harjoitusmuotoina käytetään oppitunneilla mm. pari- ja ryhmäkeskusteluja, draamallisia harjoituksia, väittelyjä sekä pienimuotoisten esitelmien pitämistä. Vahvennetaan ja laajennetaan pitkän oppimäärän lukiokurssien 1–7 aihepiirejä ja sanastoja. Vuorovaikutustaitoja parannetaan mm. tutustumalla keskustelussa käytettäviin palauteilmaisuihin (*Ab oui? Ça, c'est génial!* jne.) ja harjoittelemalla niitä.

Arviointi:

Opettaja arvioi A-oppimäärää lukevan opiskelijan suorittaman kurssin asteikolla 4–10 ja B2/B3-oppimäärää lukevan opiskelijan suoritusmerkinnällä (S). Kurssiarvosanaan vaikuttavat tuntityöskentely, suoritettut kotitehtävät sekä loppukoe. Kurssin alussa voidaan sopia opiskelijoiden kanssa, miten edellä mainittuja osa-alueita painotetaan. Opiskelija

arvioi myös muiden opiskelijoiden työskentelyä ja heidän tuotoksiaan sekä itseään pitämällä kurssin aikana pienimuotoista oppimispäiväkirjaa.

FA09 Tout Est Bien Qui Finit Bien (K)

Aihepiirit

Kurssilla harjoitellaan ranskan kielen pitkän oppimäärän valtakunnalliseen päättökokeeseen.

Aihekokonaisuus

Kaikki eri aihekokonaisuudet soveltuvat kurssilla käsiteltäviksi.

Strategiat ja opiskelutaidot

Harjoitellaan erityisesti ymmärtävän lukemisen strategioita sekä valtakunnallisen päättökokeen kirjoitelman laatimista. Opitaan hiomaan omaa tekstiä sekä selkeyttämään kirjallista viestintää. Pyritään tunnistamaan omia heikkouksia ja vahvistamaan niitä vielä ennen loppukoetta.

Suullinen viestintä

Pyritään laajentamaan edelleen sanavarastoa ja kertaamaan vaativaa kieliainesta erinäisten suullisten harjoitusten avulla.

Kirjallinen viestintä

Harjoitellaan erityisesti ylioppilaskokeen kirjoitelman laatimista ja sen viimeistelemistä.

Menetelmä

Kurssilla käydään yhteisten ryhmä- ja parikeskusteluiden kautta läpi ylioppilaskokeen eri osa-alueita.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saadakseen opiskelijan tulee palauttaa vaaditut tehtävät, osallistua säännöllisesti lähiopetukseen sekä tehdä preliminäärikoe.

RANSKA B2/B3-KIELI (FD)

Lukion ensimmäisellä vuosiluokalla alkanut oppimäärä on B3 ja se lähtee käyntiin alkeista. B2-oppimäärää peruskoulussa lukeneet voivat aloittaa lukioranskan opiskelunsa oman valintansa mukaan joko kurssista FD01, FD02 tai FD03.

FD01 Hyvää päivää, hauska tutustua (VS)

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu ranskan kielen peruspiirteisiin sekä ranskankielisiin maihin ja niiden kulttuuriin. Opiskelija oppii ymmärtämään yksinkertaisia tervehdyksiä, lukuja, kehotuksia jne. arkisissa yhteyksissä sekä perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä. Opiskelija perehtyy ääntämisen perusteisiin ja harjoittelee ääntämistä.

Aihepiirit

Kurssin pääpaino on yksinkertaisessa suullisessa viestinnässä. Harjoitellaan kertomaan lyhyesti itsestä, muodostamaan yksinkertaisia kysymyksiä puhokumppanille sekä selviämään vuorovaikutustilanteissa (esim. tervehtiminen, hyvästely, esittäytyminen jne.).

Aihekokonaisuus

Kurssin aiheet liittyvät aihekokonaisuuteen kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

Kehitetään ranskan kielen opiskelun kannalta tehokkaita työtapoja. Hyödynnetään jo olemassa olevaa kielitaitoa sekä kielenopiskelustrategioita.

Suullinen viestintä

Kurssin pääpaino on suullisessa viestinnässä, jota harjoitellaan monipuolisten viestinnällisten tehtävien avulla. Tutustutaan ranskan kielen ääntämisen perusperiaatteisiin, mm. intonaatioon ja tärkeimpiin ääntämissääntöihin.

Kirjallinen viestintä

Opiskelija harjaantuu viestimään välittömiä tarpeitaan ja kirjoittamaan lyhyin lausein itsestään ja lähipiiristään.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia.

Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FD02 Näin asiat hoituvat 1 (VS)

Aihepiirit

Kurssin aihepiirejä ovat mm. suku, ystävät, ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Lisäksi harjoitellaan perusasiointitilanteita, kuten ostoksilla käynti ja ravintolassa tilaaminen.

Aihekokonaisuus

Kurssin aiheet liittyvät aihekokonaisuuteen kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ja

viestintä ja mediaosaaminen.

Strategiat ja opiskelutaidot

Opiskelijat pohtivat yhdessä ja itsenäisesti ranskan opiskelulle tehokkaita opiskelustrategioita ja soveltavat niitä käytäntöön. He hyödyntävät muiden kielten opiskelussa hyviksi havaitsemiaan opiskelumenetelmiä ja kehittävät niitä edelleen.

Suullinen viestintä

Kurssin pääpaino on suullisessa viestinnässä, jota harjoitellaan monipuolisten pari- ja ryhmätehtävien avulla.

Kirjallinen viestintä

Opiskelija harjoittelee kirjoittamaan lyhyitä viestejä (esim. postikortti, henkilötietolomakkeen täyttäminen). Opiskelija selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia.

Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FD03 Näin asiat hoituvat 2 (VS)

Aihepiirit

Kurssin aihepiirejä ovat mm. suku, ystävät, ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Lisäksi harjoitellaan perusasiointitilanteita, kuten ostoksilla käynti ja ravintolassa tilaaminen.

Aihekokonaisuus

Kurssin aiheet liittyvät aihekokonaisuuteen kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ja viestintä ja mediaosaaminen.

Strategiat ja opiskelutaidot

Opiskelijat pohtivat yhdessä ja itsenäisesti ranskan opiskelulle tehokkaita

opiskelustrategioita ja soveltavat niitä käytäntöön. He hyödyntävät muiden kielten opiskelussa hyviksi havaitsemiaan opiskelumenetelmiä ja kehittävät niitä edelleen.

Suullinen viestintä

Kurssin pääpaino on suullisessa viestinnässä, jota harjoitellaan monipuolisten pari- ja ryhmätehtävien avulla.

Kirjallinen viestintä

Opiskelija harjoittelee kirjoittamaan lyhyitä viestejä (esim. postikortti, henkilötietolomakkeen täyttäminen). Opiskelija selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia. Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut
- Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FD04 Vapaa-aika ja harrastukset (VS)

Tavoitteet

Opiskelija syventää edelleen ranskan kielen ääntämyksen, sanaston ja perusrakenteiden tuntemusta. Hän harjaantuu ymmärtämään yksinkertaista ranskankielistä tekstiä, kirjoittamaan lyhyitä viestejä itselleen tutuista ja läheisistä aihepiireistä sekä viestimään suullisesti hyvin yksinkertaisissa tilanteissa.

Aihepiirit

Kurssin aihepiirit liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään ja kiinnostuksen kohteisiin sekä vapaa-ajanviettoon ja harrastuksiin.

Aihekokonaisuus

Kurssin aiheet liittyvät aihekokonaisuuteen kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus.

Strategiat ja opiskelutaidot

Pyritään edelleen löytämään itselleen mielekkäitä ja tehokkaita kielenoppimisstrategioita.

Suullinen viestintä

Opiskelija osaa kertoa laajemmin itsestään ja ympäristöstään sekä tekemään kysymyksiä ja vastaamaan hänelle esitettyihin kysymyksiin.

Kirjallinen viestintä

Opiskelija osaa muodostaa kysymyksiä ja kirjoittamaan perusteellisempia esityksiä kurssin aihepiirein liittyvistä asioista. Kirjoitetaan 100-150 sanan aine.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia.

Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FD05 Meillä ja muualla (VS)

Tavoitteet

Kurssilla harjoitellaan ranskankielistä viestintää sekä harjaannutetaan ymmärtämään ranskankielistä puhetta. Opiskelija oppii kirjoittamaan entistä pidempiä ja monipuolisempia tekstejä. Vahvistetaan kielen perusrakenteita.

Aihepiirit

Kurssin keskeisiä aihepiirejä ovat mm. ranskankieliset maat.

Aihekokonaisuus

Kurssin aiheet liittyvät aihekokonaisuuteen kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus.

Strategiat ja opiskelutaidot

Harjoitellaan erityisesti puheviestinnän strategioita.

Suullinen viestintä

Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja tuottamista. Näitä harjoitellaan vaihtelevien ja monipuolisten harjoitusten avulla.

Kirjallinen viestintä

Kirjoittamistaitoa kehitetään yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia.

Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FD06 Ennen ja nyt (VS)

Tavoitteet

Laajennetaan edelleen ranskan kielen sanaston ja rakenteiden tuntemusta sekä opitaan mm. ilmaisemaan omaa mielipidettä ja reagoimaan puhekuppanin sanomaan.

Aihepiirit

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esim. terveys ja hyvinvointi.

Aihekokonaisuus

Kurssin aiheet liittyvät aihekokonaisuuteen kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, kestävä kehitys, teknologia ja yhteiskunta ja viestintä ja mediaosaaminen.

Strategiat ja opiskelutaidot

Ranskan kielen opiskelulle sopivien oppimismenetelmien löytäminen ja ranskan rakenteiden systemaattinen tarkastelu sekä erilaiset puheviestinnän strategiat. Eleiden merkitys viestinnässä.

Suullinen viestintä

Kurssilla painotetaan puheviestintää. Tutustutaan esim. tapoihin ilmaista mielipidettä ja harjoitellaan reagoimista puhekuppanin sanomaan.

Kirjallinen viestintä

Kirjoittamista harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia. Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssiarvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FD07 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (VS)

Tavoitteet

Aihepiirit

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Aihekokonaisuus

Kurssin aihekokonaisuudet liittyvät aihekokonaisuuksiin kulttuuri-identiteetti ja kulttuurintuntemus.

Opiskelustrategiat ja opiskelutaidot

Opiskelija harjaantuu entistä paremmin tunnistamaan heikkoutensa ja vahvuutensa sekä ohjaamaan ja aikatauluttamaan omaa opiskeluaan.

Suullinen viestintä

Harjoitellaan mm. ilmaisemaan tulevaisuuden opiskelu- ja ammatthaaveja suullisesti.

Kirjallinen viestintä

Kirjoittamista harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Kurssilla on mahdollista tehdä myös jonkin verran pari- ja ryhmäkirjoitustöitä.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia.

Kurssiarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssi-arvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FD08 Kulttuuri (VS)

Tavoitteet

Kurssilla harjoitellaan monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueita (puhuminen, kuullunymmärtäminen, tekstiymmärtäminen, kirjoittaminen). Lisäksi tutustutaan monipuolisesti ranskankielisten maiden kulttuureihin.

Aihepiirit

Kurssin aihepiirinä voivat olla esim. ranskankielisten maiden kuvataide, musiikki, kirjallisuus, elokuva, teatteri ja urheilu.

Aihekokonaisuus

Kurssin aihekokonaisuudet liittyvät aihekokonaisuuksiin kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus.

Opiskelustrategiat ja opiskelutaidot

Opiskelija arvioi itsensä ja opiskelijatovereidensa opiskelua ja pyrkii kehittämään tehokkaita oppimisstrategioita.

Suullinen viestintä

Kurssilla harjoitellaan erinäisiä monipuolisia suullisia viestintätilanteita sekä opitaan mm. kertomaan omasta musiikki- ja elokuvamausta suullisesti ja reagoimaan toisen mielipiteisiin.

Kirjallinen viestintä

Kirjoitetaan kulttuuriaiheisiin liittyviä lyhyitä viestinnällisiä tehtäviä. Voidaan myös laatia esim. ryhmässä laajempia kulttuuriaiheisia tekstejä.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan a) opiskelijan suorittamaa itsearviointia b) opiskelijoiden keskinäistä vertaisarviointia sekä c) opettajan tekemää arviointia.

Kurssi-arvioinnissa otetaan huomioon seuraavat osa-alueet:

- tuntityöskentely
- kotitehtävät
- projektityöt
- suulliset ja kirjalliset kuulustelut

Kurssi-arvosanaan vaikuttavista tehtävistä ja niiden painotusarvosta pyritään päättämään yhdessä opiskelijoiden sekä opettajan kanssa. Kurssi arvioidaan numeerisella asteikolla 4-10.

FD09 Täältä tullaan elämä (K)

Tavoitteet

Harjoitellaan ranskan kielen lyhyen oppimäärän valtakunnalliseen loppukokeeseen.

Aihepiirit

Perehdytään ranskan kielellä suomalaiseen yhteiskuntaan sekä tutustutaan ranskankielisten maiden yhteiskuntiin ja poliittiseen elämään. Lisäksi pohditaan maapallon nykytilaa ja tulevaisuutta. Kurssin aikana kertaantuvat myös aiempien kurssien aihepiirit.

Aihekokonaisuus

Kurssin aikana kertaantuvat eri aihekokonaisuudet. Erityisesti korostuvat aihekokonaisuudet kestävä kehitys sekä aktiivinen kansalaisuus.

Opiskelustrategiat ja opiskelutaidot

Pyritään tiedostamaan omat heikkoudet ja vahvuudet sekä korjaamaan omia heikkouksia ennen loppukoea. Harjaannutaan vähitellen lukemaan vaativahkoja ja autenttisia tekstejä (erityisesti mediatekstejä).

Suullinen viestintä

Harjoitellaan mm. kertomaan suomalaisesta yhteiskunnasta ja ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin teemoihin. Myös aiempien kurssien aihepiirit kertaantuvat viestinnällisissä harjoituksissa.

Kirjallinen viestintä

Harjoitellaan yo-kokeiden kirjoitustehtävyytyyppejä ja perehdytään niiden arviointiperusteisiin.

Menetelmät

Kurssilla työskennellään enimmäkseen pareittain tai pienryhmissä sekä kotona itsenäisesti. Kurssilla käytetään runsaasti sähköisiä oppimisympäristöjä ja ipad-tablettitietokoneita.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saadakseen täytyy opiskelijan palauttaa vaaditut tehtävät, osallistua säännöllisesti lähiopetukseen sekä tehdä preliminäärikoe.

FD11 Puhu ja ymmärrä paremmin (K)

Ranskan kielen suullinen kurssi on tarkoitettu A-oppimäärän lukijoille, mutta mukaan voidaan hyvin ottaa myös motivoituneita B2/B3-oppimäärän opiskelijoita, jotka ovat saaneet aiemmin suorittamistaan ranskan kielen kursseista pääosin kiitettäviä (=9–10) arvosanoja. Kurssilla kertaantuvat aiempien kurssien aihepiirit ja sanastot, minkä vuoksi olisi suotavaa, että oppilas on käynyt kurssit FA01-FA07 tai FD01-FD07.

HUOM! Lyhyen oppimäärän opiskelija valitsee kurssin itselleen koodilla FA08.

Tavoitteet:

Kurssin keskeisin tavoite on harjoitella luontevaa, ranskan kielelle ominaista suullista viestintää. Kehitetään puheen sujuvuutta ja vuorovaikutustaitoja. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun kielen tärkeimpiin eroihin sekä kerrataan systemaattisesti ranskan kielen ääntämisen perusteet. Tarkoitus on myös lisätä opiskelijoiden ilmaisurohkeutta ja tehdä heidät tietoisiksi niistä viestinnän keinoista, joilla he voivat korvata puutteellisia tietojaan (esim. kompensatiostrategiat ja sanaton viestintä). Pyritään myös vahvistamaan ja laajentamaan opiskelijoiden sanavarastoa. Kurssilla harjoitellaan sekä valtakunnalliseen kirjalliseen loppukokeeseen että Opetushallituksen laatimaan suulliseen kokeeseen, josta opiskelija saa erillisen todistuksen.

Sisällöt:

Opiskelussa käytetään apuna lähinnä ajankohtaisia, sanastoltaan vaativia tekstejä ja audiovisuaalista materiaalia (esim. tv-ohjelmat, internet-videot ja elokuvapätkät), joiden pohjalta voidaan tarkastella puhutun kielen ominaispiirteitä sekä laajentaa sanavarastoa ja jotka toimivat myös omaehtoisen suullisen viestinnän virikkeinä. Suullisen kielitaidon harjoitusmuotoina käytetään oppitunneilla mm. pari- ja ryhmäkeskusteluja, draamallisia harjoituksia, väittelyjä sekä pienimuotoisten esitelmien pitämistä. Vahvennetaan ja laajennetaan pitkän oppimäärän lukiokurssien 1–7 aihepiirejä ja sanastoja. Vuorovaikutustaitoja parannetaan mm. tutustumalla keskustelussa käytettäviin palauteilmaisuihin (*Ab oui? Ça, c'est génial!* jne.) ja harjoittelemalla niitä.

Arviointi:

Opettaja arvioi A-oppimäärää lukevan opiskelijan suorittaman kurssin asteikolla 4–10 ja B2/B3-oppimäärää lukevan opiskelijan suoritusmerkinnällä (S). Kurssiarvosanaan vaikuttavat tuntityöskentely, suoritettut kotitehtävät sekä loppukoe. Kurssin alussa voidaan sopia opiskelijoiden kanssa, miten edellä mainittuja osa-alueita painotetaan. Opiskelija arvioi myös muiden opiskelijoiden työskentelyä ja heidän tuotoksiaan sekä itseään pitämällä kurssin aikana pienimuotoista oppimispäiväkirjaa.

SAKSA

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa heille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja ja tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Yleiset tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti:

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
SAKSA A-KIELI	B1.1–B1.2	B1.1	B1.2	B1.1–B1.2
SAKSA B3	A2.1–A2.2	A2.1	A2.1–A2.2	A1.3–A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

SAKSA LYHYT KIELI (SD/SC)

Aihekokonaisuuksien toteutuminen

Aihekokonaisuuksien sisältöjä käsitellään eri kursseilla seuraavasti: AK1 kursseilla 4-8, AK2 kursseilla 2, 6 ja 7, AK3 kurssilla 4 ja 5, AK4 kurssilla 5 ja 8, AK5 kurssilla 5 ja AK6 kurssilla 8.

Suoritusjärjestys

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Itsenäisen opiskelun periaatteet

Kaikki paitsi ensimmäisen kurssin voi suorittaa itsenäisesti, jos edellisen kurssin arvosana on ollut vähintään 8. Opettaja voi kuitenkin käyttää harkintaansa.

Arviointi

Arvosanaan vaikuttavat jatkuva näyttö, kirjalliset tuotokset ja kurssikoe sekä suulliset kokeet ja esitelmät. Kurssit arvostellaan numeroarvosanoin. Kurssista saa aina arvosanan, jos on ollut läsnä oppitunneilla ja suorittanut kurssikokeen. Puuttuvat kurssityöt alentavat automaattisesti arvosanaa.

Opetusjärjestelyt

Kursseilla käytetään monipuolisia työskentelymenetelmiä ottaen huomioon erilaisia oppijoita. Opetuksessa pyritään käyttämään hyväksi eri medioita ja tietotekniikkaa.

Kurssikuvaukset

SD01 Hyvää päivää, hauska tutustua (VS)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Kurssin sisältöjä ovat peruspuhetilanteet:

- tervehtiminen,
- puhuttelu, kiittäminen, esittäytyminen,
- tien kysyminen ja neuvominen,
- henkilötietojen kysyminen ja kertominen,
- kellonaikojen ilmaiseminen, tapaamisen sopiminen, paikan kysyminen, nähtävyyksien esittely,
- mielipiteen ilmaiseminen,
- puhelintilanne, kirjeen kirjoittaminen, lomasuunnitelmista kertominen sekä säästä puhuminen.

Kurssilla käytäviä rakenteita ovat:

- verbin preesens-taivutus,
- kysymyksen muodostaminen,
- kysymyssanat,
- päälauseen sanajärjestys,
- kein-kieltosana,
- lukusanat 1-1000,
- kieltolause,
- apuverbit,
- artikkelit ja
- man-rakenne.

SD02 Näin asiat hoituvat (VS)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Puheaiheet:

- lomanvietto,
- voinnin kysyminen,
- matkalipun ostaminen,
- ruoan ostaminen, hinnan
- ja määrän ilmaiseminen,
- kohtelias pyyntö, matkatoivotuksia,
- huoneen varaaminen, kaupassa asiointi,
- tien kysyminen ja neuvominen, liikenneyhteyksien tiedustelu,
- ruumiinjäsenet ja sairaudet sekä anteeksipyyttäminen.

Rakenteita ovat:

- eriävät yhdysverbit,
- ainesanat,
- akkusatiivi,
- omistuspronominit sekä
- refleksiiviverbit.

Kielen ymmärtämistä ja puhumista harjoitellaan kuuntelutehtävien sekä suullisten pari ja ryhmätöiden avulla. Kurssilla pidetään keskustelukoe.

SD03/SC01 Vapaa-aika ja harrastukset (VS)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Kurssilla käsitellään lähinnä nuoren ihmisen jokapäiväistä elämää koulussa ja kotona sekä työn että harrastusten parissa.

Aihepiireinä ovat:

- koulu ja koulunkäynti,
- harrastukset,
- vaatteet ja muoti,
- kulttuurierot,
- nähtävyyksien esittely,
- henkilön kuvaileminen,
- asuminen,
- pääsylipun varaaminen ja ostaminen,
- juhlat sekä onnitteleminen.

Rakenteita ovat:

- perfekti,
- sivulauseen sanajärjestys,
- datii,
- sein- ja haben verbien imperfekti ja
- akkusatiivin kertaus.

Harjoitellaan ymmärtämään jokapäiväiseen elämään liittyvää yksinkertaista keskustelua tai kerrontaa, osallistumaan em. aihepiirejä käsittelevään yksinkertaiseen keskusteluun, kertomaan omista harrastuksista. Luetaan em. aihepiireihin liittyviä helppoja, jonkin verran vierasta sanastoa sisältäviä tekstejä ja dialogeja. Kirjoitetaan yksinkertaisin lausein em. aihepiireihin liittyvistä tapahtumista ja omista harrastuksista. Kirjoitetaan kurssiaine.

SD04/SC02 Meillä ja muualla (VS)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Kurssilla käsitellään esim. seuraavia aihepiirejä:

- asuinympäristö,
- asuinpaikan esittely,
- erilaiset elämänmuodot,
- ympäristönsuojelu ja luonto.

Uusia rakenteita ovat

- akkusatiivia ja datiivia vaativat prepositiot,
- vaihtoprepositiot sekä
- genetiivi ja
- adjektiivin taivutus.

Kurssilla kuunnellaan em. aihepiireihin liittyviä keskusteluja ja selostuksia sekä keskustellaan niistä yksinkertaisin lausein ääntämisohjeiden ja -ääntämisharjoitusten avulla. Lisäksi luetaan tekstejä, kertomuksia ja dialogeja kurssin eri aihepiireihin liittyen, kerrotaan kirjallisesti omasta perheestä ja elinympäristöstä sekä asuinympäristön hyvistä ja huonoista puolista. Tutustutaan Wieniin ja Berliiniin. Kurssilla tehdään kirjallinen kurssitehtävä.

SD05/SC03 Ennen ja nyt (VS)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Kurssin tekstit liittyvät mm. seuraaviin aihepiireihin: tietotekniikka, saksalaiset nerot Goethe ja Einstein, eläin- ja ympäristönsuojelu sekä Sveitsi.

Rakenteita ovat: Imperfekti ja konjunktiot wenn/als, pluskvamperfekti, isi-muodot (konditionaali ja konjunktiiivin imperfekti), pronominaaliadverbi, adjektiivin taivutus ja vertailu, järjestysluvut sekä epäsuora kysymyslause.

Kuunnellaan kurssin aihepiireihin liittyviä harjoituksia ja puhutaan niistä. Luetaan kurssin eri aihepiireihin liittyviä vaikeusasteeltaan kohtuullisia tekstejä ja tuotetaan tekstiä liittyen kurssin asioihin. Kurssivaatimuksiin kuuluvat kuullunymmärtämisen koe sekä suullinen esitelmä Sveitsiin tai johonkin keksintöön liittyvästä aiheesta.

SD06/SC04 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (VS)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista

ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Kurssilla käsitellään esim. seuraaviin aihepiireihin liittyviä tekstejä: tulevaisuuden suunnitelmat, rakkaus, autokoulu, armeija, siviilipalvelu. Rakenteita ovat: infinitiivi, futuuri, imperatiivi, kaksoisinfinitiivi, relatiivipronominit.

Kurssilla kuunnellaan nuorten elämän eri puolia käsitteleviä keskusteluja ja selostuksia sekä kerrotaan omista kokemuksista ja ilmaistaan oma mielipide nuorisoa kiinnostavista asioista. Lisäksi luetaan em. aihepiirejä käsitteleviä tekstejä, kertomuksia ja dialogeja sekä opetellaan kirjallisesti ilmaisemaan ja perustelemaan oma mielipide em. aihepiireihin liittyvistä asioista käyttäen entistä rikkaampaa sanastoa. Kirjoitetaan kurssiaine.

SD07/SC05 Kulttuuri (VS)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Kurssilla tutustutaan kirjallisen sekä äänite- ja videomateriaalin avulla seuraaviin aihekokonaisuuksiin: vieraan kielen tarvitseminen, kauppasuhteet, kotimaasta kertominen, kokemuksia ja kulttuurieroja saksankielisissä maissa ja Suomessa. Lisäksi kurssilla kerrataan arkielämän kielenkäyttötilanteet, harjoitellaan aihekokonaisuuksien käsittelyä suullisin tehtävin, valmistetaan kirjallisia esityksiä aihekokonaisuuksista sekä totuttaudutaan vaativahkojen tekstien lukemiseen ja kuuntelemiseen. Kirjoitetaan kurssiaine ja katsotaan saksankielinen elokuva.

SD08/SC06 Yhteinen maapallomme (VS)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Kurssin aihekokonaisuuksia ovat: tulevaisuuden suunnittelu ja ammatinvalinta, kulutus, tiedonvälitys, opiskelu, lehdistö ja kirjallisuus. Opiskellaan aihekokonaisuuksiin liittyvää sanastoa viestinnän tukemiseksi ja kielioopin pääpiirteitä.

Kurssi perustuu oppilaiden omaehtoiseen kielitaidon parantamiseen. Kurssilla käydään runsaasti läpi aiheisiin liittyviä lukutekstejä ja kuunteluja. Samoin harjoitellaan kirjoittamista kurssin aiheista. Valmistaudutaan yo-tutkinnon saksan kielen kokeeseen kertaamalla keskeiset rakenteet erityyppisten harjoitusten avulla. Kirjoitetaan kurssiaine.

SD09/SC07 Tiede ja tekniikka (VS)

Kurssilla tutustutaan eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja keksintöihin. Luetaan näihin liittyviä yleistajuisia tekstejä. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista ja valmistaudutaan yo-tutkinnon saksan kielen kokeeseen. Kirjoitetaan aineita. Kuullunymmärtämisen koe.

SD12 Sprechen Sie Deutsch? (K)

Tavoitteet

- parantaa oppilaiden kykyä selviytyä niin arkipäivän puhetilanteista kuin asiakeskusteluista
- valmentaa oppilaita ymmärtämään vaativaa puhuttua saksaa
- harjoittaa luontevaa saksan ääntämistä

Sisällöt

- arkipäivän kielenkäyttötilanteet
- matkustukseen liittyvät kielenkäyttötilanteet
- keskustelut eri teemoista oppilaiden valinnan mukaan
- asiaohjelmien kuuntelu
- ääntäminen

Opetusjärjestelyt

Kurssilla simuloidaan mahdollisia kielenkäyttötilanteita. Sen lisäksi keskustellaan eri teemoista pareittain ja ryhmissä ja harjoitellaan ääntämistä.

ESPANJA, LUKIOSSA ALKAVA OPPIMÄÄRÄ (PD)

Tavoitteet

Espanjan kielen opetuksen tarkoitus on kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja. Opetus antaa heille espanjan kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää espanjankielisten maiden kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Painopisteenä on yleisluonteinen, käyttökelpoinen kieli, jolla opiskelija pystyy viestimään asiayhteyteen soveltuvalla tavalla sekä suullisesti että kirjallisesti. Passiivisen kielitaidon kehittyminen on myös tärkeä osa kielen hallintaa. Tavoitteena on tarjota opiskelijoille positiivisia oppimiskokemuksia ja pohja elinikäiselle oppimiselle.

Yleistavoitteet

Espanjan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää hidastempoista, selkeää ja yleisluontoista puhetta
- pystyy myös itse osallistumaan yksinkertaiseen keskusteluun sekä puhumaan ymmärrettävää ja intonaatioltaan sekä ääntämykseltään luontevaa kieltä
- selviytyy yksinkertaisista arkipäivän tilanteista
- osaa soveltaa kielelle ja kulttuurille ominaisia viestintätapoja
- tuntee kielialueen maiden oloja, tapoja ja kulttuuria
- ymmärtää yleisluontoisia tekstejä
- oppii käyttämään itselleen sopivia oppimisstrategioita
- osaa ottaa vastuuta kielitaitonsa kehittämisestä ja osaa arvioida oppimisprosessiaan
- oppii antamaan ja vastaanottamaan palautetta suullisista ja kirjallisista tuotoksista

Opetusjärjestelyt ja työtavat

Opiskelijoilla on jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa

erilaisia tarkoituksia varten. Pari- ja ryhmätyöskentelyn avulla voidaan tarjota mahdollisuus kielitaidon aktiiviseen soveltamiseen. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla. Erityistä huomiota kiinnitetään äidinkielen ja espanjankielisen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kulttuurisen ymmärtämisen kehittämiseksi opiskelijoita ohjataan tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitojen kehittymiseen kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Kaikessa opiskelussa korostetaan sitä, että vastuu oppimisesta on ensisijaisesti opiskelijalla itsellään. Opiskelijoiden erilaisuus ja yksilöllisyys pyritään ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon. Heitä ohjataan ymmärtämään ja käyttämään erilaisia oppimisstrategioita ja löytämään itselleen tuloksellimmat. Opiskelijoita totutetaan työskentelemään myös itsenäisesti. Kurssin suorittaminen itsenäisesti luokkaopetukseen osallistumatta on mahdollista, mikäli opiskelijalla on siihen riittävät edellytykset. Itsenäinen suoritus edellyttää opettajan ohjausta sekä materiaaleista ja työtavoista sopimista.

Arviointi

Kurssit arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet. Arvioinnin perustana käytetään kirjallista koetta. Arvosanaan vaikuttavat kurssikokeen ohella sanakokeet, muut kirjalliset tuotokset ja erityisesti opiskelijan yrittäminen ja aktiivisuus oppitunnilla sekä säännöllinen työnteke.

Suoritusjärjestys

Kurssit suoritetaan pääsääntöisesti numerojärjestyksessä. Poikkeavasta suoritusjärjestyksestä on sovittava aina etukäteen opettajan kanssa. Kahta espanjan kurssia ei voi suorittaa samanaikaisesti muuten kuin erityisen painavasta syystä.

Itsenäinen suorittaminen

Espanjan kursseja on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti. Kaikista itsenäisistä suorituksista on sovittava opettajan kanssa.

Kurssikuvaukset

PD01 Hyvää päivää, hauska tutustua

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Tavoitteena on, että opiskelija

- totuttelee kuuntelemaan ja hahmottamaan kohdekielistä puhetta
- tutustuu kohdekielen ääntämiseen ja intonaatioon

- selviytyy yksinkertaisista arkipäivän kohtaamisista, esim. tervehtiminen, hyvästely, esittelyt, tutustuminen
- osaa kertoa itsestään joitakin perusasioita ja tehdä yksinkertaisia kysymyksiä
- kiinnittää huomiota äidinkielen ja kohdekielen eroihin tapakulttuurissa ja viestintästrategioissa
- pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyestä tekstistä, esimerkiksi postikortti tai säätiedotus.

Arviointi

Kurssin arvioinnissa painotetaan puhevalmiutta ja kurssissa esiintyneiden rakenteiden hallintaa. Arvosanassa painottuu kurssikokeen ohella opiskelijan yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke. Kurssia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

PD02 Näin asiat hoituvat

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät välittömään tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin
- osaa ääntää ymmärrettävästi kiinnittäen huomiota myös intonaatioon ja eleisiin
- selviytyy kohdekielellä tavallisimmissa arkipäivän palvelu- ja asioimistilanteissa kiinnittäen huomiota myös eroihin tapakulttuurissa
- pystyy löytämään tietoa lyhyistä, em. tilanteisiin liittyvistä teksteistä, esimerkiksi esitteet, aikataulut, lehti-ilmoitukset, kyltit.

Arviointi

Kurssin arvioinnissa painotetaan puhevalmiutta ja kurssissa esiintyneiden rakenteiden hallintaa. Arvosanassa painottuu kurssikokeen ohella opiskelijan yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke. Kurssia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

PD03 Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua, ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksinkertaista kohdekielistä puhetta, joka liittyy välittömään tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin
- tottuu rohkeasti käyttämään kieltä kiinnittäen huomiota ääntämiseen ja intonaatioon
- osaa kuvata lähipiiriään, ajankäyttöään ja mieltymyksiään muutamien lyhyin lausein
- selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista tapakulttuurin huomioon ottaen
- ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät kurssin aiheisiin.

Arviointi

Kurssin arvioinnissa painotetaan puhevalmiutta ja kurssissa esiintyneiden rakenteiden hallintaa. Arvosanassa painottuu kurssikokeen ohella opiskelijan yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke. Kurssia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

PD04 Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman kotipaikkakunnan ja maan sekä kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapitoisen puheen pääkohtia
- ymmärtää yleispuhekieltä, jota äännetään selvästi ja hitaasti
- osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen keskustelun (esimerkiksi tutustumistilanne tai kohtelias ruokapöytäkeskustelu)
- osaa kertoa yksinkertaisia asioita Suomesta ja suomalaisista ja esitellä kotipaikkakuntaansa
- pystyy hankkimaan tietoa kurssin aiheisiin liittyvistä selkeistä ja havainnollisista teksteistä (esimerkiksi esitteet ja matkailumainokset)
- selviytyy rutiininomaisista kirjoittamista vaativista tilanteista (esimerkiksi lyhyet viestit, onnittelut ja toivotukset, lomatervehdykset, muisti- ja ostoslistat).

Arviointi

Kurssin arvioinnissa painotetaan puhevalmiutta ja kurssissa esiintyneiden rakenteiden hallintaa. Arvosanassa painottuu kurssikokeen ohella opiskelijan yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke. Kurssia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

PD05 Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten

tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy seuraamaan kurssin aiheisiin liittyvää selkeää puhetta pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa jokapäiväiseen elämään liittyvistä tarpeistaan ja elämästään sekä vaihtaa kokemuksia toisen kanssa
- tuntee suullisessa viestinnässä tarvittavia strategioita ja pyrkii käyttämään niitä
- pystyy hankkimaan uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellystä tekstistä
- osaa kirjoittaa lyhyitä tekstejä tutuista, omaan kokemuspöörin liittyvistä aiheista (esimerkiksi tuttavallinen kirje, sähköpostiviesti, päiväkirjamerkinnot).

Arviointi

Kurssin arvioinnissa painotetaan puhevalmiutta ja kurssissa esiintyneiden rakenteiden hallintaa. Arvosanassa painottuu kurssikokeen ohella opiskelijan yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteko. Kurssia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

PD06 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy seuraamaan opiskeluun tai työelämään liittyvää helpohkoa keskustelua pääasiat ymmärtäen
- pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista
- pystyy hoitamaan yksinkertaisia asioita (tiedusteluja, lyhyitä viestejä) myös puhelimesta
- osaa kertoa jotakin koulunkäynnistään ja tulevaisuuteen kohdistuvista toiveistaan suullisesti ja kirjallisesti
- osaa kirjoittaa muodollisen kirjeen
- pystyy lukemaan monenlaisia tekstejä tutuista aiheista ja ymmärtämään niiden pääajatuksat

Arviointi

Kurssin arvioinnissa painotetaan puhevalmiutta ja kurssissa esiintyneiden rakenteiden hallintaa. Arvosanassa painottuu kurssikokeen ohella opiskelijan yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteko. Kurssia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

PD07 Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Hyödynnetään kaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy seuraamaan tuttuja aiheita käsittelevää tilannesidonnaista puhetta pääasiat ymmärtäen
- osaa kertoa jotakin kulttuuriin liittyvistä harrastuksistaan ja mieltymyksistään suullisesti ja kirjallisesti
- pystyy lukemaan lyhyitä ja helppoja kaunokirjallisia tekstejä olennaisen sisällön ymmärtäen
- kiinnostuu kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

Arviointi

Kurssin arvioinnissa painotetaan puhevalmiutta ja kurssissa esiintyneiden rakenteiden hallintaa. Arvosanassa painottuu kurssikokeen ohella opiskelijan yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteko. Kurssia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

PD08 Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstinymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy seuraamaan selkeää puhetta yhteiskunnallisista ilmiöistä Suomessa tai kohdekielisessä maassa niin, että tunnistaa aiheen ja ymmärtää joitakin keskeisiä ajatuksia
- pystyy keräämään tietoa helpohkoista, kurssin aiheita käsittelevistä lehtiartikkeleista
- osaa käyttää erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita (ennakointi, pääasioiden etsintä, sanapäättely tekstiyhteyden, tutun kieliaineksen, muiden kielten ja muun taustatiedon perusteella)
- osaa kuvailla lyhyesti ja yksinkertaisella tavalla suomalaisen yhteiskunnan ilmiöitä ja omia kokemuksiaan sekä suullisesti että kirjallisesti

Arviointi

Kurssin arvioinnissa painotetaan puhevalmiutta ja kurssissa esiintyneiden rakenteiden hallintaa. Arvosanassa painottuu kurssikokeen ohella opiskelijan yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteko. Kurssia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi

7.2.5 Matematiikka

PITKÄ OPPIMÄÄRÄ

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilemaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksunia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä.
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Opetuksen arviointi

Kurssin arviointi perustuu kurssin tavoitteisiin. Tavoitteet on lueteltu kurssin yhteydessä. Tällöin kiinnitetään huomiota

- käsitteiden ja perusrutiinien hallintaan,
- ongelman mallintamiseen,
- erilaisten ratkaisumenetelmien valintaan ja hallintaan
- esityksen täsmällisyyteen ja perusteluihin,
- oman työn arviointiin

Kurssin hyvä hallinta edellyttää, että opiskelija osaa hyvin kytkeä uuden aineksen aikaisempaan ja soveltaa uudessa tilanteessa.

Pakolliset kurssit

1. FUNKTIOT JA YHTÄLÖT (MAA1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita
- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

Sisällöt

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio

2. POLYNOMIFUNKTIOT (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomien jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. GEOMETRIA (MAA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

4. ANALYYTTINEN GEOMETRIA (MAA4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometrysten ja algebrallisten käsitteiden välille
 - ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
 - syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

5. VEKTORIT (MAA5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- oppii tutkimaan kuvioden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

6. TODENNÄKÖISYYS JA TILASTOT (MAA6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

DERIVAATTA (MAA7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

8. JUURI- JA LOGARITMIFUNKTIOT (MAA8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.

Keskeiset sisällöt

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

9. TRIGONOMETRISET FUNKTIOT JA LUKUJONOT (MAA9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometristen funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen

- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometristen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

10. INTEGRAALILASKENTA (MAA10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Syventävät kurssit

11. LUKUTEORIA JA LOGIIKKA (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.

Keskeiset sisällöt

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot

- avoin lause
- kvanttorit
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

12. NUMEERISIA JA ALGEBRALLISIA MENETELMIÄ (MAA12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomin tekijät
- oppii algoritmista ajattelua
- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa.

Keskeiset sisällöt

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

13. DIFFERENTIAALI- JA INTEGRAALILASKENNAN JATKOKURSSI (MAA13)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä

- epäoleelliset integraalit

MATEMATIIKKA, LYHYT OPPIMÄÄRÄ

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilemaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna.

Pakolliset kurssit

1. LAUSEKKEET JA YHTÄLÖT (MAB1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi

- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

2. GEOMETRIA (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- kuvioden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

3. MATEMAATTISIA MALLEJA I (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

4. MATEMATTINEN ANALYYSI (MAB4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla

- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

5. TILASTOT JA TODENNÄKÖISYYS (MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. MATEMAATTISIA MALLEJA II (MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

Keskeiset sisällöt

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

Syventävät kurssit

7. TALOUSMATEMATIIKKA (MAB7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

8. MATEMAATTISIA MALLEJA III (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- trigonometristen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

7.2.6 Biologia

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutus-suhteita molekyyl- ja solutasolta biosfääriin. Biologialle tieteenä on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestävästä kehityksestä edistämistä.

Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Lukion biologian tulee myös luoda perusta ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Opetus kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristöstä vastuullista käyttäytymistä.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee biologian keskeiset käsitteet,
- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisaatiotasot molekyylitasolta biosfääriin,
- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin,
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehitymisessä,
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa,
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkita sen tuloksia,
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen sovelluksia,
- tuntee ihmiselimistön toiminnan peruspiirteet,
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta,
- tiedostaa kestäväen kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy-ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

1. Eliömaailma (BI1)

Eliömaailma kurssilla perehdytään ekologiaan, evolutioon ja luonnon monimuotoisuuteen. Luontoa tarkastellaan yksilön, populaation, eliöyhteisön ja ekosysteemin tasoilla. Evoluutiota käsitellään pohtien sen historiaa, tutkimusta, todisteita sekä seurauksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan,
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa,
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen,
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle,
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä,
- tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet.

Sisällöt

Biologia tieteenä:

- elämän ominaisuudet ja perusedellytykset,
- biologiset tieteet ja tutkimusmenetelmät.

Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen:

- ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus
- eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä,
- geneettinen monimuotoisuus.

Evoluutio – elämän kehittyminen:

- elämän syntyvaiheet,
- lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat,
- lajien syntyminen ja häviäminen,
- nykyinen eliökunta.

Miten luonto toimii?

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus,
- ekosysteemien rakenne ja toiminta,
- populaatioiden ominaisuudet,
- lajien väliset suhteet,
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys.

2. SOLU JA PERINNÖLLISYYS (BI2)

Solu ja perinnöllisyys kurssilla perehdytään eri solutyyppeihin, niiden ominaisuuksiin ja eroihin. Tämän lisäksi tarkastellaan solun vuorovaikutusta ympäristönsä kanssa sekä solun energiataloutta. Lisäksi opitaan, miten solun toimintaa ohjataan ja säädellään sekä kuinka solut lisääntyvät. Toinen kurssin pääasia on perinnöllisyys. Tutustutaan perinnöllisyystieteen peruskäsitteisiin, jotka toimivat kuin työkaluina jäljempänä seuraavien asioiden jäsentämisessä. Tämän jälkeen perinnöllisyyttä yhdistetään ekologiaan ja evoluutioon.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita,
- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin

kokonaisuuden,

- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan,
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen,
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle,
- tietää, miten geenit ohjaavat solun toimintaa,
- osaa periytymisen lainalaisuuksien peruseriaatteen,
- tietää kuinka soluja tutkitaan ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja.

Sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä:

- solujen tutkimismenetelmiä,
- erilaisia soluja,
- solun rakenne ja toiminta.

Solun energiatalous:

- energian sitominen,
- energian vapauttaminen.

Solujen toiminnan ohjaaminen:

- DNA:n rakenne ja toiminta,
- proteiinisynteesi.

Solujen lisääntyminen:

- mitoosi ja sen merkitys,
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen.

Periytymisen perusteet:

- geenit ja alleelit,
- sukusolut ja niiden synty meiosisissa,
- periytymismekanismit. .

3. YMPÄRISTÖEKOLOGIA (BI3)

Ympäristöekologian kurssi on syventävä kurssi, jolla perehdytään ympäristöongelmiin, jotka voivat olla mittakaavaltaan maailmanlaajuisia tai paikallisia. Tarkastellaan ihmisen toimintaa osana luonnontaloutta sekä toiminnan vaikutusta bioottisiin ja abioottisiin tekijöihin. Selvitetään miten ilmaston muuttuminen näkyy eri puolilla maailmaa eri tavoin ja pohditaan kestävä kehityksen päämääriä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon,
- ymmärtää biodiversiteetin merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle,
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä,
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös

ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin,

- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia,
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset,
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimiakseen kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Sisällöt

Ekologinen tutkimus:

- ekologisten peruskäsitteiden syventäminen,
- ekologisen tutkimuksen tehtävä,
- ympäristön laadun indikaattorit,
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen.

Biodiversiteetti ja sen merkitys:

- biodiversiteetti luonnonvarana,
- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojelu,
- biodiversiteetin väheneminen.

Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet:

- aineiden kiertoon liittyvät ongelmat,
- paikalliset ympäristöongelmat.

Suomen luonnon haavoittuvuus:

- pohjoiset metsät
- suot,
- järvet ja virtavedet,
- Itämeri.

Kestävä tulevaisuus:

- ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat,
- rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia,
- ekologisesti kestävä tuotanto,
- ympäristötekniikan mahdollisuudet.

4. IHMISEN BIOLOGIA (BI4)

Ihmisen biologia kurssi on syventävä kurssi, jolla perehdytään ihmiseen fysiologiaan ja anatomiaan. Kurssilla opitaan miten ihmiselimistö rakentuu ja toimii, lisääntyminen ja yksilönkehitys sekä elimistön puolustautuminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ihmissolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet,
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja

sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin,

- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana,
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta,
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja,
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen,
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uutisiin ja arvioimaan niitä kriittisesti.

Sisällöt

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet:

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys,
- solujen vanheneminen ja kuolema,
- syöpä.

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys:

- ruoansulatus ja ravitsemus,
- hengityselimistö ja hengityksen säätely,
- veri ja verenkierto,
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino,
- tuki- ja liikuntaelimistö.

Elintoimintojen säätely:

- umpirauhaset ja hormonit,
- hermosto ja aistit,
- lämmönsäätely.

Ihmisen lisääntyminen:

- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus,
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys,

Ihmisen elämänkaari ja yhteisöllisyys.

Perimän merkitys:

- ihmisen evoluutio ja ihminen lajina,
- perinnöllisyys ja terveys.

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit:

- elimistön puolustusjärjestelmät,
- ihminen ja mikrobi,
- myrkylliset aineet ja mutageenit.

5. BIOTEKNOLOGIA (BI5)

Bioteknologian kurssi on syventävä kurssi, jolla käsitellään nykyaikaista geenitutkimusta ja siinä käytettyjä menetelmiä sekä geeni- ja biotekniikan sovelluksia. Kurssin teemoja on

myös geenikartoitus yleisesti sekä ihmiseen liittyen - tutustumme myös ihmisen periytyvien sairauksien kirjoon ja sairauksien tutkimiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojään solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta,
- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa,
- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet,
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn,
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet,
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa,
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja.

Sisällöt

Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä

Solut proteiinien valmistajina:

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne,
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina.

Geenien toiminta:

- geenin toiminta ja sen säätely,
- mutaatiot.

Geenitekniologia ja sen mahdollisuudet:

- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus,
- geenitutkimus lääketieteessä,
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä.

Mikrobit ja niiden merkitys:

- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen,
- bakteerien viljely ja käsittely,
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa.

6. IHMINEN PSYKOFYYSISENÄ KOKONAISUUTENA (BI6)

Ihminen psykofyysisenä kokonaisuutena on erityisen koulutustehtävän mukainen kurssi. Kurssilla opitaan ihmisen fysiologian perusteet, mutta ei tarkastella solutason tapahtumia kuten BI4 kurssilla. Samalla pohditaan mielen ja kehon jatkuvaa vuorovaikutusta esimerkkien kautta. Miten toimii stressaantunut elimistö, mitä elimistössä silloin tapahtuu ja miten se vaikuttaa. Mikä on plasebo ilmiö. Miten toimii seksuaalivalinta. Miksi olemme evoluution kautta kehittyneet näin, miten eri toiminnot ovat olleet eduksi lajinkehitykselle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee ihmisen fysiologiset ja anatomiset perusteet,
- ymmärtää kehon ja mielen muodostavan kokonaisuuden,
- kiinnostuu pohtimaan miksi ihminen toimii eri tilanteissa miten toimii,
- ymmärtää mitä tapahtuu fyysisellä ja psyykkisellä tasolla eri tilanteissa,
- pohtii miksi ihminen on luonnonvalinnan myötä nykyisen kaltaiseksi.

Sisällöt

- ihmisen fysiologian ja anatomian perusteet,
- kehon ja mielen yhteys esimerkkien kautta,
- luonnonvalinta ihmisen toiminnan takana.

7.2.7 Maantiede

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetuksen tulee ohjata opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen.

Lukion maantieteen opetuksen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä, sekä osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa maantieteellisten tietojen esittämisessä,
- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa,
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia,
- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti

ja maailmanlaajuisesti,

- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia,
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta,
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen,
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaaottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia.

Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoa sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistaidot, kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot sekä opiskelijan yhteistyötaidot.

1. SININEN PLANEETTA (GE1)

Sininen planeetta kurssi on luonnonmaantieteen kurssi, jolla tutkitaan maaperän, vesistöjen ja ilmakehän lainalaisuuksia sekä luonnon ja ihmisen välistä vuorovaikutusta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä,
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt,
- osaa kuvailla ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan,
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä,
- erottaa elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla,
- osaa soveltaa ja tulkita hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

Sisällöt

Maantieteellinen ajattelu:

- Mitä on maantiede?
- maantiede luonnontieteenä,
- maantieteellinen tietoaaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku,
- maailmankuvan muutos ja karttakuvan kehitys.

Maan planetaarinen luonne:

- aurinkokunnan synty ja perusrakenne,
- Aurinko ja sen vaikutukset maapallolla,

- Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt.

Ilmakehä liikkeessä:

- ilmakehän rakenne ja merkitys,
- tuuli ja sen synty, planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet.

Vesikehä liikkeessä:

- veden kiertokulku luonnossa,
- sateiden synty ja jakautuminen,
- meriveden liikkeet ja merkitys.

Sää ja ilmasto:

- sää ja sen ennustaminen,
- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet,
- ilmastomuutos.

Maapallon muuttuvat pinnanmuodot:

- Maan rakenne,
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina.

2. YHTEINEN MAAILMA (GE2)

Yhteinen maailma kurssilla käsitellään ihmisen toimintaa maailmanlaajuisesti. Kurssin keskeisenä ajatuksena on ymmärtää ihmisen toiminnan syitä ja seurauksia.

Tavoitteet

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen,
- tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä,
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumisen syitä ja seurauksia,
- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen merkityksen,
- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja,
- tuntee kehittyneisyserojen erilaiset ilmenemismuodot,
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitystä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla.

Sisällöt

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät:

- lähestymistavat ja näkökulmat,
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat,
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti.

Väestö ja asutus:

- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen,
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit.

Luonnonvarat:

- luokittelu ja riittävyys.

Alkutuotanto ja ympäristö:

- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous,
- maatalouden muodot,
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous.

Teollisuus ja energia:

- raaka-aineet ja energialähteet,
- teollisuuden sijainti,
- kestävä teollisuuden ja energiatalouden periaatteet,

Liikkuminen ja vuorovaikutus:

- liikennejärjestelmät,
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla,
- maailmankauppa,
- alueellinen leviämisen ilmiö – maantieteellinen diffuusio.

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne:

- ytimet ja periferiat,
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa,
- keskukset ja vaikutusalueet,
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla.

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys:

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet,
- kehittyneisyserot eri aluetasoilla,
- kansainvälinen yhteistyö,
- globalisaatio

3. RISKIEN MAAILMA (GE3)

Riskien maailma on syventävä kurssi. Riskin maantiedettä kutsutaan myös hasardimaantieteksi. Hasardi tarkoittaa uhkaavaa vaaraa tai riskiä. Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla. Maantieteen riskit voidaan jakaa luonnon riskeihin, ihmiskunnan riskeihin sekä teknisiin riskeihin. Hasardimaantiede tutkii uhkia alueellisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta,
- tuntee, millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee sekä osaa vertailla ja arvioida eri

alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti,

- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä suhdetta,
- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin,
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia lieventää,
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen,
- tietää mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin, säädellä ristiriitoja sekä toimia kestävän kehityksen mukaisesti.

Sisällöt

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys.

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet:

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit,
- luonnonriskeihin varautuminen.

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet:

- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen,
- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestävän kehityksen keinoin.

Ihmiskunnan riskit ja riskialueet:

- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen,
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet.

Tekniset riskit.

4. ALUETUTKIMUS (GE4)

Aluetutkimuskurssi on syventävä kurssi. Aluetutkimuksessa tutkitaan tiettyä aluetta monipuolisesti sekä luonnon- että kulttuurimaantieteen kannalta. Kartat ovat tärkeä apuväline maantieteellisessä tutkimuksessa. Karttoihin ja niiden tuottamiseen keskittyntä tieteenalaa kutsutaan kartografiaksi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kartografian perusteet,
- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia,
- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin, kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä,
- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstimisessä

ja tulosten julkaisemisessa,

- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina,
- saa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta,
- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaustekniikan sekä tuntee tekijänoikeudet.

Sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot:

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu,
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektio ja karttatyypit, ilmakuvat ja satelliittikuvat,
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina,
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa kuten tietoverkoissa ja CD-ROM-tallenteina olevat lähteet.

Paikkatietojärjestelmät:

- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet,
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla.

Oma aluetutkimus:

- tutkimusalueen valinta,
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi,
- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut,
- alueen jako.

5. MAAPALLO YMPÄRISTÖNÄ (GE5)

Maapallo ympäristönä on erityisen koulutehtävän mukainen kurssi. Kurssilla tarkastellaan planeettaamme elinympäristönämme, millaisia haasteita ja vaikutusmahdollisuuksia meillä on.

Tavoitteet

- Kurssin tavoitteena on, että oppilas
- osaa määrittää kasvillisuusvyöhykkeiden sijainteja ja kuvailla niitä,
- osaa tarkastella ihmisen toiminnan edellytyksiä ja vaikutuksia eri kasvillisuusvyöhykkeillä,
- osaa käsitellä maailman ajankohtaisia ongelmia maantieteelliseltä kannalta,
- ymmärtää aiempaa paremmin maailman tapahtumia ja niiden taustoja,
- ymmärtää ihmisten eri lähtökohdat elämiseen ja mahdollisuuden vaikuttaa,
- osaa analysoida energiantuotantoa ja ympäristöriskejä.

Sisältö

- Kasvillisuusalueet, mitkä ovat ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri vyöhykkeillä,
- väestönkasvu haasteena, mikä on luonnon kantokyky,
- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys maapallolla,
- luonnonvarojen luokittelu ja riittävyys,
- energiantuotannon eri muodot, mitä ovat uusiutuvat ja mitä uusiutumattomat luonnonvarat,
- miten kulutus on jakautunut,
- köyhyys ja ympäristöuhat,
- ympäristökonfliktit,
- vastuu kestävästä käytännöistä,
- ekotehokas tuotanto,
- ympäristöriskien hallinta,
- globaali vesitilanne,
- globaali liikenne.

7.2.8 Fysiikka

FY01 Fysiikka luonnontieteenä (P)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintätekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana

- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

FY02 Lämpö (VS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

FY03 Aallot (VS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveystaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen
-

FY04 Liikkeen lait (VS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa.

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

FY05 Pyöriminen ja gravitaatio (VS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

FY06 Sähkö (VS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

FY07 Sähkömagnetismi (VS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

FY08 Aine ja säteily (VS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakennneosien dynamiikkaa hallitsevin periaatteina
- syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvantittuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osat ja niiden luokittelu

7.2.9 Kemia

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä perusluonnontieteenä, joka tutkii ja kehittää materiaaleja, tuotteita, menetelmiä ja prosesseja kestäväen kehityksen edistämiseksi. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita.

Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen. Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden opiskeluvalmiudet ja luodaan myönteinen kuva kemialla sekä sen opiskelua kohtaan.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kemian keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin
- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeita ja oppii suunnittelemaan niitä sekä osaa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti tai muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustella

siitä sekä esittää sitä muille

- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä
- perehtyy nykyaikaiseen teknologiaan teollisuudessa ja ympäristötekniikassa
- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana terveyden ja kestävä kehityksen edistämässä sekä osallistuttaessa luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Arviointi

Kemiassa arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon kokeellisen tiedonhankinnan ja -käsittelytaitojen kehittyminen, johon kuuluvat havaintojen tekeminen, mittausten ja kokeiden suunnittelu ja toteutus työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö, tulosten esittäminen sekä suullisesti että kirjallisesti tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi, sekä johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen.

Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seurantaa, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

KE01 Ihmisen ja elinympäristön kemia (P)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja
- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia ja reaktioita, tuntee erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

Keskeiset sisällöt

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typpiyhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

KE02 Kemian mikromaailma (VS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrittämisessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.
- oppilas osaa vastata kemian esseevastaukseen

Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

KE03 Reaktiot ja energia (VS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus)
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

- oppilas harjoittelee kemiallisen tutkimuksen kirjallista raportointia.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

KE04 Metallit ja materiaalit (VS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä.
- oppilas harjoittelee kemiallisen tutkimuksen kirjallista raportointia.

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

KE05 Reaktiot ja tasapaino (VS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.
- oppilas harjoittelee kemiallisen tutkimuksen kirjallista raportointia.

Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino
- happo-emästasapaino
- vahvat ja heikot protolyytit
- puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

Erityisen koulutustehtävän mukainen kurssi
KE06 Hapot, emäkset ja ympäristö (KE6)

Tavoitteena on yleiskuva ympäristökemiasta sekä yleisen kemian perusteista siinä laajuudessa, että esimerkiksi happamuusaste ja kemian merkitys sekä teollisuudelle ja maataloudelle voidaan selittää.

Sisältöjä:

Käsitellään hapot, emäkset ja suolat, happamuusindikaattoreita, neutralisoituminen, kvantitatiivista kemiaa, PH-asteikko sekä metallien kemiaa. Opetusta tuetaan käytännön laboroinnein.

7.2.10 Uskonto

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämäntähtämykselliseen ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineksen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta. Uskonnonopetuksella on luontaiset kytkennät myös humanisti yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin.

Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, mikä tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnissa painotetaan myös kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävää osaamista, tiedon muokkaamista ja suurten kokonaisuuksien hallintaa. Opiskelijan tulee osoittaa ymmärtäneensä opiskelemaisensa asiat ja pystyvänsä soveltamaan tietoa.

UE1 USKONNON LUONNE JA MERKITYS

Kurssilla perehdytään uskonnon luonteeseen ja ydinkysymyksiin uskontotieteen tutkimuksen näkökulmasta. Uskonnon merkitystä lähestytään osana kulttuurin ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Raamattua tarkastellaan sen syntyhistorian, kulttuurihistoriallisen merkityksen ja historiallis-kriittisen tutkimuksen kautta. Kurssilla opiskelija saa myös aineksia ja välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen sekä erilaisten vakaumusten kunnioittamiseen.

Tavoitteet

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija
- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen

osana uskonnon tutkimusta

- oppii pyhyden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus.

Sisällöt

- uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

Arviointi

opiskelija

- tunnistaa uskonnon olennaiset piirteet
- tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen ja uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut
- osaa havainnoida ja arvioida kriittisesti Raamatun vaikutusta länsimaisessa kulttuurissa
- tuntee Raamatun tieteellisen tutkimuksen osana uskonnon tieteellistä tutkimusta
- osoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä
- uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta
- Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja sekä
- uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Keskeistä on kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävä osaaminen, tiedon muokkaaminen ja suurten kokonaisuuksien hallinta. Opiskelijan tulee osoittaa ymmärtäneensä opiskelemaisensa asiat ja pystyvänsä soveltamaan tietoa. Lisäksi huomioidaan työn määrä, laatu ja yksilölliset taidot.

UE2 KIRKKO, KULTTUURI JA YHTEISKUNTA

Kurssilla perehdytään kristillisen kirkon syntyyn, kirkkokuntien muodostumiseen ja kehitykseen ajanlaskun alusta nykypäivään saakka. Tapahtumia tarkastellaan suhteessa yleisen historian tapahtumiin. Tavoitteena on ymmärtää uskonnon, kulttuurin ja yhteiskunnan vuorovaikutusta sekä historiassa että nykypäivässä. Kurssilla opiskelija saa myös aineksia ja välineitä oman maanilmankatsomuksensa jäsentämiseen sekä erilaisten vakaumusten kunnioittamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa
- ymmärtää, miten kristinuskko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan.

Sisällöt

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

Arviointi

opiskelija

- ymmärtää kristillisen kirkon muotoutumisen, leviämisen ja vaikutuksen pääpiirteet eri aikoina
- havainnoi ja arvioida kriittisesti kirkon opin rakentumista sekä kirkon uskonnollista, poliittista ja sosiaalista merkitystä historian eri vaiheissa.
- analysoi erilaisia kristillisiä perinteitä sekä historiassa että nykyajassa
- määrittelee eri kirkkokuntien yhtäläisyyksiä ja eroja sekä vaikutusta eri puolilla maailmaa
- osoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä
- uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja sekä

uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Keskeistä on kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävä osaaminen, tiedon muokkaaminen ja suurten kokonaisuuksien hallinta. Opiskelijan tulee osoittaa ymmärtäneensä opiskelemaisensa asiat pystyvänsä soveltamaan tietoa. Lisäksi huomioidaan työn määrä, laatu ja yksilölliset taidot.

UE3 IHMISEN ELÄMÄ JA ETIIKKA

Kurssilla perehdytään eettiseen kysymyksenasetteluun ja ihmisille tärkeisiin

elämänkysymyksiin. Eettisiä kysymyksiä tarkastellaan sekä filosofisen että kristillisen etiikan käsitteitä hyödyntäen. Tavoitteena on eettisen pohdinnan merkityksen ymmärtäminen sekä välineiden tarjoaminen oman eettisen pohdinnan tueksi. Kurssilla opiskelija saa myös aineksia ja välineitä oman maanilmankatsomuksensa jäsentämiseen sekä erilaisten vakaumusten kunnioittamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämänkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuihinsa
- saa perustiedot ihmisen elämänkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämänkysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Sisällöt

- ihmisen tärkeät elämänkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

Arviointi

Opiskelija

- tunnistaa ja muotoilee eettisiä kysymyksenasetteluja
- käyttämään filosofisen etiikan käsitteellisiä välineitä analyttisesti, soveltavasti ja kriittisesti eettisten kysymysten tarkastelussa
- hallitsee perustiedot ihmisen elämänkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää kristinuskon, Raamatun ja eri kirkkokuntien keskeiset sisällöt ja osaa käyttää niitä analyttisesti, soveltavasti ja kriittisesti eettisten kysymysten tarkastelussa
- osoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä
- uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja sekä uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Keskeistä on kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävä osaaminen, tiedon muokkaaminen ja suurten kokonaisuuksien hallinta. Opiskelijan tulee osoittaa

ymmärtäneensä opiskelemaansa asiat ja pystyvänsä soveltamaan tietoa. Lisäksi huomioidaan työn määrä, laatu ja yksilölliset taidot.

UE4 USKONTOJEN MAAILMAT

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta, islamia sekä luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä. Tavoitteena on maailmanuskontojen ominaispiirteiden tunteminen sekä uskonnon, kulttuurin ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen ymmärtäminen. Kurssilla opiskelija saa myös aineksia ja välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen sekä erilaisten vakaumusten kunnioittamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja
- oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Sisällöt

- Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.
- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

Arviointi

Opiskelija

- nimeää maailmanuskonnot ja niiden pyhät kirjat
- ymmärtää eri uskontojen sisäisen moninaisuuden sekä vaikutuksen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- määrittää maailmanuskontojen sekä luonnonkansojen levinneisyyden ja kannattajamäärät
- tuntee maailmanuskontojen sekä luonnonkansojen keskeiset ominaispiirteet, opit ja eettiset ohjeet
- kuvailee maailmanuskontojen sekä luonnonkansojen kultteja ja rituaaleja

- analysoi uskonnon, yhteiskunnan ja kulttuurin vuorovaikutusta

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja sekä uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Keskeistä on kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävä osaaminen, tiedon muokkaaminen ja suurten kokonaisuuksien hallinta. Opiskelijan tulee osoittaa ymmärtäneensä opiskelemaansa asiat ja pystyvänsä soveltamaan tietoa. Lisäksi huomioidaan työn määrä, laatu ja yksilölliset taidot.

UE5 MIHIN SUOMALAINEN USKOO?

Kurssilla perehdytään Suomen uskonnollisiin ilmenemismuotoihin muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivään. Kristillisten kirkkokuntien lisäksi käsitellään ei-kristillisiä yhteisöjä sekä uskontojen vaikutusta suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Tapahtumia tarkastellaan osana yleisen historian kehityskulkuja. Kurssilla opiskelija saa myös aineksia ja välineitä oman maanilmankatsomuksensa jäsentämiseen sekä erilaisten vakaumusten kunnioittamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

Sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan

Arviointi

Opiskelija

- nimeää Suomessa vaikuttaneet uskonnolliset ilmenemismuodot muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivään saakka
- jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta
- havainnoi ja analysoi uskontojen vaikutusta suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan.
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä

käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja sekä uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Keskeistä on kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävä osaaminen, tiedon muokkaaminen ja suurten kokonaisuuksien hallinta. Opiskelijan tulee osoittaa ymmärtäneensä opiskelemansa asiat ja pystyvänsä soveltamaan tietoa. Lisäksi huomioidaan työn määrä, laatu ja yksilölliset taidot.

7.2.11 Elämäkatsomustieto

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Elämäkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämäkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottumista.

Elämäkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Opetuksen tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävä kehityksen periaatteita.

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset

ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

ET1 HYVÄ ELÄMÄ

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostustensa mukaisesti
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäntavomustaan
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäntavomuksia koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäntavomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Sisällöt

- peruskäsitteet: elämäntavomus, elämäntavomustieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti
- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntyminen ja kuolema, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämäntavomuksen keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämäntavomuksen aikana sekä eettiset valinnat eri elämäntavomuksissa
- yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntavomuksiin ja tottumuksiin

Arviointi

opiskelija

- määrittelee ja käyttää soveltavasti peruskäsitteitä elämäntavomus, elämäntavomustieto, hyvä elämä, minuus ja identiteetti
- arvioi uskomuksia ja elämäntavomuksia koskevia väitteitä

- luonnehtii ihmisen perustarpeita sekä tuntee ja jäsentää maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- määrittelee, pohtii ja analysoi yksilöllisen olemassaolon peruskysymyksiä
- tarkastelee ja osaa käyttää elämänhallinnan keinoja
- havainnoi ja jäsentää identiteetin muodostumista ja eettisiä valintoja eri elämänvaiheissa
- luonnehtii ja vertailee yksilön elämää historian eri vaiheissa ja nykypäivänä
- analysoi hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhdetta elämäntapoihin ja tottumuksiin

Arvioinnissa painotetaan sisällöllisen tiedon ja katsomuksellisen ymmärryksen lisäksi valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Pohdiskelun perustana ovat kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

ET2 MAAILMANKUVA

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämäkatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitysten ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkipäiväinen arviointi

Arviointi

opiskelija

- määrittelee ja käyttää soveltavasti käsitteitä maailmankuva, maailmankatsomus ja elämäntarkastus
- kuvailee, jäsentelee ja pohtii maailmankuvan rakennetta ja ydinalueita
- analysoi ja vertailee kriittisesti maallisia ja uskonnollisia katsomuksia maailmankuvan perustana
- jäsentelee länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- analysoi kriittisesti kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten syntyä ja tiedollista luotettavuutta

Arvioinnissa painotetaan sisällöllisen tiedon ja katsomuksellisen ymmärryksen lisäksi valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Pohdiskelun perustana ovat kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

ET3 YKSIÖ JA YHTEISÖ

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentamaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet ja niiden historia
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot

- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä

Arviointi

- ymmärtää ja arvioi yhteisöllisyyden merkitystä yksilölle sekä ihmisten väliselle vuorovaikutukselle
- jäsentää ja arvioi omaa asemaansa yhteiskunnassa yksilönä sekä osana erilaisia järjestelmiä
- tarkastelee ja analysoi kriittisesti instituutioiden toimintaa osana vallankäyttöä
- jäsentää ja analysoi seuraavia ilmiöitä: valta, vallan muodot, valtasuhteet, erilaiset vaikuttamiskeinot, poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- tuntee ja analysoi kriittisesti teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- tuntee ihmisoikeudet ja jäsentää niiden historian

Arvioinnissa painotetaan sisällöllisen tiedon ja katsomuksellisen ymmärryksen lisäksi valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Pohdiskelun perustana ovat kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista

ET4 KULTTUURIPERINTÖ JA IDENTITEETTI

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämänskatsomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasismia, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisyys ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus

- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasismien ja suvaitsevaisuuden historiaa

Arviointi

- määrittelee ja kulttuurin käsitteen ja jäsentää sen merkitystä ennen ja nyt
- kuvailee ja vertailee kriittisesti erilaisia kulttuuriperintöjä, erityisesti saamelaisia, suomalaisia ja eurooppalaisia, sekä niihin liittyviä elämäntapoja ja merkityksiä
- kehittyä kyvyssään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- ymmärtää ja jäsentää kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutusta Suomessa ja maailmassa
- kuvailee ja analysoi elämää monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- ymmärtää etnosentrisyyden käsitteen sekä jäsentää rasismien ja suvaitsevaisuuden historiaa

Arvioinnissa painotetaan sisällöllisen tiedon ja katsomuksellisen ymmärryksen lisäksi valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Pohdiskelun perustana ovat kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista

ET5 MAAILMAN SELITTÄMINEN ERI KATSOMUSPERINTEISSÄ

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämänkatsomuksia koskevia väitteitä
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeitä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

Sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen

- ateismi ja agnostismi
- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinuskon länsimaiden katsomuksellisia perusvirtauksina

Arviointi

opiskelija

- määrittelee ja käyttää soveltavasti seuraavia käsitteitä: myytti, uskonto, ateismi, agnostisismi
- tuntee ja arvioi eri kulttuureissa vaikuttavia arvostuksia, uskomusjärjestelmiä ja katsomuksia, niiden syntyä, ratkaisuja, taustoja, eroja ja yhtäläisyyksiä, välittymistä nykyajassa sekä merkitystä maailman ilmiöiden selittäjinä
- tuntee ja erottaa erilaisia uskontokritiikin muotoja
- kuvailee ja jäsentää humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- tuntee ja jäsentää humanismia ja kristinuskon länsimaiden katsomuksellisia perusvirtauksina

Arvioinnissa painotetaan sisällöllisen tiedon ja katsomuksellisen ymmärryksen lisäksi valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Pohdiskelun perustana ovat kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

7.2.12 Filosofia

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkipäisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiasa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykä.

Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat

muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuullisiksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

Arviointi

Filosofiassa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

FI1 JOHDATUS FILOSOFISEEN AJATTELUUN

Kurssilla tutustutaan filosofiaan oppiaineena ja tieteenalana. Kurssin aikana käsitellään filosofisten kysymysten luonnetta, suhdetta muihin tieteenaloihin ja katsomuksiin sekä tutustutaan filosofian keskeisiin osa-alueisiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

Sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet

- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkökymyksiä

Arviointi

opiskelija

- ymmärtää ja kuvailee filosofian luonnetta oppiaineena ja tieteenalana
- hahmottaa filosofian ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja
- tunnistaa ja erittelee erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta
- ymmärtää kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiään
- jäsentää filosofian osa-alueita ja niiden kysymyksenasettelua, määrittelee ja käyttää soveltavasti osa-alueiden keskeistä käsitteistöä sekä kykenee ilmaisemaan omaa filosofista ajatteluaan eri osa-alueilla.
- kuvailee todellisuuden luonnetta sekä tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä, yksilön ja yhteiskunnan suhdetta filosofisena kysymyksenä sekä hyvän ja pahan käsitteitä ja arvojen merkitystä

Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

FI2 FILOSOFINEN ETIIKKA

Kurssilla perehdytään filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin sekä opetellaan jäsentämään ja perustelemaan moraalisia ongelmia ja niiden ratkaisuja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

Sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka
- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalinen suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä

Arviointi

opiskelija

- kuvailee, määrittelee ja jäsentää filosofisen etiikan tärkeimpiä ongelmia, käsitteitä ja teorioita
- arvioi sekä omaa että yleisesti ihmisten toimintaa ja toiminnan perusteita moraalisisista näkökulmista ja perustelee arvioitaan etiikan käsittein
- kehittyy kriittisyydessä ja suvaitsevaisuudessa itseä ja toisia kohtaan
- arvioi moraalisia arvoja ja normeja, niiden objektiivisuutta ja subjektiivisuutta, suhdetta tunteisiin, järkeen, kulttuuriin, oikeuteen ja uskontoon

Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

FI3 TIEDON JA TODELLISUUDEN FILOSOFIA

Kurssilla perehdytään tietoon ja tietämiseen filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä sekä opetellaan erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

Sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja

yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä

- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

Arviointi

opiskelija

- ymmärtää ja jäsentää, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- määrittelee ja osaa käyttää soveltaen metafysiikan keskeisiä käsitteitä, teorioita ja käsityksiä
- erittelee ja arvioi kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- hahmottaa tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta
- kuvailee ja arvioi kriittisesti totuuden luonnetta ja totuusteorioita
- hallitsee argumentoinnin ja päättelyn perusteet

Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

FI4 YHTEISKUNTAFILOSOFIA

Kurssilla perehdytään yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin. Keskeisiä aihepiirejä ovat oikeudenmukaisuus, oikeudet ja velvollisuudet, erilaiset yhteiskuntajärjestykset, poliittinen filosofia sekä nykykulttuurin filosofiset kysymykset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

Sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoriat, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat
- poliittinen filosofia: konservatismin, liberalismien ja sosialismin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnot
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus

Arviointi

opiskelija

- määrittelee ja kuvailee keskeiset yhteiskuntafilosofian käsitteet ja suuntaukset
- jäsentää ja pohtii yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia, rikosta ja rangaistusta
- hahmottaa yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- kuvailee ja arvioi yhteiskuntajärjestelmiä, valtaa ja omistamista sekä näiden oikeutusta.
- jäsentää poliittisen filosofian suuntauksia, niiden perusajatuksia sekä yhteiskuntafilosofisia nykytulkintoja
- pohtii ja analysoi nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä

Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

7.2.13 Historia

Lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa häntä hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine.

Opetuksen lähtökohtana ovat historian luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden moniperspektiivisyys. Historian opiskelussa käsitellään erilaisten historian tutkimuksen menetelmien ja ennen kaikkea historioitsijan kyseenalaistavaa roolia. Oppiaineen tarkoituksena on kehittää kriittistä ja kyselevää asennetta.

Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia luo mahdollisuuksia käsitellä tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia. Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään

monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

PAKOLLISET KURSSIT

HI1 IHMINEN YMPÄRISTÖ JA KULTTUURI

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä .

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestävää kehitystä
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria — pyyntikulttuurin aika

- ihmisen kehitysvaiheet, keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa

Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

- työnjako ja kulttuurin synty, suurten jokilaaksojen kulttuurit

Antiikin aika

- demokratian synty, antiikin kulttuuri

Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä, Rooma — miljoonakaupunki ja imperiumi, orjuus ja antiikin ajan tekniikka

HI2 EUROOPPALAINEN IHMINEN

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla sen keskeiseen kulttuuriiperintöön
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana

- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa

Keskeiset sisällöt

Keskiajan yhtenäiskulttuuri, talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri, uskonnon merkitys kulttuurissa, feodaaliyhteiskunta, keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Löytöretket

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset, maailmantalouden syntyminen

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous, uskonpuhdistus, barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä, luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen, Yhdysvaltojen itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Teollistuva maailma

- tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet, muutokset sukupuolten työnjaossa, yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset, muutokset kaupunkirakenteessa

HI3 KANSAINVÄLISET SUHTEET

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800- luvulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtapoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Sisällöt

- Aatteiden vuosisata
 - keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset, tiede uskonnon haastajana, porvariston vuosisata
- Suurvaltojen ylivalta pyrkimykset
 - kansainvälisen politiikan peruskäsitteet, imperialismin teoria ja käytännöt, I maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan
- Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi ja kansanvainot, II maailmansota seurausilmiöineen.
- Kylmä sota
- kylmän sodan teorit, ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat, kylmän sodan kriisien luonne, Saksa kylmän sodan näyttämönä, Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa
- Globaali kulutusyhteiskunta
- raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen, massatuotanto ja kulutusyhteiskunta, sosialistinen suunnitelmatalous, kolmannen maailman muotoutuminen, kasvun rajat ja uudet haasteet
- Nykyaika
- kulttuurin pirstoutuminen, populaarikulttuuri massaviihdeksi
- Uusi epävarmuuden aika
- NL:n hajoaminen ja kaksinaisuus purkautuminen, kansainväliset rauhanpyrkimykset, kolmas maailma osana maailmanpolitiikkaa, Lähi-idän ongelmakenttä, Yhdysvaltain aseman muutos maailmanpolitiikassa, uudet kansainväliset rakenteet

HI4 SUOMEN HISTORIAN KÄÄNNEKOHTIA

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Sisällöt

- Ruotsin vallan perintö,
- Vallanvaihdos
- Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen
- Taloudellinen murros
- Sääty-yhteiskunnan murros ja kansalaisyhteiskunnan synty
- Sortokaudet
- Suomen itsenäistyminen
- Kahtiajaosta eheytymiseen
- Toinen maailmansota jälkiseurauksineen
- Hyvinvointivaltion rakentaminen

- Suomen uusi kansainvälinen asema

SYVENTÄVÄT KURSSIT

HI5 SUOMEN VAIHEET ESIHISTORIASTA AUTONOMIAAN

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen.
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Sisällöt

- Esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla
- Uuden ajan tulo
- Uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen
- Suurvaltakausi
- Vapauden ja hyödyn aikakausi.

HI6 KULTTUURIEN KOHTAAMINEN

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnon ja sosiaalisissa rakenteissa

- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Sisällöt

- Tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa, sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta.
- Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä.
- Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta, yksi tai useampia seuraavista:
 - Afrikka,
 - arktiset kulttuurit,
 - Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit,
 - Intia,
 - islamin maailma,
 - Japani,
 - Kiina,
 - Korea,
 - Latalainen Amerikka,
 - Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Soveltavat kurssit

HI7. Elämää keskiajalla

Euroopan keskiaikaa (n. 500-1500) tarkastellaan laajasti aate- ja oppihistorian, taidehistorian ja tapakulttuurin näkökulmasta. Kurssin tarkoituksena on tukea pakollisten historian kurssien HI1 ja HI2 sisältöjä. Keskeisiä aiheita ovat esimerkiksi seuraavat:

- Antiikin perinnön merkitys keskiajan kulttuurille,
 - arabikulttuuri,
 - Bysantti,
 - kristinusko Euroopan muovaajana sekä
 - keskiajan kulttuurin merkitys myöhemmille aikakausille.
- Sisältöjä tarkastellaan myös Suomen keskiajan näkökulmasta.

7.2.14 Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Yhteiskunnan rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöistä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.

Opetus perustuu keskeisiin yhteiskuntaeettisiin arvoihin, kuten oikeudenmukaisuuteen ja

tasa-arvoon, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntakäsityksen rakentamiseen.

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

PAKOLLISET KURSSIT

YH1 Yhteiskuntatieto

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet
- omaksuu tasapainoisen ja analyttisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

Sisällöt

- Suomalaisen yhteiskunnan kehitys
 - Suomen väestörakenne, hyvinvointivaltion rakentuminen, hyvinvointivaltion mahdollisuudet
- Valta
 - valta käsitteenä ja vallankäytön muodot, poliittiset järjestelmät
- Vaikuttaminen
 - demokratia ja kansalaisyhteiskunta, globaali vaikuttaminen, vaikuttamisen haasteet
- Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät
 - perusoikeudet, tuomio- ja järjestysvalta, turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat
- Sosiaalipolitiikka
 - tarkoitus, tehtävä ja muodot

YH2 Taloustieto

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin
- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta
- tuntee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

Sisällöt

- Suomalaisten elinkeinot
 - alkutuotanto, teknologia ja teollistuminen, palveluyhteiskunta
- Taloudellinen toiminta ja yritykset
 - talouden peruskäsitteet, kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina, kilpailu ja sen muodot, yritystoiminta ja kuluttaja
- Talouselämän vaihtelut ja häiriöt
 - taloudellinen kasvu, keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina
- Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat
 - markkinoiden vapautuminen, rahoitusmarkkinoiden rakenne, rahapolitiikka ja korko
- Julkinen talous ja talouspolitiikka
 - verotus ja finanssipolitiikka, politiikka ja markkinavoimat, tulopolitiikka
 - Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi, globalisaation vaikutuksia
- Suomen talouden tulevaisuudennäkymät
- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

SYVENTÄVÄT KURSSIT

YH3 Kansalaisen lakitieto

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinlaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä
- kansainvälisistä tuomioistuimista
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

Sisällöt

- Lakitiedon perusteet
 - Suomen oikeushistoria, oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä, peruskäsitteet, oikeudellisen tiedon hankkiminen
- Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet
 - perheoikeus, työoikeus, kuluttajansuoja, velka, takaus ja maksukyvyttömyys, asuminen, muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin
- Rikos- ja prosessioikeus
 - oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot, rangaistukset, kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

YH 4 Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena

- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

Sisällöt

- Eurooppalainen identiteetti
 - yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus
- Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa
- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
 - suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä, erilaiset jäsenet
- Euroopan unionin alueelliset vaikutukset
 - nuorten opiskelu ja työnteke EU:ssa, alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta
- Euroopan unionin haasteet
- EU:n laajeneminen, yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

7.2.15 Psykologia

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka

perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen

- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta
- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemaansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

PS1 PSYYKKINEN TOIMINTA, OPPIMINEN JA VUOROVAIKUTUS

Kurssilla tutustutaan psykologiaan tieteenä sekä psykologian eri sovellusalueisiin. Ihmisen toimintaa lähestytään eri selitystapojen sekä tutkimuksen näkökulmista. Kurssin aikana käsitellään psykologian keskeisiä aihepiirejä sekä opetellaan havainnoimaan ja pohtimaan ihmisen toimintaa psykologian käsitteistön avulla. Opiskelija saa välineitä ymmärtää oppimista ilmiönä sekä tarkastella omaa opiskeluaan. Kurssilla perehdytään myös sosiaalipsykologian perusteisiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa
- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emotio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen

tiedon avulla omaa opiskeluaan

- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.
- **Sisällöt**
- psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhmädynamiikka, roolit ja normit

Arviointi

opiskelija

- luonnehtii psykologian erityispiirteitä tieteenalana
- määrittelee ja vertailee psykologian tutkimuskohteita, tutkimusmenetelmiä, sovellusalueita, osa-alueita sekä teoriasuuntauksia
- kuvailee psykologisen tiedon muodostumista
- ymmärtää psyykkisen toiminnan luonteen ja kykenee määrittelemään psykologian keskeisiä käsitteitä
- hahmottaa psykologisen tiedon avulla oppimista ilmiönä sekä osaa arvioida kriittisesti omaa opiskeluaan
- soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen ja ryhmädynamiikan tarkastelussa

Arvioinnissa painotetaan kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävää osaamista, tiedon muokkaamista ja suurten kokonaisuuksien hallintaa. Opiskelijan tulee osoittaa ymmärtäneensä opiskelemaisensa asiat ja pystyvänsä soveltamaan tietoa.

PS2 IHMISEN PSYKKINEN KEHITYS

Kurssilla perehdytään yksilön psyykkisen kehityksen perusteisiin eri elämänvaiheissa sekä keskeisiin kehityspsykologisiin teorioihin. Psyykkistä kehitystä tarkastellaan suhteessa biologisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin. Opiskelija perehtyy psyykkisen kehityksen tutkimukseen, kehityksen mahdollisiin ongelmiin sekä niihin vaikuttamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta

- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Sisällöt

- yksilön psyykkinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen

Arviointi

opiskelija

- ymmärtää psyykkisen kehityksen perustana olevia tekijöitä ja niiden keskinäistä riippuvuutta
- hallitsee keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa tietoa uusissa asiayhteyksissä
- nimeää ja analysoi keskeisiä kehitykseen liittyviä ongelmia sekä ongelmiin vaikuttamisen keinoja
- selvittää ja vertailla kriittisesti psyykkisen kehityksen tutkimisen tapoja

Arvioinnissa painotetaan kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävää osaamista, tiedon muokkaamista ja suurten kokonaisuuksien hallintaa. Opiskelijan tulee osoittaa ymmärtäneensä opiskelemansa asiat ja pystyvänsä soveltamaan tietoa.

PS3 IHMISEN TIEDONKÄSITTELYN PERUSTEET

Kurssilla perehdytään ihmisen tiedonkäsittelyn perusteisiin kognitiivisten perusprosessien, viireystilan säätelyn sekä hermoston rakenteen ja toiminnan kautta. Kurssilla tutustutaan myös kognitiivisen psykologian ja neropsykologian tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita

- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia

Arviointi

opiskelija

- ymmärtää ja osaa selittää kognitiivisten perusprosessien toiminnan periaatteita
- ymmärtää ja osaa tarkastella vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnille
- ymmärtää, kuvailee ja selittää hermoston rakennetta ja tarkastelee hermoston toiminnan yhteyttä psyykkisiin toimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan, ja osaa soveltaa tietoa uusissa asiayhteyksissä

Arvioinnissa painotetaan kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävää osaamista, tiedon muokkaamista ja suurten kokonaisuuksien hallintaa. Opiskelijan tulee osoittaa ymmärtäneensä opiskelemaansa asiat ja pystyvänsä soveltamaan tietoa.

PS4 MOTIVAATIO, TUNTEET JA ÄLYKÄS TOIMINTA

Kurssilla perehdytään motivaatioon ja tunteisiin sekä kognitiivisiin toimintoihin. Kognitiivisista toiminnoista keskeisiä ovat taitava ajattelu, älykkyys, asiantuntijuus, luovuus, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko. Aiheita käsitellään biopsykologian, perusteorioiden ja tutkimuksen näkökulmista.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaisista
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioihin ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat

dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden

- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa
- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteoriat ja tutkimus
- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaaliin ja kulttuuriin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

Arviointi

Opiskelija

- ymmärtää ja arvioi ihmiseen toimintaan liittyvää tietoista ohjausta ja tiedostamattomia tekijöitä
- tuntee motivaation ja emootioiden perusteorioita sekä tutkimusta ja osaa soveltaa ja arvioida tietoa uusissa asiayhteyksissä
- ymmärtää ja osaa kuvailla motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen yhteyttä toiminnanohjaukseen
- ymmärtää ja osaa analysoida motivaation ja emootioiden yhteyttä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää ja osaa selittää tietoisuuden, ajattelu ja kielen merkitystä ihmisen toiminnassa
- ymmärtää ja osaa tarkastella korkeatasoisia kognitiivisia toimintoja, niiden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia sekä yksilön että yhteisön näkökulmasta

Arvioinnissa painotetaan kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävää osaamista, tiedon muokkaamista ja suurten kokonaisuuksien hallintaa. Opiskelijan tulee osoittaa ymmärtäneensä opiskelemaansa asiat ja pystyvänsä soveltamaan tietoa.

PS5 PERSONALLISUUS JA MIELENTERVEYS

Kurssilla käsitellään persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä ja tutkimusta

psykologian eri näkökulmista. Kurssin aikana perehdytään myös mielenterveyteen, psykoterapiaan ja lääkehoitoon sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

Sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

Arviointi

- opiskelija
- ymmärtää ja määrittelee persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisesti sekä hahmottaa erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- kuvailee, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuudesta saadaan tietoa
- arvioi monipuolisesti ja kriittisesti mielenterveyden määrittelyä sekä mielenterveyteen yhteydessä olevia tekijöitä
- tietää ja osaa luokitella keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden hoitomuotoja
- tietää ja osaa arvioida psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja

Arvioinnissa painotetaan kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävää osaamista, tiedon muokkaamista ja suurten kokonaisuuksien hallintaa. Opiskelijan tulee osoittaa ymmärtäneensä opiskelemaansa asiat ja pystyvänsä soveltamaan tietoa.

7.2.16 Musiikki

MUSIIKKI JA MINÄ, MU 1

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Hän pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Hän tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana,

kuuntelijana sekä kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan. Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuullonhuoltoon.

Tavoitteet

- Opiskelija tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä
- Opiskelija kehittää taitoaan kuunnella musiikkia tietoisesti
- Opiskelija oppii musiikkiin liittyviä käsitteitä
- Opiskelija rohkenee laulamaan ja soittamaan
- Opiskelijaa oppii toimimaan soittoyhtyeen ja kuoron yhteyskykyisenä jäsenenä
- Opiskelija tiedostaa musiikin merkitys omassa elämässään ja ympäristössään

Sisällöt

- Musiikin käsitteitä (melodia, rytmi, tahti, tempo, harmonia, rakenne, dynamiikka, sointuvärit)
- Musiikin käyttötarkoitukset kautta aikojen ja omassa elämässä
- Taustamusiikkia, muzak
- Kuullonhuolto

Arviointi

Opiskelija

- osaa erottaa ja selittää käsitteet melodia, rytmi, tahti, tempo, harmonia, rakenne, dynamiikka ja sointuväri kuunnellessaan ja nuotteissa
- osaa arvioida ja tarkastella oman kuullon tilanteen ja selittää, miten kuulosta huolehditaan
- osaa osallistumaan yksiaäniseen ja moniääniseen lauluun sekä yhteissoittoon muita osallistujia seuraten
- osaa arvioida taustamusiikin vaikutukset itseeseen kriittisesti ja rehellisesti
- tarkastaa kriittisesti ja rehellisesti omaa suhdettaan musiikkiin kuuntelijana ja kuluttajana

MONIÄÄNINEN SUOMI , MU 2

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisen musiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin. Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Opiskelija kehittää myös

tiedonhankinta- ja tiedonkäsittelytaitojaan. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen. Sisältöjen tulee edustaa eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinnesäveltäjä.

Tavoitteet

- Opiskelija on tietoinen suomessa esiintyvistä musiikinlajeista ja niiden kehityksestä ja merkityksestä.
- Opiskelija syventää hänen ymmärrystään suomalaisesta kulttuurista ja osa kulttuureista.
- Opiskelija kehittää yhteismusisointitaitojaan ja kuunteluhavaintojen tekemistä.
-

Sisällöt

- Kalevala ja kalevalaista laulua
- Kansanmusiikki
- Vähemmistöjen musiikki
- Taidemusiiikki
- Populaarimusiikki

Arviointikriteerit

Opiskelija

- erottaa eri suomalaisia musiikkilajeja toisistaan
- tarkastelee itse valitsemien soittimien, henkilöiden tai lajien merkitys suomalaiselle musiikkikulttuurille
- tuntee ulkomaalaiset vaikutukset suomalaiseen musiikkiin
- Laulussa ja yhteissoitossa opiskelija suorittaa hänelle annetut / hänen itse valitsemansa musisointitehtävät musiikillisten tapahtumien seuraten ja muiden huomioon ottaen

OVET AUKI MUSIIKKILLE , MU 3

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri kulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikkilajeihin tai musiikkikulttuureihin jonkin verran kuunnellen, mutta erityisesti soittaen ja laulaen. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

Tavoitteet

- Avoimmielisyys etnisten kulttuurien ja musiikkien kohtaan
- Kokemusta etnisistä rytmeistä, melodioista ja sävellajeista sekä ja laulutavoista
- Ymmärrystä musiikkikulttuurien monimuotoisuudesta
- Ymmärrystä musiikin kulttuurisidonnaisuudesta

Sisällöt

- Laulu-, soitto- ja kuuntelukappaleita eri kulttuureista: etnomusiikkia
- Tehdään ja harjoitellaan omia sovituksia etnisistä kappaleista

Arviointi

Opiskelija

- käyttää aktiivisesti omia laulu- ja soittotaitojaan ja kehittää musiikillisten tapahtumien ja muiden osallistujien seuraamista ja huomioon ottamista
- mukautuu soittaessaan ja laulaessaan eri musiikkilajien tyyleihin ja ominaisuuksiin ja näyttää siten, että hän ymmärtää eri musiikkilajien piirteet
- erottelee eri etnisiä musiikkilajia toisistaan

MUSIIKKI VIESTII JA VAIKUTTAA , MU 4

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

Tavoitteet

- Tietoisuus musiikin viestintä- ja vaikutusmahdollisuuksista
- Musiikin vaikutuskeinojen tuntemus : mitä musiikissa vaikuttaa ja miten
- Tietoa siitä, miten musiikin vaikutusmahdollisuuksia on käytetty kautta aikojen ja miten sitä käytetään tänä päivänä
- Opiskelija on tietoinen musiikin vaikutuksesta itselleen ja muihin

Sisällöt

- Musiikkipsykologiaa: miten musiikki vaikuttaa mieleen ja kehoon
- Musiikkia elokuvissa, näyttämöllä, propagandassa, mainoksissa yhteiskunnassa ja mediassa
- Laulua, soittoa ja improvisointia, kuuntelua, elokuva- ja näyttämö- ja mainosmusiikin tarkastelua, itsenäistä tutkimustyötä

Arviointi

Opiskelija

- määrittää musiikin tärkeimmät vaikutuskeinot ja arvioi, miten niitä käytetään esimerkiksi elokuvissa, mainoksissa, propagandassa ja mediassa
- tarkastelee kuulemaansa musiikkia kriittisesti
- tekee tutkielman itse valitsemasta kurssiin liittyvästä aiheesta, joka näyttää

asiantuntemusta ja arviointikykyjä

- todistaa tuntemusta musiikin vaikutuksista itselleen ja muihin

•

MUSIIKKIPROJEKTI , MU 5

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimaan tietoja ja taitoja.

Kysessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai poikkitaiteellinen projekti.

Tavoitteet

- Suunnitelmallisuus
- Aloitteisuus
- Kyky valitun aineiston (itsenäiseen) harjoitteluun tai aineiston työstämiseen
- Kyky yhteistyöhön
- Kyky rehelliseen itsearviointiin
- Kyky asettaa itselleen realistisia (musiikillisia) tavoitteita
- (Musiikilinen) eteneminen itse valitsemassa kyvyssä, esimerkiksi (yhteis-) laulu tai soitto

Sisällöt

- Opiskelijan itse valitsema ja suunnittelema isenäinen tai ryhmäprojekti, esimerkiksi: tutkielma, musiikkiesitys, bändi-iltamat, sävejjyö, musiikkia näytelmään.
- Projektin kirjallinen suunnitelma ja itsearviointi
- Projektin esittely yleisölle

Arviointi

Opiskelija

- osoittaa kompetenssin itsenäisen projektin suunnitteluun ja suorittamiseen
- arvioi omaa oppimistaan ja etenemistään rehellisesti
- luo realistiset uudet (musiikilliset) tavoitteet itselleen

KUORO MU 6 , MU 7, MU 8

Kuorokurssien tavoitteina on, että opiskelija oppii tuntemaan omaa lauluääntään luonnollisena osana itseään ja rohkenee käyttämään sitä esteettömästi yhdessä muiden kanssa. Äänenavaukset auttavat opiskelijaa tutkimaan oman äänen ominaisuuksia ja kehittämään ääntään. Kuorossa sekä yksinäisiä kappaleita että moniäänistä kuorokirjallisuutta. Varsinkin moniäänisen laulun harjoittelemalla kehitetään syvennettyä musiikin kuuntelua ja ymmärrystä Opiskelija harjoittelee kuorossa myös vastuullista ja

pitkäjänteistä toimintaa aktiivisessa vuorovaikutuksessa ison ryhmän kanssa.

- 6 uskaltaa laulaa, laulaa puhtaasti ainakin yksinäänisesti, kuuntelee, tuntee oman laulualan
- 7 moniäänisyys alkaa sujua, ääni vapautuu lisää
- 8 moniäänisyys varmempi, laulu ilmeikäs

TAIDETIETO: SÄVELTAIDE , MU 9

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu länsimaiseen taidemusiikkiin. Hän oppii arvostamaan musiikkia merkitseväenä osa kulttuuria ja ymmärtämään musiikin sidonnaisuutta muihin taiteisiin, historiaan, ja filosofiaan . Opiskelija kokee, miten säveltaide ilmaisee ihmisen muuttuvaa ja kehittyvää maailman kuvaa, ihmiskuvaa ja tietoisuutta. Musiikin takaa hän löytää ajatuksia, kysymyksiä ja teemoja jotka kuuluvat eri tyylikausiin, säveltäjiin .

Tärkeä tavoite on, että opiskelija löytää myös itsensä musiikinhistoriallisella tiellä:

keskiajalta ja renessanssista (moniäänisyyden synty ja kehitys : yhteisöllisyydestä yksillöllisyyteen) barokin (yksittäisiä teemoja; basson tukemaa harmoniaa) klassisen kauden (dualismi ja dialektisuus) ja romantiikan (tilallisen ajattelun alkaminen, sosiaalisen tietoisuuden herääminen) kautta 1900-luvulle ja nykyajan polttaviin kysymyksiin, ja etsintään sen selkeyttämiseksi.

Kurssilla käsitellään musiikkia keskiajalta nykypäivään.

Tavoitteet

- Kyky eri tyylikausien tärkeimpien musiikillisten piirteiden erotteluun
- Kyky tärkeimpien soittimien ja sävellyslajien tunnistamiseen
- Ymmärrys kulttuurisidonnaisista ja biograafisista seikoista, jotka vaikuttavat säveltäjiin ja sävellyksiin
- Kiinnostus musiikkiin antropologisena ilmiönä

Sisällöt

Taidemusiikkia keskiajalta tähän päivään

- Taidemusiikissa käytetyt soittimet
- Taidemusiikissa käytettyjä sävellyslajeja (esim. konsertto, sinfonia, yms)
- Muutoksia ja kehityksiä tonaalisuudessa, rytmikassa, harmoniassa
- Muutama sävellysmuoto, esimerkiksi fuuga ja sonaattimuoto

- Moniäänisyyden kehitysvaiheet
- Joka tyylikauden tärkeimmät ominaisuudet, jotka vaikuttivat musiikkiin
- Musiikkifilosofiaa Muinais-kreikasta tähän päivään
- Apolloninisia ja Dionyysisia laatuja musiikissa

Arviointi

Opiskelija

- tunnistaa ja erottelee soittimia, soitinryhmiä, eri kokoonpanoja ja sävellyslajeja
- erottelee kuunnellessaan eri tyylikausia toisistaan
- osaa selittää, mitkä säveltäjän henkilökohtaisia seikkoja ja tyylikausiin kuuluvia näkemyksiä ja ominaisuuksia vaikuttavat sävellystyöhön
- kuuntelee aktiivisesti ja kuvailee suullisesti ja kirjallisesti kuulemastaan, erottellen melodian, rytmin, moniäänisyyden, sointivärien ja dynamiikan käyttöä
- pohtii kriittisesti opettajan antamia ja itse valittuja aiheita
- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa
- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön
- oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan
- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esittämistä arviointia ja osaa soveltaa mediatekniologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään
- tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon
- osaa käy

7.2.17 Kuvataide

Lukion kuvataideopetuksessa opiskelija oppii tulkitsemaan, arvostamaan ja arvottamaan omaa ja muiden kuvallista kulttuuria. Kuvataideopetuksen tarkoituksena on kehittää opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan ja ympäristön visuaalisista ilmiöistä ja niiden merkityksistä. Omakohtainen taiteellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen, onnistumisen kokemuksiin ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan mielikuvituksen, luovan ajattelun ja assosiaatiokyvyn kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan ja perustelemaan esteettisiä ja eettisiä arvovalintojaan omassa elämässä, kuvataiteessa, mediassa ja

kulttuuriympäristössä. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Opetuksessa syvennetään visuaalisen kulttuurin yleissivistyksen perusteet ja luodaan riittävät edellytykset jatko-opinnoille.

Opetuksen sisältöjä ovat kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu, taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen, ympäristön suunnittelu, arkkitehtuuri ja muotoilu sekä median visuaaliset tekstit. Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Oppisisällöistä rakennetaan teemallisia kokonaisuuksia ja opetuksessa tehdään yhteistyötä eri taiteen ja tieteenalojen kanssa. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijan oma kokemus, jonka pohjalta opiskelija toteuttaa monipuolisia kuvien tuottamis- ja tulkintaprosesseja. Oppiaineiden välistä yhteistyötä tehdään kouluympäristön viihtyvyyden ja kulttuuritoiminnan lisäämiseksi. Opiskelija hankkii projekti- ja kulttuuriosaamista työskennellessään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja

PAKOLLISET KURSSIT

10 lk Minä, kuva ja kulttuuri KU1

Tutkitaan taiteen ja kuvan merkitystä sekä mitä ne eri kulttuureista ja aikakausista kertovat. Suomalaisuutta, pohjoismaalaisuutta, eurooppalaisuutta ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita, näissä erityisesti keskitytään maisemamaalaukseen esim. 1800-luvun Caspar David Friedrichin maisemiin. Lisäksi Rembrandtin, Dürerin tai Munchin etsaus käännetään värilliseksi. Oman kuvallisen ilmaisun kautta lähestytään eri taiteilijoiden tyylejä ja eri taidenäkemyksiä. Tutustutaan kuvan rakentamisen keinoihin: sommitteluun, muotoon, väriin (Goethen värioppi), liikkeeseen, tilaan ja aikaan. Tekniikoina käytetään akvarellimaalausta, märkää-märälle –tekniikkaa, pastelliliituja, hiiltä, muovailua savesta ja linokaiverrusta. Tutustutaan kuva-analyysiin.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita
- oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja tekemään omakohtaisia ratkaisuja
- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, sekä muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia
- oppii tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt:

- mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitteet
- kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa
- taide kulttuurin tulkina: suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita
- oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö
- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika
- kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisin ja sanallisin keinoin, analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyttiseen tulkintaan tutustuminen
- näyttely- ja museokäyntejä

10 -12 lk Ympäristö, paikka, tila KU2

Tarkastellaan tilan kokemista psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana. Perehdytään arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteisiin sekä maiseman ja rakennustaiteen historiaan ja tulkintaan. Perehdytään ihmisen ja arkkitehtuurin mittasuhteisiin ja suhdejärjestelmiin omien harjoitustöiden kautta.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetikkaa ja suunnitteluprosesseja
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen kannalta
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa.

Keskeiset sisällöt:

- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine, ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävä kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- Luennot, työkirja, tutkiva piirtäminen, mallintaminen, muovailu, maalaus, pienoismalli, materiaalikokeilut, ympäristöön tutustuminen, näyttelyt.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

10-12 lk Media ja kuvien viestit KU3

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympyröissä oman ilmaisunsa välineenä
- oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan

Keskeiset sisällöt:

- kuva mediassa kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, eri paikoissa ja osakulttuureissa
- valokuvamediassa
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa

10 - 12 lk Taiteen kuvista omiin kuviin KU4(valtakunnallinen syventävä kurssi)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti
- ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa
- käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan
- oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelevaan ja sanalliseen itsearviointiin

Keskeiset sisällöt:

- taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin
- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu, kuten: väri, valo, varjo ja liike sekä illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali

10 - 12 lk Nykyaiteen työpaja KU5(valtakunnallinen syventävä kurssi)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykyaiteen ajankohtaisia ilmiöitä
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä, ympäristöä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykyaiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessimaiseen työskentelyyn

Keskeiset sisällöt:

- mitä nykyaide on: nykyaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitykset
- nykyaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman produktion toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita

ERITYISEN KOULUTUSTEHTÄVÄN MUKAISET KURSSIT

11 lk Luonto ja ihminen KU6

Syvennyttään enemmän Goethen värioppiin ja prismailmiöihin, joiden kautta tutustutaan ympärillämme vallitseviin väreihin ja luonnonilmiöihin.

Tutkitaan luonnontunnelmia, suomalaisia maisemia ja maisemamaalareita, mukaa tulevat vuoden- ja vuorokauden rytmit, puu- ja kukka-aiheet.

Aiheita lähestytään maalaten, piirtäen ja muovailten.

Muovailussa tutkitaan kolmiulotteisesti muodon liikettä ja psykologista ilmaisuvoimaa.

Pyritään kokemaan muodot sisä- ja ulkopuolelta, opitaan erottamaan orgaaniset ja epäorgaaniset muodot toisistaan.

Muovailun keskeisiä sisältöjä:

- reliefi nousee tasaiselta pinnalta
- geometrisia muotoja
- kuperilta ja koverilta pinnoilta lähteviä teoksia
- kaarevia ja kulmikkaita muotoja
- itseensä kiertyviltä pinnoilta (kaksoistaivutettu pinta) nousevia teoksia
- liikkeen näkyväksi tuovia muotosarjoja, esim. putoava pisara, kasvin- tai eläimen metamorfoosi
- orgaanisen liikkeen muuntaminen muodoksi
- kahden muodon välisiä keskusteluja

- abstrakteja muotoja voidaan työstää pitemmälle esittävään suuntaan
- tutkitaan taidehistoriassa esim. keskiaikaisia veistoksia kuten Chartresin portaaliveistoksia, ekspressionisteja kuten Barlach, Krollwitz, abstrakteja kuten Arp, Bill, Moore
- naamioita

Yleiset tekniikat:

– märkämaalaus, vesivärimaalaus, myös kasviväreillä, kuultomaalaus täplä- ja huntutekniikkaa käyttäen, akryylimaalaus, temperamaalaus, japanilainen tussimaalaus, pastelliliidut, hiili, lyijykynä ja muovailussa savi

12 lk Ihminen KU7

Tutkitaan miten ihminen on kuvannut itseään taidehistorian kuluksa ja kuinka kuvaustapa on muuttunut.

Korostetaan ihmisen erityislaatua, tarkastellaan eri-ikäisten kasvokuvia, eri rotuja ja eri sukupuolia. Tarkastellaan ihmisen koko olemusta, liikkeitä, päätä, mittasuhteita, vastakkaisia tunteita, erityyppisten päiden ja kasvojen vastakkaisuuksia, luonnetutkielmia, tiettyjen piirteiden yksipuolisuuksia, (esim. karikatyyreja, eläimellisiä kasvoja, irvistyksiä)

Tekniikat: punaliitu, pastelliliidut, hiili, lyijykynä, märkämaalaus, akvarellimaalaus, kuultomaalaus (täplä- ja huntutekniikka), muovailu savesta, kipsimuottien teko, kipsivalu.

11-12 lk Kirjansidonta KU8

Kurssilla aloitetaan kirjansidonnän historiasta edeten työvälineistöön ja materiaalioppiin. Tehdään paperin ja kankaan värjäystä sekä kokeillaan paperin marmorointia. Kirjansidonnassa tutustutaan erilaisiin työharjoituksiin kirjansidontamateriaaleihin ja niiden ominaisuuksiin. Valmistetaan pehmeäkantinen kirja ns. japanilainen kirja, kansio, valokuva-albumi ja pieniä laatikoita erialisin työmenetelmin, lopuksi valmistetaan eurooppalainen kovakantinen kirja. Kirjansidonnassa kiinnitetään erityistä huomiota työsuorituksen pitkäjänteisyyteen ja tarkkuuteen sekä kädentaidon ja esteettisen taidun yhdistymiseen.

12 lk Arkkitehtuurin historia KU9

Tarkastellaan arkkitehtuurin historiaa, lähtien siitä minkälaisista tilaa ihminen on muovannut itselleen, muinaisesta, alkuperäisestä asutuksesta Egyptin, Kreikan, Rooman jne. kautta lähestyen tätä vuosisataa.

Tarkastelun kohteena on modernin arkkitehtuurin synty, erilaiset tyylit sekä materiaalit 1800-luvulta lähtien ja jotka ovat vaikuttaneet suomalaisen arkkitehtuurin kehitykseen, William Morrisin impulssi, jugendliike, amerikan muotokieli, Bauhaus, Rudolf Steinlerin suunnittelema ja toteuttama Goetheanum, funktionalismi, Le Corbusier, Alvar Aalto,

Reima ja Raili Pietilä ym. suomalaiset arkkitehdit sekä tämän päivän inhimillinen asuminen mukaan luettuna.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetikkaa ja suunnitteluprosesseja
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen kannalta
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa.

Keskeiset sisällöt:

- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine, ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävä kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- Luennot, työkirja, tutkiva piirtäminen, mallintaminen, muovailu, maalaus, pienoismalli, materiaalikokeilut, ympäristöön tutustuminen, näyttelyt.

SOVELTAVAT KURSSIT

10 - 13lk Kuvataiteen materiaalikurssi KU 10

Tutustutaan erilaisiin kuvataiteessa työstettäviin materiaaleihin vaihdellen niitä eri vuosina.

Kivenveisto

Tutkitaan muovailun peruselementtejä: tilavuus, pinta, tasojen, linjojen, särmien ja pisteiden välisiä muuntumisia, kaksoistaivutettua pintaa, kovera ja kuperaa.

Tutkitaan erilaisia eläinhahmoja ja etsitään niille luonteenomaisia piirteitä ja asentoja.

Ihmisiä kuvattaessa pyritään löytämään erilaisia tunnetiloja.

Tarkoitus tunnistaa ja pystyä kuvailemaan muovailtujen muotojen erilaiset laadut.

Tutustutaan kiven työstämiseen. Materiaalina suomalainen vuolukivi tai jokin muu kivimateriaali. Valmistetaan käyttö- tai koriste-esineitä, patsaita ja reliefejä eri teemoista esim. kasvi-, eläin- tai ihmisteema.

Keramiikka, dreijaus, lasitus

Valmistetaan savesta muovailun koriste- tai käyttöesineitä makkaratekniikalla, levytekniikoilla tai dreijaamalla. Harjoitellaan töiden polttamista, lasittamista sekä koristelua ja värjäämistä engobeväreillä.

Keramiikassa muovailun keskeisiä sisältöjä:

- reliefi nousee tasaiselta pinnalta
- geometrisia muotoja
- kuperilta ja koverilta pinnoilta lähteviä teoksia
- kaarevia ja kulmikkaita muotoja
- itseensä kiertyviltä pinnoilta (kaksoistaivutettu pinta) nousevia teoksia
- liikkeen näkyväksi tuovia muotosarjoja, esim. putoava pisara, kasvin- tai eläimen metamorfoosi
- orgaanisen liikkeen muuntaminen muodoksi
- kahden muodon välisiä keskusteluja
- abstrakteja muotoja voidaan työstää pitemmälle esittävään suuntaan
- tutkitaan taidehistoriassa esim. keskiaikaisia veistoksia kuten Chartresin portaaliveistoksia, ekspressionisteja kuten Barlach, Kollwitz, abstrakteja kuten Arp, Bill, Moore
- naamioita

Kuparityöt

Valmistetaan käyttöesineitä tai koruja.

Metallityöt

Valmistetaan mm. hopeasta, kuparista tai raudasta omien suunnitelmien mukaan sormuksia, riipuksia ja korvakoruja. Voidaan valmistaa myös reliefejä ja käyttöesineitä. Töissä käytetään korusepän työkaluja ja tekniikoita.

Puunveisto

Samat tavoitteet ja aiheet kuin kivenveisto

12 lk Eri taiteiden yhteinen projekti KU16

Oppilaat valitsevat teeman tai aiheen, joka tuo esiin heidän omat taiteelliset toiveensa. Tämä voi olla yksilöllisten ilmaisukeinojen työstämistä. He tekevät vuoden kuluessa suurehkon taiteellisen projektin, jossa käydään läpi koko prosessi alustavista hahmotelmista ja tutkielmista lopulliseen materiaaliin saakka.

Keskeisinä sisältöinä voi olla taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella, oman produktion toteuttaminen, visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan

organisaatiossa. Esimerkiksi voidaan tehdä näytelmään lavastus, mainonta, käsiohjelmat jne.

12-13 lk Kuvataiteen lukiodiplomi KU18

Kuvataiteessa lukiodiplomi on portfoliomuotoinen itsenäinen näyttö, joka toteutetaan yhden kurssin aikana (38 tuntia). Ennen kurssille osallistumista opiskelijalla täytyy olla suoritettuna viisi lukion hyväksymää kuvataiteen kurssia. Lukiodiplomin tehtävät pohjautuvat lukion opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin kuvataiteen pakollisiin ja syventäviin kursseihin. Lukiodiplomin tehtävät suoritetaan opetushallituksen antamien ohjeiden mukaan.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataiteenopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teorial tietoa omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilöryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus.

7.2.18 Liikunta

Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Liikunnan myönteiset kokemukset vahvistavat psyykkistä vireystilaa ja jaksamista koulutyössä. Liikunnassa opiskelija ilmaisee itseään ja kokee elämyksiä. Se on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään opiskelijoiden fyysis-motorisia ominaisuuksia sekä tuetaan heidän tasapainoista kasvuaan ja kehitystään. Liikunnan avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin. Liikunnanopetus tukeutuu eettiseen ja esteettiseen arvopohjaan. Fyysisen kunnon harjoittamisen ja seurannan avulla opiskelijaa ohjataan ymmärtämään hyvän kunnon merkitys jaksamiselle ja työkyvylle. Monipuolisella liikunnan opetuksella luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon vuodenajat ja paikalliset olosuhteet. Opetusjärjestelyinä käytetään yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta.

Suomalaisen liikuntakulttuurin perinteet otetaan huomioon valittaessa liikuntamuotoja. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Opetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon turvallisuus, monikulttuurisen oppilasaineen erityistarpeet sekä uskonnollinen vakaumus.

Pakolliset kurssit

LI 1 Taitoa ja kuntoa

Tavoitteet

Opiskelija jatkaa perusasteella opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista. Opiskelija ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen perusteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi.

Opiskelija saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan ja myönteisiä liikuntakokemuksia.

Opitaan sosiaalisia taitoja liikunnan kautta.

Keskeiset sisällöt:

Fyysisen kunnon harjoittelu, oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi. Lihashuolto, yleisurheilu, suunnistustaitojen kertaaminen, perustanssitaitojen kertaus,

sisä- ja ulkopallopelit, voimistelu eri muodoissaan ja erilaiset sosiaalista yhteistoimintaa korostavat viitepelit. Bothmer-voimistelussa kiekko ja horisontaalikävely. Kiinnostuksen mukaan myös kuntouinti ja hengenpelastus.

LI 2 Liikuntaa yhdessä ja erikseen

Tavoitteet

Opiskelija monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan. Saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen. Oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä. Oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä. Kehityy sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Keskeiset sisällöt

Fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus. Talviliikunta, erityisesti luistelu ja hiihto mahdollisuuksien mukaan. Sisä- ja ulkopallolajit, tutustutaan miekkailuun ja jousiammuntaan. Voimistelu eri muodoissaan. Bothmer-voimistelussa keihäs, vaaka, sagittaalikävely. Sosiaalista yhdessäoloa tukevat viitepelit ja harjoitukset.

Syventävät kurssit

LI 3 Virkisty liikunnasta (10 lk kevät)

Tavoitteet

Tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskelijan opiskeluvireyttä elämyksellisten ja innostavien liikuntakokemusten kautta. Kurssin sisältöä tarkennetaan yhdessä opiskelijoiden kanssa kurssin alussa.

Keskeiset sisällöt

Fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus. Talviliikunta, sisä- ja ulkopallolajit, voimistelu, sosiaalista yhteistyötä korostavat viitepelit, tutustuaan opiskelijoiden valitsemaan uuteen lajiin. Bothmer-voimistelussa kiekko ja horisonttikävely.

LI 4 Yhdessä liikkuen (11-12 lk syksy)

Tavoitteet

Edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia ja sosiaalista yhteistyötä. Painotetaan opiskelijoiden yhteistoimintaa. Kurssin sisältöä tarkennetaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kurssi toteutetaan 11. ja 12. luokkien opiskelijoiden yhteiskurssina. Fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus, sisä- ja ulkopalloilulajit, yleisurheilu, voimistelu.

Mahdollisuuksien mukaan jatketaan uusiin lajeihin tutustumista. Bothmer-voimistelussa keihäs ja vaaka.

LI 5 Kuntoliikunta

Tavoitteet

Oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen. Jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen.

Opiskelija esittelee ja pitää esittelytunnin valitsemastaan liikuntalajistaan harjoitusten kera yksin tai ryhmätyönä toisen opiskelijan kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kurssi toteutetaan 11. ja 12. luokkien opiskelijoiden yhteiskurssina. Fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus. Ulko- ja sisäpallolajit, voimistelu, yleisurheilu, opiskelijoiden pitämät esittelytunnit valitsemastaan lajistaan esimerkiksi itsepuolustuslajit. Mahdollisuuksien mukaan tutustuaan vielä opiskelijoiden valitsemaan uuteen lajiin. Bothmer-voimistelussa kupoli ja risti.

LI 6 Vanhojen tanssit

Tavoitteet ja sisällöt

Tutustutaan ja harjoitellaan esityskuntoon useita vanhoja salonkitansseja, modernimpia kansan- ja latinopohjaisia tansseja.

Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky.

7.2.19 Terveystieto

(TE 1) Terveiden perusteet

Tavoitteet:

- Opiskelija tuntee fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen työ- ja toimintakyvyn ja siihen vaikuttavat tekijät. Osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään.
- Tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta. Oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa.
- Tunnistaa tervyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä.
- Osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa. Osaa pohtia terveyskulttuuriin ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveysnäkökulmasta.
- Tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut.

Keskeiset sisällöt:

- Työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavat tekijät: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveysliikunta, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys.
- Seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö.
- Kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niiltä suojaavat keinot ja riskitekijät, niihin vaikuttaminen. Sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen.
- Tervyserot maailmassa, tervyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen.
- Terveystietojen tiedonhakintamenetelmiä, terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta.
- Terveystietojen ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä.

(TE 2) Nuoret, terveys ja arkielämä

Tavoitteet:

- Opiskelija oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta.
- Osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia.
- Osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.
- Osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä ja niiden erilaisia tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

- Itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä.
- Vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen.
- Elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen.
- Ruuan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset, painonhallinta, terveystoiminta, syömishäiriöt.
- Fyysinen ja psyykinen turvallisuus, väkivallaton viestintä.
- Seksuaaliterveys.
- Tutustuminen terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin. Esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva, kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana.
- Tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmasta.

TERVEYSTIETO 3 (TE 3) Terveys ja tutkimus

Tavoitteet

- Opiskelija
- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti.
- Osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa.
- Opiskelija toteuttaa pienimuotoisia terveystoiminta- ja terveystoimintakartoituksia omassa opiskelu- ja elinympäristössään.
- Osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet.
- Osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä. Terveyteen vaikuttavat historialliset tekijät, näkökulmat, terveyden ja sairauden tutkimista. Kuolleisuuden ja sairastavuuteen liittyvät kehityslinjat.

Terveyskäyttäytymisen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät. Terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet. Tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio. Terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen.

7.2.20 Eurytmia

ÄÄNNE-EURYTMIAN PERUSTEET EU1

Sisällöt ja tavoitteet

- aikaisemmin opittujen valmiuksien syventäminen
- musiikin elementtien harjoittaminen sulavaksi liikkeeksi
- ulkoisen ja sisäisen liikeilmaisun kehittäminen musiikkiteoksissa
- kiinnostuksen lisääminen omaan kehoon ja sen eurytmiseen ilmaisukykyyn
- tutustuminen länsimaisen musiikin harmoniseen rakenteeseen

Arviointi

- taiteelliseen liikeilmaisuun pyrkiminen
- esiintymistaitojen harjaannuttaminen
- erilaisten liikelaatujen ymmärtäminen
- sosiaalisuus, vastuu ryhmästä yhteisiä tilamuotoja harjoitettaessa
- luokan yhteenkuuluvuuden tunteen lujittuminen

SÄVELEURYTMIAN PERUSTEET EU2

Sisällöt ja tavoitteet

- aikaisemmin opittujen valmiuksien syventäminen
- tunnekokemusten ilmaiseminen liike- eleiden avulla
- apollonisen ja dionyysisen elementin harjoittaminen tilamuodoin
- muiden oppiaineiden, erityisesti äidinkielen ja sanataiteen sisältöjen ilmaiseminen eurytmisen liikkeen avulla
- Rudolf Steinerein vakiomuotoja, esim. TIAOAIT- muodon yhdistäminen puheeseen ja musiikkiin

Arviointi

- taiteelliseen liikeilmaisuun pyrkiminen

- esiintymistaitojen harjaannuttaminen
- erilaisten liikelaatujen ymmärtäminen
- sosiaalisuus, vastuu ryhmästä yhteisiä tilamuotoja harjoitettaessa
- luokan yhteenkuuluvuuden tunteen lujittuminen

LIIKKEESTÄ MUOTOON EU3

Sisällöt

- tutustuminen musiikin historiaan; liikeperiaatteet renessanssista atonaaliseen musiikkiin
- tutustuminen apollonisen ja dionyysisen taiteen ominaispiirteisiin
- runon ja musiikin elementtien muokkaaminen taiteelliseksi esitykseksi

Arviointi

- taiteelliseen liikeilmaisuun pyrkiminen
- esiintymiskokemuksen lisääminen
- opetuksen sisältöjen ymmärtäminen
- sosiaalisuus
- itsenäisen työskentelyn oppiminen

EURYTMIAPROJEKTI EU4

Kurssin suorittaminen edellyttää eurytmiakurssien 1, 2, ja 3 suorittamista

Sisällöt

- ihmisen ja ympäröivän maailman suhteen tarkasteleminen eurytmisen liikkeen kautta
- eurytmiataiteen tarkasteleminen suhteessa muihin taiteisiin harjoittaen tarkasti aiemmin opittuja sisältöjä
- oman kehon elävän ilmaisun sisäistyminen ja sen työstäminen
- muulle kouluyhteisölle esitettävän ohjelmiston päämäärätietoinen harjoittaminen

Arviointi

- taiteelliseen liikeilmaisuun pyrkiminen
- esiintymiskokemuksen lisääminen
- opetuksen sisältöjen ymmärtäminen
- sosiaalisuus
- itsenäisen työskentelyn oppiminen

ELÄINRATA (EUR5)

- tarkastellaan ihmisen suhdetta ympäröivään maailmaan
- pyritään löytämään kosmisten liike-eleiden laatujen harjoittamisen kautta maapallon erilaisissa luonnonilmiöissä vastaavia laatuja
- tutkitaan värien suhdetta muotoihin ja eleisiin luonnossa ja maailmankaikkeudessa

Arviointikriteerit:

- taiteelliseen ilmaisuun pyrkiminen
- erilaisten liikelaatujen ymmärtäminen
- sosiaalisuus, vastuu ryhmästä yhteisiä tilamuotoja harjoittaessa

EURYTMIA IMPRESSIONISMIN JA EKSPRESSIONISMIN SYNTEESINÄ (Eur.6)

- Tarkastellaan lähemmin eurytmian suhdetta muihin taiteisiin eleiden ja liikunnallisten ilmaisumahdollisuuksien kautta.
- Pyritään myös aikaansaamaan taiteellisesti korkeatasoinen esitys, johon oppilaat laativat puvustus- ja valaistussuunnitelman.

Tavoitteet:

- tarkastellaan eurytmian suhdetta muihin taiteisiin harjoittaen mahdollisimman monipuolisesti aikaisemmin opittuja sisältöjä
- työstetään oman kehon elävää ja sisäistynyttä ilmaisullisuutta
- tarkastellaan värien vaikutusta liikkeeseen Rudolf Steinerin väriopin pohjalta
- tutkitaan miten näyttämövalojen värit vaikuttavat eurytmistien asukokonaisuuteen eri tilanteissa

Arviointikriteerit:

- taiteelliseen liikeilmaisuun pyrkiminen
- esiintymiskokemuksen lisääminen
- opetuksen sisältöjen ymmärtäminen
- itsenäiseen työskentelyyn oppiminen

7.2.21 Työharjoittelut

Maatalousalan työharjoittelu

Maatalousharjoittelu tehdään 10. luokan keväällä. Luomutiloilla tapahtuvan harjoittelun tarkoituksena on auttaa oivaltamaan, mistä ja miten ruoka päätyy pöytään. Millaista on elämä kaupungin ulkopuolella. Erilaiset maatilalla tehtävät työt auttavat tämän ymmärtämisessä. Kurssi on eheyttävä kokonaisuus, joka yhdistää maantieteen, biologian, yhteiskuntaopin ja opinto-ohjauksen tavoitteita. Opiskelija tutustuu maatalouteen alana ja samalla tutustuu ruuantuotantoon ja luonnon monimuotoisuuteen.

Sisällöt

- Osallistuminen osaan seuraavista töistä

- peltotyö,
- kasvihuonetyöskentely,
- vihannesten ja juuresten keruu,
- korjaus- ja rakennustyöt
- eläinten hoito
- Työpäiväkirjan (kirjallinen tai videomuotoinen) tekeminen
- Maatilan töihin tutustuminen
- Maatalouteen tutustuminen

Arviointi

Opiskelija on

- työskennellyt viikon ajan valitsemallaan maatalouden työpaikalla
- tutustunut maatalouteen ja haastatellut alan työntekijää
- kirjoittanut havainnoistaan työpäiväkirjan
- kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Sosiaalialan työharjoittelu

Opiskelijat työskentelevät viikon ajan päiväkodeissa, sairaaloissa, vanhainkodeissa tai kehitysvammayhteisöissä. Harjoittelun avulla he saavat mahdollisuuden tutustua ihmisiin joiden tarpeet ovat suuremmat kuin heidän omansa. Se voi myös auttaa heitä kehittämään uutta sosiaalisen havaintokyvyn tasoa. Sosiaalialan työskentely auttaa suvaitsevaisuuteen toisen ihmisen heikkouksia ja puutteita kohtaan sekä myös suvaitsevaisuuteen omia vajavaisuuksia ja rajoituksia kohtaan.

Harjoitteluajalta tehdään työpäiväkirja ja esitellään kokemuksia suullisesti harjoittelun jälkeen.

Arviointi

Opiskelija on

- työskennellyt viikon ajan valitsemallaan sosiaalialan työpaikalla
- tutustunut sosiaalialaan ja haastatellut alan työntekijää
- kirjoittanut havainnoistaan työpäiväkirjan
- kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Teollisuusalan /Yrittäjyyden työharjoittelu

Työharjoittelu liittyy teknologian ja yrittäjyyden ymmärryksen lisäämiseen oppilaissa. Harjoittelupaikat voivat olla erilaisissa pienyrityksissä, mieluummin tehdasmaisessa valmistuksessa. Myös työkokemus palvelualalla esim. kaupat, ravintolat tai kahvilat käy. Oppilaat työskentelevät viikon ajan alaan työpaikkana tutustuen työpaikan teknologiaan, hallintoon, sosiaalisiin suhteisiin ja eri ammattien harjoittajiin. Harjoitteluajalta tehdään työpäiväkirja ja esitellään kokemuksia suullisesti harjoittelun jälkeen.

Arviointi

Opiskelija on

- työskennellyt viikon ajan valitsemallaan teollisuusalan/yrittäjyyden/palvelualan työpaikalla
- tutustunut valitsemaansa alaan ja haastatellut alan työntekijää
- kirjoittanut havainnoistaan työpäiväkirjan

- kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

7.2.22 Opinto-ohjaus

1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP01)

Opinto-ohjauksen pakollisen kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Kurssiin liittyen pyritään järjestämään tutustumista työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin.

Opinto-ohjauksen kurssilla käsitellään kaikille opiskelijoille yhteisiä, lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita.

Keskeiset sisällöt

- opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen
- itsetuntemus
- omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen
- työelämätietous
- ylioppilastutkinto
- ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen
- jatko-opintoihin hakeutuminen
- työelämään siirtyminen

Opetusjärjestelyt

Opinto-ohjauksen pakollinen kurssi on jaettu koko lukion ajalle. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat osallistuvat opinto-ohjauksen oppitunneille ensimmäisessä ja neljännessä jaksossa. Tällöin kurssilla keskitytään lukio-opintojen suorittamiseen liittyviin asioihin. Toisen vuosikurssin opiskelijoilla opinto-ohjaus on hajautettu pääsääntöisesti koko lukuvuodelle ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoilla pääsääntöisesti toiseen ja kolmanteen jaksoon. Toisella ja kolmannella vuosikurssilla keskitytään ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin sekä ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviin kysymyksiin.

Ryhmätuntien lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus saada henkilökohtaista ja pienryhmäohjausta mm. oman opiskeluohjelmansa laatimiseen, opiskelutekniikkaan ja urasuunnitteluun liittyvissä asioissa. Kurssiin kuuluu myös tutustumiskäyntejä jatkokoulutuspaikkoihin ja työelämään ennalta sovitun ohjelman mukaisesti.

Opinto-ohjauksen kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Arviointi

Kun opiskelija on osallistunut säännöllisesti opinto-ohjauksen oppitunneille sekä ennalta sovituille tutustumiskäynneille, hän saa kurssista suorituserkinnän S.

Syventävä kurssi (VS)

2. Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta (OP02)

Opinto-ohjauksen syventävän kurssin keskeisenä tavoitteena on lisätä opiskelijan opiskeluvalmiuksia, parantaa hänen itsetuntemustaan ja ohjata häntä perehtymään jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin kysymyksiin, joihin muussa ohjauksessa ei ole mahdollista syventyä. Kurssiin voidaan myös sisällyttää erilaisia vierailukäyntejä ja asiantuntijaluentoja.

Opetusjärjestelyt

Valinnainen syventävä kurssi järjestetään jatkuvana koko lukion ajan. Kurssi suoritetaan OPO1-kurssin yhteydessä. Kurssin sisältöjen painotus ja tavoitteet sovitaan kulloisenkin ryhmän tarpeiden mukaan. Kurssin aihealueita voivat olla työ- ja elinkeinoelämä, itsetuntemus ja opiskelutaidot, jatko-opinnot ja urasuunnittelu.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suorituserkinnällä S. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan aktiivinen läsnäolo kurssilla sekä vaadittujen tehtävien palauttaminen opinto-ohjaajalle.

7.2.23 Kulttuurimatka

Kulttuurimatka on ulkomaille suuntautuva opintomatka, joka liittyy opetuksessa käsiteltyyn aineistoon. Matkan tavoitteena on avartaa opiskelijoiden kokemuspääriä ja antaa kosketus vieraaseen kulttuuriin. Matkan teemana voi olla esimerkiksi arkkitehtuuri, jokin muu taiteen ala, biologia, historia, teknologia tai vastaava opetettua havainnollistava aihe. Opiskelijat osallistuvat matkan suunnitteluun. Matkaan liittyy kuvataiteen arkkitehtuurikurssi. Matkalla luokka voi tutustua uusiin kulttuureihin ja tapoihin sekä oppivat ymmärtämään kuinka jonkun kansan taide syntyy tietyn historiallisen ajanjakson aikana tai yksittäisen taiteilijaryhmän taiteena.

Kulttuurimatka laajentaa nuoren maailmankuvaa saaden uusia kokemuksia ja osaltaan auttaa kasvamaan sivistyneeksi, itsenäiseksi ja avarakatseiseksi yksilöksi. Matkaa ennen jokainen opiskelija tekee esitelmää matkan kohteeseen liittyvistä aiheista ja esittelee työnsä matkalla. Esitelmien lisäksi osa kurssin suoritusta on itsenäisesti työstettävä matkapäiväkirja, jossa opiskelija tuo esille omia ajatuksiaan matkasta ja tekee matkalla annettuja tehtäviä. Matkalle lähtemisen ehtona on 50 suoritettua kurssia ennen matkan varaamista, sekä säännöllinen koulunkäynti ennen matka-.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suorituserkinnällä S. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan aktiivinen

läsnäolo kurssilla sekä vaadittujen tehtävien palauttaminen.

7.2.24 Käsityö

Tekstiilityön kurssien opetus pohjautuu perusopetuksen käsityön opetukseen ja muodostaa sen kanssa kokonaisuuden siten, että eri osa-alueita käsitellään laajemmin ja taitoja syvennetään. Töiden valmistuminen edellyttää kaikissa vaiheissa mm. tarkoituksenmukaisten työtapojen harjoittelemista, tekstiilituotteiden suunnittelun perusteiden tuntemista ja luovaa ongelmaratkaisua.

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- osaa valita oikeat materiaalit, kankaat ja työtavat
- osaa käyttää ompelukonetta omatoimisesti ja monipuolisesti
- osaa valita oikeat ompeleet erilaisille materiaaleille
- osaa muokata valmiit kaavat omien mittojen mukaisesti
- osaa tehdä leikkuusuunnitelman
- osaa työskennellä työohjeen mukaan
- osaa huovuttaa
- hallitsee värjäystekniikat
- osaa valita langat neule-, virkkaus- ja kirjontatöihin
- osaa kehrätä
- osaa rakentaa kangaspuut kudontakuntoon
- osaa kutoa kangaspuilla
- kiinnittää huomiota oman tuotteen suunnitteluun, kestävyYTEEN ja kierrättävyYTEEN

TS1 Kehruu ja kudonta (0,5 kurssia)

Sisältö:

Kurssin aikana opetellaan kehräämisen ja kankaan kudonnan perusteita käytännössä kutomalla pienimuotoinen sisustustekstiili. Työssä painotetaan omaa suunnittelua. Oppilaille olisi hyväksi oppia tuntemaan kaikki ne vaiheet, jotka ihmiskunta on läpikäynyt tekstiilien valmistuksessa, antiikin ajoista aina teollistumiseen. Alaluokilla lapset ovat oppineet kehruuta ja langan kanssa työskentelyn perusteita. Kehruussa käden ja jalan yhteistyö on tärkeä osa, joten tämä vaatii paljon harjoittelua.

Sisältöehdotuksia:

- Materiaalin (villan tai silkin) valmistelut pesemisestä värjäämiseen
- Materiaalien opiskelu
- Yksilöllinen design

Kuitujen/langan kehrääminen varttinällä tai rukilla:

- Rukin valmiiksi laittaminen
- Langan kehrääminen kutomista varten
- Erilaisten villojen ja silkkiä ominaisuuksien oppiminen
- Langan paksuuden päättäminen käsillä olevaan työhön sopivaksi
- Langan värjääminen

Kehitys rukista kehruukoneeseen. Tehdään vierailukäyntejä museoihin tai kehräämööön tai tehtaaseen.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan aktiivinen läsnäolo kurssilla sekä vaadittujen tehtävien palauttaminen.

TS2 Nahkakengät

Valmistetaan nahkasta pikilankaa käyttäen itselle kengät. ”Steinerkoululainen kävelee omilla kengillään koulusta ulos.”

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan aktiivinen läsnäolo kurssilla sekä vaadittujen tehtävien palauttaminen.

TS3 Villasta vaatteeksi

Näkökulmia ja yleisiä aiheita:

Kudonta yhdistää käsityön ja teknologian niin, että nuorille pitäisi antaa jotain käsitystä kutomisen historiallisesta kehityksestä. Oppilaiden kyvyistä riippuen, tekniikoiden kirjon pitäisi olla mahdollisimman laaja, hienoista neliöistä tai huiveista suurempien vaatekappaleiden kautta (myös tyynynpäällisten, pöytäliinojen, mattojen jne.) karkean pellavatyön suunnitteluun. (Kudonta on mahdollista myös 10. luokalla – ks. Teknologia, jos painotus on 'Kirjansidonnassa ja paperinvalmistuksessa'.)

Sisältöehdotuksia:

Kudonnan elementtejä:

- Miten loimi- ja kudelangat toimivat yhdessä
 - Kudonnan perustekniikat
 - Erilaisten kangaspuutyyppien oppiminen
 - Kudontatyön suunnittelu

Laskeminen:

- Loimen, loimilankojen pituus
- Lankojen määrä loimessa
- Tarvittava langan määrä

Työskentely kangaspuilla:

- Loimen luominen
- Kangaspuiden pystyttäminen
- Kaksi- tai neljävarpaisten kangaspuitten käyttö
- Kudotun työn teko

Mahdollista: käynti kutomossa. käsityökeskuksessa tms

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan aktiivinen läsnäolo kurssilla sekä vaadittujen tehtävien palauttaminen.

TS4 Oman vaatteen suunnittelu , kaavoitus ja ompeleminen

Sisältö

Vaatetuksen ja pukeutumisen osa-alueella suunnitellaan ja valmistetaan asuja tai esiintymisasuja. Lisäksi voidaan tehdä nahkatöitä, huovutustöitä, neule- ja virkkaustöitä. Voidaan valmistaa taidetekstiili. Opitaan kankaan värjäys- ja painantamenetelmiä sekä kankaankudontaa. Kurseilla tehdään omavalintaisia töitä, niitä materiaaleja ja laitteita käyttäen, joihin koulussa on tekninen mahdollisuus. Tavoitteena on, että opiskelija pyrkii laajentamaan ja vahvistamaan omaa taitotasoaan, vahvistaen näin sekä kädentaitojensa kokonaisvaltaista kehitystä että omaa ajatteluaan.

Tavoitteet

- Vaatteen mittaaminen (heidän omien mittojensa tuntemaan oppiminen)
- Kaavan piirtäminen, kaavan muuntaminen
- Materiaalin valitseminen: laatu, ominaisuudet, kudokset, pintarakenne
- Leikkaaminen, kaavan piirtäminen kankaalle, harsiminen, sovittaminen, ompeleminen
- Viimeistely: kiinnitykset (napit, nepparit, vetoketjut tms.), saumat, koristeet, somisteet, kaula-aukot
- Napinläpien teko käsin tai koneella

Tarkoituksenmukainen design, malli:

- Sovitus, väri, värien vivahteet/värisävyt
- Yhden tai useamman vaatekappaleen tekeminen

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan aktiivinen läsnäolo kurssilla sekä vaadittujen tehtävien palauttaminen.

-

7.2.25 Teknologia

TEK 3 Tietotekniikka

Opiskellaan Tietokoneen ajokorttitutkinnon materiaalia

- Käyttöjärjestelmä ja tiedonhallinta,
- Tekstinkäsittely,
- Internet ja sähköposti sekä
- Esitysgrafiikka
- Opitaan tietokoneen peruskäyttötaitoja ja käyttämään konetta opiskelun apuvälineenä.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan aktiivinen läsnäolo kurssilla sekä vaadittujen tehtävien palauttaminen.

7.2.26 Päättötyö

Päättötyö 12. luokka erityisen koulutustehtävän mukainen soveltava kurssi

Opiskelija tekee päättötyön, jonka aiheen hän valitsee itsenäisesti. Työ voi olla tiedollinen, taiteellinen tai taidollinen suoritus ja se arvioidaan työnäytteenä. Päättötyö on kypsyysnäyte, jonka opiskelija toteuttaa itsenäisesti valitsemastaan aiheesta.

- Opiskelija hyväksyttää työnsä aiheen opettajakunnalla.
- Opiskelija esittelee oman päättötyösuunnitelmansa
- Opiskelija kertoo työn etenemisestä opettajakunnalle.
- Opiskelija esittelee työprosessin ja työn tulokset julkisesti.
-
- Tavoitteena on, että opiskelija pystyy selkeästi esittelemään työprosessin ja sen tulokset yleisölle.
- työ saadaan päätökseen sovitussa aikataulussa
- Työ osoittaa omaa ajattelua, tutkimusta ja työskentelyä vähintään 38h tunnin arvosta

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan päättötyön valmistuminen ja esittely sovitun aikataulun mukaisesti.

7.2.28 Puutarhaopetus

Puutarhaopetus antaa kuvan luonnonmukaisen viljelysuuntauksen mukaisesta viljelykäytännöstä. Opiskelijat tekevät työkirjat, joihin he kirjoittavat havaintojaan.

Puutarhan- ja viljojen viljelyn ja maanhoidon työt sisältävät maan muokkauksen, kylvöpenkkien tekemisen, kylvämisen kasvimaalle ja laatikkoon sekä kylvösten hoitamisen, taimien koulimisen ja avomaalle istuttamisen. Kurssi toimii eheyttävänä kurssina, jonka aikana käsitellään esimerkiksi historian, maantieteen, kemian, fysiikan, matematiikan sisältöjä.

Mahdollisia sisältöjä myös

- Kehitysmaiden viljelyn erikoisominaisuudet.
- Maatalouden muodot eri alkuperäiskulttuureissa ja luonnonolosuhteissa. “Reilun kaupan” järjestelmä.
- Luomutuotteiden kysynnän kasvu.
- Kulttuurimaiseman ylläpitäminen.
- Hedelmäpuiden hoito, hedelmäpuukulttuuri.
- Maailmanlaajuisen maatalouskaupan ongelmat.
- EU:n maatalouspolitiikka.
- Modernin kasvijalostuksen periaatteet; hybridijalostus, geeniteknologia ym.
- Lajikerunsauksiin tutustumista.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan aktiivinen läsnäolo kurssilla sekä vaadittujen tehtävien palauttaminen.

7.2.29 Eettinen yrittäjyys

YRI1 Eettinen yrittäjyys

Kurssilla yrittäminen nähdään sekä kaikenlaisena toimintana, jolla on tavoite, että liiketoimintana. Eettinen yrittäjyys nähdään ympäristöön ja yhteiskuntaan kohdistuvana positiivisena ja aktiivisena vaikuttamisena.

Opiskelija tutustuu kurssilla

- siihen miten itse voi vaikuttaa talouteen
- siihen miten voi valita eettisesti tuotettuja tuotteita ja palveluita
- erilaisiin yrityksiin ja yrittäjiin, sekä erilaisiin tapoihin yrittää myös eri ammattien edustajien vierailuiden kautta
- Liikeyrityksen perustamiseen ja yrityksen toimintaan
- Erilaisiin vaikuttamiskeinoihin ja käsitteisiin, kuten esimerkiksi Reilu kauppa, erilainen kansalaisjärjestötoiminta, kestävä kehitys jne

Arviointi

- Opiskelija ymmärtää eettiseen yrittäjyyteen liittyvät käsitteet ja mahdolliset toimintatavat
- Opiskelija osallistuu aktiivisesti kurssilla tapahtuvaan toimintaan

- Kurssin suoritus arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H

YRI2 Eettinen yritys

Opiskelija perustaa yksin tai ryhmässä lukuvuoden ajaksi oikealla rahalla toimivan miniyrityksen (NY-yritys). Opiskelijat käyvät lukuvuoden aikana läpi yrityksen kaikki vaiheet perustamisesta yrityksen lopettamiseen.

NY-yritys tarjoaa nuorille oppimisympäristön, jossa nuoret voivat kokeilla opittujen taitojen hyödyntämistä käytännössä. Opittavat taidot syntyvät tekemällä oppimisen kautta ja itse oivaltaen. Kurssin suoritus arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H

8.0 Tietostrategia

Espoon Steinerkoulun lukiossa on ajanmukaiset oppimisympäristöt. Lukiossa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti eri oppiaineissa. Opiskelijoilla ja opettajilla on tasa-arvoiset mahdollisuudet toimia eri oppimisympäristöissä ja hyödyntää niitä koulutyössään. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä tavoitteena on uusien työtapojen ja oppimisympäristöjen kehittäminen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä lähtökohtana on pedagogiikka, tasa-arvo, opiskelijoiden yksilölliset edellytykset ja ikäkausi. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa opiskelijoille edellytykset toimia tietoyhteiskunnan kansalaisena ja vahvistaa osallisuuttaan yhteiskunnassa.

Tietostrategiassa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden oppimiseen sekä koulussa että vapaa-ajalla siten että molemmat tukevat toisiaan. Opettajien osaamista vahvistetaan siten, että heillä on hyvät valmiudet toteuttaa yhteisöllistä ja tutkivaa oppimista sekä ottaa huomioon opiskelijoiden mediamaailma.

Espoon Steinerkoulun opettajat osallistuvat aktiivisesti erilaisiin koulutuksiin ohjelmistojen, sähköisen oppimisympäristön että muiden sähköisten palvelujen käyttämisessä ja jakavat tietoa toisilleen työyhteisössä. Opetustiloissa on käytössä dataprojektori, dokumenttikamera, verkossa oleva tietokone ja aktiivikaiuttimet. Koululla on toimiva langaton verkko ja opiskelijoiden käytössä on kannettavia tietokoneita ja jatkuvassa käytössä pöytäkoneita.

Sähköisenä oppimisympäristönä Espoon Steinerkoulun lukiossa on käytössä Moodle. Sähköisten oppimisympäristöjen kehittäminen on jatkuva prosessi. Digitaalinen materiaali tukee yhteisöllistä ja tutkivaa oppimista. Laitteet ja ohjelmistot ovat kouluilla yhtenäisiä, ja niiden hankinnasta vastaa rehtori ja tvt-vastaava.

Opiskelijoilla sekä opettajilla on hyvät tiedonhallinnan taidot, joiden seuraamiseen

käytetään tiedonhallinnan portaita. Espoon Steinerkoulussa on käytössä yhtenäiset tietojärjestelmät ja yhtenäiset kirjautumiskäytännöt. Tietojärjestelmien käyttäjät koulutetaan toimimaan siten, että sekä laitteet, järjestelmät ja yksilö ovat turvassa. Tietoturvakoulutusta annetaan oppitunneilla. Verkossa toimijoiden vastuut on tiedostettu ja tekijänoikeudet otetaan huomioon verkon käytössä.

Tietostrategian ja taitotasojen toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön mittaamisessa käytetään myös laadullisia mittareita (esim. arviointikeskustelut ja -kyselyt).

Espoon Steinerkoulussa tavoitteena on saada opetussuunnitelma ja tietostrategia toimivaan vuorovaikutukseen keskenään siten, että tieto- ja viestintätekniikka tukee luontevasti opiskelijan oppimisprosessia, opettajan työtä ja koulun toimintakulttuurin jatkuvaa kehitystä. Opiskelijan tulee saada riittävät tieto- ja viestintätekniset valmiudet jatko-opiskelua varten.

Tiedonhallintataitojen opiskelun päämääränä on itseohjautuva, tiedonhakutaitoinen opiskelija. Tiedonhallintataitojen opetus on ohjausta monipuoliseen tietolähteiden käyttöön ja tämä oppimisprosessi on jatkumo alemmilla kouluasteilla ylemmille, joten hyvä lopputulos vaatii myös koulujen yhteissuunnittelua.

Lukion aikana opiskelija hankkii seuraavat taidot:

- tiedon kriittinen arviointi
- vaativat tiedonhaut; tietokantatyypin hallinta
- oman tiedon tuottaminen lähdeaineiston pohjalta
- lähdeaineiston luotettavuuden arviointi ja lähteiden merkitseminen.

Koululle ja lukiolle laaditussa tieto- ja viestintätekniikan strategiassa määritellään tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön pedagogiset tavoitteet. Lisäksi strategia linjaa laajemmin tieto- ja viestintätekniikan roolia koulun opetustyössä ja hallinnossa. Eri oppiaineiden opetuksessa opiskelijat käyttävät hyväkseen tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon haussa, harjoitustoissa ja tiedon tuottamisessa eri projektien yhteydessä.

9 Arviointi

9.1 Opiskelijan oppimisen arviointi ja arvioinnin tavoitteet

Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa.

Arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteidensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Opiskelijan oppimista ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista tulee arvioida monipuoliseen näyttöön perustuen. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

Arviointiperusteet selvitetään opiskelijalle kurssin alussa. Jatkuva palaute on olennainen osa kasvatustehtävää ja sellaisena sisällöllisesti merkittävin arvioinnin osa-alue. Arviointi suoritetaan kurssin päätyttyä. Opiskelijan kurssiarvioon kuuluu myös itsearviointi. Päättöarviointiin tai erotodistukseen sisältyy jatko-opintojen ja työelämän kannalta merkityksellinen tieto. Opiskelijan oppimisen arvioinnin on oltava kannustavaa ja sen tulee tukea tavoitteellista oppimista.

Steinerkoulun opetussuunnitelman ihmiskasvun tavoitteet asettavat arvioinnille omat vaatimuksensa. On yhtä tärkeää ottaa arvioinnissa huomioon oppimisprosessi kuin oppimistulokset. Koulun tehtävä on hyväksyä opiskelijoiden erilaiset kyvyt ja tunnustaa ne itseisarvoina asettamatta toista lahjakkuutta toisen edelle.

9.1.2 Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Kurssin arvioinnin tulee olla monipuolista ja perustua paitsi mahdollisiin kirjallisiin kokeisiin, opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan tietojen ja taitojen arviointiin. Myös opiskelijan oma itsearviointi on osa arviointia.

Kurssit arvostellaan toisistaan riippumatta. Kunkin oppiaineen pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan aina asteikolla 4-10. E erityisen koulutustehtävän mukaiset ja soveltavat kurssit voidaan arvioida joko numeroin, tai suorituserkinnällä (S = suoritettu).

Mikäli opiskelijan aloittama kurssi keskeytyy esim. poissaolojen vuoksi, saa opiskelija merkinnän K= Keskeytetty kurssi. Keskeytettyä kurssia ei voi täydentää vaan se on opiskeltava uudelleen saadakseen kurssiarvosanan. Mikäli käydystä kurssista puuttuu suorituksia, jaksotodistukseen tulee merkintä P= Puuttuvia suorituksia. Vaadittavat täydennykset on suoritettava viimeistään kuluvan lukuvuoden aikana.

Keskeytettyä (K) eikä hylättyä (H) kurssia lasketa kurssikertymään. Arvosanalla neljä (4) suoritettu kurssi lasketaan kurssikertymään, jos oppiaineen oppimäärä täyttyy hyväksyttävästi.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja

kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa, siten että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrittäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

Kurssiarvosanat ovat pohjana oppiaineen arvioinnille. Kunkin kurssin arviointiperusteet selvitetään kurssin alussa ja sovitaan arvioinnin yksityiskohdista. Kurssin arvosana voi perustua kokonaan jatkuvaan näyttöön. Myös opiskelijan itsearviointia voidaan käyttää apuna määriteltäessä kurssin arvosanaa.

9.1.3 Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

9.1.6 Oppiaineen oppimäärän suoritus ja arviointi

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä koulukohtaisista soveltavista kursseista. Oppiaineen oppimäärään kuuluvat pakolliset, valtakunnalliset syventävät ja koulukohtaiset soveltavat kurssit. Kun oppiaineen oppimäärä on suoritettu, arvostellaan ao. aine yhdellä arvosanalla Oppiaineen koulukohtaiset soveltavat kurssit voidaan huomioida lisänäyttönä loppuarvostelussa. Opiskelijalle annetaan hänen halutessaan mahdollisuus osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyystta ja oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvostelusta määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, minkä perusteella tulee arvosanaa korottaa.

Koko oppimäärän arviointi suoritetaan koulutyön päättyessä. Opiskelijan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai aineryhmän osalta opiskelijan opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa.

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja pakollisia ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä valtakunnallisia syventäviä kursseja, joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään

1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

9.1.7 Lukion oppimäärän suoritus ja lukion antamat todistukset

Päättötodistuksen saaminen edellyttää vähintään 75 suoritettua kurssia, joista pakollisten kurssien osuus on vähintään 47 ja syventävien vähintään kymmenen. Kun opiskelija on suorittanut hyväksytysti vähintään 12 koulukohtaista erityisen koulutustehtävän mukaista kurssia, hän on oikeutettu vähentämään valtioneuvoston asetuksen mukaisten pakollisten kurssien määrästä kahdeksan kurssia. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen pakollisen oppiaineen kursseista.

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Oppilaitoskohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista. Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta.

9.1.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Opinnoissa etenemistä tai päättöarviointia koskevan päätöksen uusimista on pyydetävä kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Koulu tiedottaa arvioinnin uusimisesta ja oikaisusta tässä opetussuunnitelmassa ja lukuvuosittaisessa opinto-oppaassa. Lukiossa uusimispyynnön voi tehdä tutkinnon suorittamista koskevasta arviointipäätöksestä, opinnoissa etenemistä tai päättöarvioinnista.

9.2 Koulun toiminnan kehittäminen ja arviointi

Arvioinnin tavoitteena on seurata koulun oppilaiden edistymistä, opetussuunnitelman ja muiden asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä auttaa kehittämään opetussuunnitelmaa ja kouluyhteisön toimintaa. Kouluyhteisön tulisi voida vastata opetus- ja kasvatuskentän muuttuviin haasteisiin. Arviointi koskee siten myös koulun hallintoa ja vuorovaikutusta eri yhteistyötahojen välillä.

Koulun itsearviointi perustuu siihen, mitä koulu on asettanut tehtäväkseen ja tavoitteekseen. Tärkeintä on arvioida arviointikohteiden ensisijaisuus oman toiminnan ja sen kehittämisen kannalta. Tämä on yhteisen tietoisuuden jatkuvaa synnyttämistä. Olennaista on löytää keinot, joilla kaikkien kouluyhteisön toimintaan osallisten näkemykset voivat yhdistyä rakentavasti kehitystyöhön.

Hedelmällinen koulutyön arviointi- ja kehittämistyö edellyttää sen jäseniltä henkilökohtaista aloitteisuutta, kiinnostumista koulun elämän pienistä ja suurista kysymyksistä, rohkeutta antaa palautetta ja ottaa sitä vastaan avoimesti sekä kykyä uudistua jatkuvasti.